

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

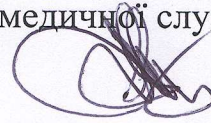
УКРАЇНСЬКА ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

Кафедра військової загальної практики – сімейної медицини

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

ТВО начальника кафедри військової загальної практики-сімейної медицини
підполковник медичної служби



Т. В. КУЦ

«31» серпня 2020 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВНУТРІШНІ ХВОРОБИ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

вид дисципліни _____ професійна підготовка (обов'язкова) _____
(загальна підготовка (обов'язкова/вибіркова) / професійна підготовка (обов'язкова/вибіркова))

форма навчання _____ денна _____
(денна/заочна)

Київ – 2020/2021 навчальний рік

1. Опис курсу та Веб-сайт його розміщення

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби» є галузь медичних знань, яка вивчає внутрішні хвороби та методи їх діагностики і лікування на догоспітальному етапі військовим лікарем загальної практики-сімейної медицини.

Навчальна дисципліна «Внутрішні хвороби» належить до циклу обов'язкових дисциплін, викладається у першому півріччі 2-ого року навчання. навчання за освітньо-кваліфікаційний рівнем: магістр медицини; спеціальність: 222 «Медицина»; спеціалізація: загальна практика-сімейна медицина.

Дисципліна поглиблює знання, уміння та покращує навички з діагностики, надання невідкладної медичної допомоги, лікування, проведення диспансеризації і медичної реабілітації (диспансерного динамічного нагляду, санаторно-курортного відбору) та показань і порядку направлення на військово-лікарську експертизу військовослужбовців з найбільш поширеними внутрішніми захворюваннями, які зустрічаються в мирний та воєнний часи для самостійної роботи в лікувальних закладах (ЛЗ) Збройних Сил (ЗС) України первинної медичної допомоги мирного часу (в місцях постійної дислокації військових частин) та в ЛЗ ЗС України 1-2 рівнів (в зоні проведення бойових дій), ознайомлення з діяльністю ЛЗ ЗС України вторинної і третинної медичної допомоги мирного часу (в місцях постійної дислокації військових частин)

Основними організаційними формами навчання є лекційні, практичні заняття та семінарські заняття. Лекції покликані підвищити інтерес слухачів до глибшого самостійного вивчення питань навчальної дисципліни. Практичні заняття закріплюють набуті на лекціях і під час самостійної підготовки знання та формують у слухачів навички, а семінарські заняття поглиблюють знання з цієї дисципліни.

Режим доступу до курсу «Внутрішні хвороби» на Навчальному порталі Української військово-медичної академії (УВМА) залежить від змістовного модулю дисципліни (ЗМ):

ЗМ 1. Ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними станами, гострими та хронічними хворобами нирок і сечовивідних шляхів
<https://mcdl.mil.gov.ua/course/index.php?categoryid=117>

ЗМ 2. Ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними гострими та хронічними імунними розладами та хворобами органів кровотворення
<https://mcdl.mil.gov.ua/course/index.php?categoryid=116>

ЗМ 3. Ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними гострими та хронічними станами і хворобами ендокринної системи.
<https://mcdl.mil.gov.ua/course/index.php?categoryid=118>

ЗМ 4. Ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними станами, гострими та хронічними хворобами органів дихання.
<https://mcdl.mil.gov.ua/course/index.php?categoryid=123>

ЗМ 5. Ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними хворобами серцево-судинної системи

<https://mcdl.mil.gov.ua/course/index.php?categoryid=121>

ЗМ 6. Ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними гострими та хронічними станами і хворобами кістково-м'язової системи

<https://mcdl.mil.gov.ua/course/index.php?categoryid=119>

ЗМ 7. Ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними гострими та хронічними станами і хворобами органів травлення:

<https://mcdl.mil.gov.ua/course/index.php?categoryid=122>

2. Мета викладання дисципліни

Головною метою викладання навчальної дисципліни “Внутрішні хвороби” є підготовка військових лікарів відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики лікаря загальної практики-сімейної медицини за спеціальністю «Загальна практика-сімейна медицина»: закріплення та підвищення набутих раніше знань, умінь та навичок з діагностики, надання невідкладної медичної допомоги, лікування, проведення диспансеризації і медичної реабілітації (диспансерного динамічного нагляду, санаторно-курортного відбору) та показань і порядку направлення на військово-лікарську експертизу військовослужбовців з найбільш поширеними внутрішніми захворюваннями, які зустрічаються в мирний та воєнний часи для самостійної роботи в лікувальних закладах (ЛЗ) Збройних Сил (ЗС) України первинної медичної допомоги мирного часу (в місцях постійної дислокації військових частин) та в ЛЗ ЗС України 1-2 рівнів (в зоні проведення бойових дій), ознайомлення з діяльністю ЛЗ ЗС України вторинної і третинної медичної допомоги мирного часу (в місцях постійної дислокації військових частин) .

3. Завдання вивчення дисципліни

Завданнями навчальної дисципліни є:

1. Знання законодавчої бази, що регламентує організацію і надання загальнолікарської догоспітальної медичної допомоги в Україні і Збройних Силах України, уміння користуватися нею.

2. Здатність спланувати, організувати і надати амбулаторну терапевтичну допомогу в умовах військової частини, військової поліклініки.

3. Розуміння про організацію амбулаторної терапевтичної допомоги в умовах локального військового конфлікту та надзвичайних ситуацій (техногенні тощо).

4. Знання етіології, патогенезу, клінічних проявів, особливостей клінічного перебігу, а також ускладнень при основних, що найчастіше зустрічаються в загальнолікарській практиці, терапевтичних захворюваннях.

5. Знання методів інтенсивної терапії невідкладних станів і уміння надати її при основних терапевтичних захворюваннях

6. Знання клініко-фармакологічних особливостей основних груп медикаментозних препаратів, що використовуються для лікування хворих з терапевтичною патологією на догоспітальному етапі.

7. Здатність організувати і надати загальнотерапевтичну допомогу в умовах локального військового конфлікту та надзвичайних ситуацій (техногенні тощо).

8. Здатність провести військово-лікарську експертизу при захворюваннях терапевтичного профілю.

9. Уміння організувати та провести основні заходи профілактики та динамічного нагляду при хронічних захворюваннях внутрішніх органів.

10. Розуміння соціального значення своєї професії та розуміння свого місця у системі суспільних відносин, а також здатність до критичної оцінки свого професійного досвіду, свідомого вибору шляхів та методів удосконалення своїх особистих і професійних якостей.

4. Очікувані результати (компетентності)

4.1. У процесі вивчення дисципліни слухачі повинні знати:

- чинні накази Міністерства охорони здоров'я та стандарти надання медичної допомоги, що регламентують діяльність лікарів в межах компетенції первинної медико-соціальної допомоги та лікувальних закладів ЗС України 1-2 ролей;

- етіологію, патогенез, клінічні прояви і ускладнення, сучасні методи діагностики, лікування та профілактики основних захворювань внутрішніх органів на догоспітальному етапі;

- зміст та обсяг медичної допомоги при невідкладному реагуванні (долікарська допомога) за невідкладних станів;

- методи інтенсивної терапії невідкладних станів при основних терапевтичних захворюваннях на догоспітальному етапі;

- клініко-фармакологічні особливості основних груп медикаментозних препаратів для лікування хворих з патологією внутрішніх органів;

- особливості загальнотерапевтичної допомоги в умовах бойових дій та надзвичайних ситуацій (техногенні тощо);

- поділ медичних закладів на категорії можливостей реагування щодо терапевтичної допомоги (ролі 1-4), які визначаються за обов'язковими наявними у них клінічними силами та засобами;

- модульний підхід до терапевтичної допомоги, що ґрунтується на заздалегідь визначених групах персоналу та обладнання для простоти управління і більшої гнучкості їхньої роботи;

- зміст та обсяг медичної допомоги терапевтичним хворим в лікувальних закладах ЗС України 1-4 ролей, розробляти клінічні маршрути пацієнта з патологією внутрішніх органів в лікувальних закладах 1-2 ролей, принципи розроблення клінічних маршрутів пацієнта з патологією внутрішніх органів в лікувальних закладах 3-4 ролей;

- принципи формування діагнозів із урахуванням прийнятої в Україні термінології згідно Міжнародної класифікації хвороб ВООЗ Х перегляду;

- організацію та основні принципи сортування хворих при масовому надходженні в лікувальних закладах ЗС України 1-2 ролей та цивільних закладах охорони здоров'я первинного рівня;

- організацію і проведення обстежень, диспансеризації, диспансерного динамічного нагляду, соціальної та психологічної реабілітації, санаторно-курортного відбору та основних принципів огляду ВЛК військовослужбовців з патологією внутрішніх органів.

4.2. У процесі вивчення дисципліни слухачі повинні вміти:

- управляти первинним контактом з пацієнтами, мати справу з невизначеними проблемами;

- охоплювати весь спектр проблем із здоров'ям;

- координувати допомогу з іншими фахівцями в первинній ланці охорони здоров'я та іншими спеціалістами закладів охорони здоров'я первинного рівня та лікувальних закладів ЗС України 1-2 ролей;

- розробити і застосовувати в практиці такий процес консультації, який дозволяв би будувати ефективні відносини лікаря і пацієнта з повагою до автономії пацієнта;

- засвоїти людино-орієнтований підхід в роботі з пацієнтами та розглядати проблеми пацієнта в контексті існуючих обставин;

- самостійно проводити амбулаторний прийом хворих в умовах лікувальних закладів ЗС України 1-2 ролей;

- здійснювати клінічне обстеження хворих, володіти прийомами розпиту, огляду, пальпації, перкусії, аускультації, використовуючи їх в розробці плану лікування у співпраці з пацієнтом;

- виявляти та оцінювати симптомно-синдромні прояви патології у військовослужбовців;

- проводити диференційну діагностику, обґрунтувати клінічний діагноз відповідно до прийнятої класифікації і номенклатури хвороб;

- виконувати і самостійно оцінювати клінічні, лабораторні, інструментальні дослідження в обсязі, який встановлений для лікувальних закладів ЗС України 1-2 ролей;

- надавати допомогу при захворюваннях на ранніх і недиференційованих стадіях;

- терміново втрутитися в разі необхідності для ефективного та раціонального використання діагностичних і лікувальних заходів;

- вміти надавати невідкладну лікарську допомогу на догоспітальному етапі;

- володіти методами інтенсивної терапії на догоспітальному етапі при невідкладних станах;

- вирішувати питання санаторно-курортного відбору хворих;

- вести медичну документацію на хворих, які знаходяться на лікуванні в лікувальних закладах ЗС України 1-2 ролей;

- брати участь в проведенні медичних обстежень при медичному огляді ВЛК, диспансеризації і медичній реабілітації військовослужбовців;

- вести медичну обліково-звітну документацію на військовослужбовців, які направлені на консультації до лікувальних закладів вищого рівня, при здійсненні диспансерного динамічного нагляду, санаторно-курортного відбору

4.3. Компетенції, які набуваються під час засвоєння навчальної дисципліни:

4.3.1.Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я з питань медичного забезпечення військ (сил), інших військових формувань, утворених відповідно до законів України а також цивільного населення, із застосуванням теорії і методів медичної науки, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог

4.3.2.Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-3 Здатність використовувати базові теоретичні знання фундаментальних дисциплін для вирішення практичних завдань за призначенням

ЗК-4 Здатність використовувати знання про основні напрямки та методи наукових досліджень для організації наукових досліджень у військово-медичній галузі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з застосуванням стандартних методик та з використанням програмно-технічних засобів

4.3.3. Спеціальні (фахові) компетентності за спеціалізацією (СК) – з врахуванням рекомендацій Всесвітньої організації сімейних лікарів.

СК-1 Здатність до управління первинним контактом з пацієнтом охоплюючи весь спектр проблем із здоров'ям, ефективно і належним чином надавати первинну медичну допомогу, раціонально використовуючи наявні ресурси охорони здоров'я, здійснюючі моніторинг, оцінку, удосконалення якості та безпечності медичної допомоги

СК-2 Здатність застосовувати пацієнт-орієнтований підхід, з урахуванням інтересів пацієнта та розглядати його проблеми в контексті існуючих обставин; надавати тривалу і безперервну допомогу, яка визначається потребами пацієнта

СК-3 Здатність розвивати спеціальні навички вирішення проблем з урахуванням поширеності хвороб та захворюваності прикріпленого населення, надавати допомогу при захворюваннях на ранніх і недиференційованих стадіях; ефективно та раціонально використовувати діагностичні і лікувальні заходи

СК-4 Здатність до комплексної оцінки пацієнтів, що мають кілька медичних проблем, потребують одночасного лікування як гострих, так і хронічних станів; управляти та координувати профілактичні заходи, лікування, догляд, паліативну допомогу та реабілітацію

СК-5 Здатність до орієнтації на громаду та узгодження з наявними ресурсами медико-санітарних потреб окремих пацієнтів і медико-санітарних потреб суспільства, в якому вони живуть

СК-6 Здатність до цілісного підходу до вирішення проблем із здоров'ям пацієнтів, враховуючи їх фізичні, психологічні, соціальні, культурні особливості

4.3.4. Військово-спеціальні компетентності за спеціалізацією (СКв)

СКв-1 Здатність до організації планування заходів медичної служби та здійснення обліку і звітності у військово-медичних підрозділах у мирний та воєнний час

СКв-3 Здатність організувати і здійснювати лікувально-діагностичний процес, лікувально-профілактичні заходи та заходи з військово-лікарської експертизи та донорства серед особового складу військової частини у мирний та воєнний час

СКв-5 Здатність організувати і здійснювати надання невідкладної та екстреної медичної допомоги військовослужбовцям військової частини у мирний час (матеріально-технічне забезпечення)

4.4. Запланований результат навчання:

4.4.1. Загальна підготовка

РНз-2 Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

РНз-5 Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки. Вміти приймати обґрунтоване рішення, обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи.

4.4.2. Спеціальна підготовка зі спеціалізацією

РНс-1 Вміти ефективно організувати роботу в закладі первинної медичної допомоги, з урахуванням нормативної бази та правових аспектів діяльності лікаря загальної практики-сімейного лікаря, роботу в команді, дбати про безперервний професійний розвиток.

РНс-5 Здійснювати проведення обстеження, ведення пацієнтів із гострими та хронічними хворобами внутрішніх органів, проведення моніторингу ефективності лікування пацієнтів з хронічними захворюваннями внутрішніх органів, забезпечення маршруту пацієнта. Вміти оцінювати результати лабораторних та інструментальних методів досліджень з метою встановлення клінічного діагнозу, провести експертизу тимчасової непрацездатності, заповнити необхідні документи на ВЛК і МСЕК.

РНс-6 Вміти надавати невідкладну медичну допомогу в межах ресурсів первинної медико-санітарної допомоги, діагностувати стани та проводити реанімаційні заходи та інтенсивну терапію згідно наказів МОЗ та чинних в Україні стандартів, забезпечити маршрут пацієнта.

РНс-7 Мати навички та використовувати в практичній діяльності сучасні принципи профілактики і раннього виявлення злоякісних пухлин, проводити моніторинг лікування онкологічного пацієнта, забезпечення маршруту пацієнта.

4.4.3. Військово-спеціальна підготовка за спеціалізацією

РНв-1 Організовувати планування заходів медичної служби та здійснення обліку і звітності у військово-медичних підрозділах у мирний та воєнний час

РНв-3 Вміти організувати і здійснювати лікувально-діагностичний процес, лікувально-профілактичні заходи та заходи з військово-лікарської експертизи та донорства серед особового складу військової частини у мирний та воєнний час

5. Пререквізити

Дисципліна «Внутрішні хвороби» ґрунтується на знаннях, вміннях та практичних навичках, що здобуті при вивченні 7 основних розділів внутрішніх хвороб: хвороби нирок; хвороби системи крові; хвороби ендокринної системи; хвороби органів дихання; серцево-судинні захворювання; ревматичні захворювання; хвороби органів травлення та клінічної фармакології лікарських засобів, що найчастіше використовуються для лікування внутрішніх хвороб.

6. Тривалість курсу

Обсяг дисципліни: 18 кредитів ECTS, 540 годин.

Лекції: 40 годин

Практичні заняття: 238

Семінарські: 80

Самостійна робота 180

Форми контролю: поточний контроль, модульний контроль, екзамен.

7. Інформація про викладачів

ЗМ1	Викладач	Шемчук Оксана Миколаївна
	Вчений ступінь	-
	Посада	старший викладач кафедри ВЗП-СМ
	Наукові інтереси	нефрологія
	Контактний телефон викладача	0966399791
	E-mail викладача	puziaka11@ukr.net
ЗМ2	Викладач	Ткаленко Олександр Миколайович
	Вчений ступінь	кандидат медичних наук
	Посада	доцент кафедри ВЗП-СМ
	Наукові інтереси	гематологія, гастроентерологія, соціальна медицина

	Контактний телефон викладача	0966722357
	E-mail викладача	lzpvp@ukr.net
ЗМ3	Викладач	Воронко Андрій Анатолійович
	Вчений ступінь	кандидат медичних наук
	Вчене звання	доцент
	Посада	доцент кафедри ВЗП-СМ
	Наукові інтереси	ендокринологія
	Контактний телефон викладача	0679895333
	E-mail викладача	oknorov@ukr.net
ЗМ4	Викладач	Шевчук Сергій Васильович
	Вчений ступінь	-
	Посада	викладач кафедри ВЗП-СМ
	Наукові інтереси	пульмонологія, фтизіатрія
	Контактний телефон викладача	0636009985
	E-mail викладача	dr.shevchuk.s1956@gmail.com
ЗМ5	Викладач	Сидорова Наталія Миколаївна
	Вчений ступінь	доктор медичних наук
	Вчене звання	доцент
	Посада	професор кафедри ВЗП-СМ
	Наукові інтереси	кардіологія
	Контактний телефон викладача	0992007861
	E-mail викладача	synanik@gmail.com
ЗМ6	Викладач	Мороз Галина Зотівна
	Вчений ступінь	доктор медичних наук
	Вчене звання	професор
	Посада	професор кафедри ВЗП-СМ
	Наукові інтереси	ревматологія, кардіологія, соціальна медицина
	Контактний телефон викладача	0508045527
	E-mail викладача	moroz_galina@i.ua
ЗМ7	Викладач	Куц Тарас Володимирович
	Вчений ступінь	кандидат медичних наук
	Посада	ТВО начальника кафедри ВЗП-СМ
	Наукові інтереси	гастроентерологія
	Контактний телефон викладача	0962144311
	E-mail викладача	taraskuts@gmail.com

8. Методи викладання

Денна форма навчання;

– фронтальна форма навчання, коли усі слухачі під контролем викладача виконують одне і теж завдання одночасно;

– індивідуальна форма навчання, коли слухачі виконують завдання

послідовно, один за одним.

При цьому, залежно від необхідності досягнення рівнів знання чи вміння викладач повинен використовувати наступні методи.

За джерелами знань використовують методи навчання:

словесні – розповідь, пояснення, лекція, інструктаж, робота з літературою;

наочні – демонстрація, ілюстрація, спостереження;

практичні – практична робота, вирішення задачі, самостійна робота.

Інтерактивні методи – дискусія, робота в малих групах, мозковий штурм, ділова гра, кейс-метод.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи:

- пояснювальний (викладач доводить готову інформацію різними засобами, а слухачі її сприймають, усвідомлюють та фіксують у пам'яті. Цей метод є одним із найбільш економічних способів передачі знань, передбачає використання таких засобів інформації, як слово (усне і друковане), різні наочні посібники, плакати, комп'ютерний ілюстраційний матеріал і т. ін. Знання, які отримані в результаті реалізації цього методу не формують вміння, цей метод використовується для досягнення рівня «Знати»,

- репродуктивний головною ознакою якого є доведення і повторення способу діяльності, згідно завдання викладача,

- проблемного викладу (використовується викладачем при постановці проблеми перед тими, хто навчається і подальшого її вирішення, але при цьому викладач показує шляхи рішення, розкриває хід своєї думки. Цей метод повинен застосовуватись викладачем під час проведення практичних занять. Безпосереднім результатом проблемного викладання повинно бути засвоєння слухачами способу і логіки вирішення конкретної проблеми, але ще без вміння застосовувати їх самостійно. Цей метод навчає слухачів способу отримання знань. З його допомогою вони отримують навички сучасного клінічного мислення)

- частково-пошуковий (евристичний) (для досягнення мети поступового наближення слухачів до самостійного вирішення проблем шляхом попереднього навчання виконання окремих елементів рішення. Використовується при виконанні практичних завдань щодо діагностики та лікування захворювань нервової системи, коли спосіб пошуку оптимального рішення визначає викладач, але рішення знаходить самслухач.

- дослідницький. є необхідним для повноцінного засвоєння досвіду лікарської діяльності. Викладач використовує його для забезпечення творчого застосування знань, оволодіння методами наукового пізнання, формування риси творчої діяльності є умовою формування зацікавленості, потребу в такій формі діяльності. Формами застосування цього методу є: завдання на самопідготовку).

За системним підходом: стимулювання та мотивація; контроль та самоконтроль.

За основними етапами процесу: формування знань; формування умінь і навичок; застосування знань; узагальнення; закріплення; перевірка.

9. Політика курсу

Слухач повинен:

- вчасно приходити на заняття.
 - у випадку пропуску лекційних / практичних занять без поважної причини, слухач може бути не допущений до підсумкового контролю (заліку), або його підсумкова оцінка буде знижена;
 - добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю;
 - брати активну участь у практичних заняттях;
 - бути толерантним у спілкуванні з викладачем та іншими слухачами, зокрема під час обговорення питань на лекційних, практичних та семінарських заняттях;
 - на свій вибір має підготувати один реферат / одну презентацію з матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення;
 - слухач може перескласти підсумкову контрольну роботу у випадку отримання оцінки «незадовільно»;
 - у випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного чи підсумкового контролю, слухач отримає «0» балів.
 - неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку навчального закладу; інших видів політики, передбаченої нормативними документами, що регулюють навчальний процес в УВМА.
- Якщо слухач має претензії до викладача через оцінювання, якість надання послуг тощо, спершу треба повідомити про це самого викладача; якщо проблему не вдалося вирішити, слухач має право звернутися до начальника кафедри чи керівництва факультету.

10. Види контролю знань та методи їх проведення

Складовою частиною процесу навчання є система контролю та звітності слухачів за якістю засвоєння навчального матеріалу. Головна мета контролю полягає у забезпеченні наукового рівня придбаних слухачами знань, міцності сформованих у них вмінь та навичок.

Види контролю:

- поточний контроль базових знань;
- самоконтроль
- модульний (рубіжний) контроль
- тестові завдання у модульній контрольній роботі

- підсумковий (екзамен).

Методи оцінювання результатів навчання

1. Індивідуальне усне опитування.
 2. Тестовий контроль.
 3. Вирішення типових практичних завдань.
 4. Письмовий теоретичний контроль.
 5. Індивідуальний контроль практичних дій та отриманих результатів
- Кількість контрольних заходів, форми їх проведення, періодичність

Методи поточного контролю: усне опитування, письмовий експрес контроль, виступи при обговоренні питань на практичних заняттях;

Методи модульного контролю: контрольна робота, тестування, контрольне завдання;

Методи самоконтролю: питання самоконтролю;

Методи підсумкового контролю: екзамен.

Кількість контрольних заходів, форми їх проведення, періодичність доводяться до слухачів на початку вивчення дисципліни.

Поточний контроль – оцінювання теоретичних знань і практичних навичок слухачів з конкретного змістового модуля (логічно завершеної частини навчальної дисципліни). Проводиться на всіх видах навчальних занять.

Форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються кафедрою. Основні форми поточного контролю: усне опитування, письмовий контроль, тестування, ситуаційні задачі, практичні завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Основна мета поточного контролю – постійне отримання викладачем інформації про якість засвоєння слухачами матеріалу навчальної дисципліни, перевірка готовності слухачів до виконання наступних навчальних завдань, а також управління їх навчальною мотивацією. Результати поточного контролю використовуються для коригування методів і засобів навчання та враховуються на заліку. Кількість балів для визначення результатів поточного контролю залежить від рівня знань слухача, вміння використовувати їх при виконанні практичних завдань, навичок пошуку науково доведеної інформації в мережі Інтернет. Результати поточного контролю фіксуються в журналі обліку навчальних занять.

Самоконтроль призначений для самооцінки слухачами якості засвоєння навчального матеріалу з конкретної теми навчальної дисципліни. З цією метою у завданнях на самостійну підготовку передбачаються питання для самоконтролю.

Модульний контроль полягає в оцінюванні результатів навчання слухачів із вивчення навчального матеріалу блоку ЗМ за результатами контрольних заходів. ЗМ включає набір логічно пов'язаних між собою тем навчальної дисципліни, теоретичних положень, висвітлених під час лекцій, отримання навичок на практичних (семінарських) заняттях, виконання тестових, самостійних та індивідуальних завдань студентами. Модульний контроль є

обов'язковим. За результатами поточного контролю слухач не може бути звільненим від модульного контролю. До модульного контролю слухачі допускаються без будь-яких обмежень.

Критерії оцінювання результатів виконання завдань за контрольний захід доводиться до відома слухачів перед початком його проведення.

У разі порушення слухачем встановленого порядку здійснення контрольного заходу (списування, підміна завдання, використання недозволених матеріалів чи засобів) викладач відстороняє цього слухача від виконання завдання, робить позначку в журналі обліку навчальних занять, оцінює його роботу в нуль балів (незадовільно). Слухачам забороняється обмінюватись інформацією у будь-якій формі, або використовувати інші матеріали та засоби, крім дозволених.

Слухач, який на модульному контролі отримав оцінку “ незадовільно ”, повинен скласти його повторно і отримати позитивну оцінку, в іншому випадку він до підсумкового контролю не допускається. Слухач не може повторно складати модульний контроль з метою підвищення оцінки.

Відмова слухача від відповіді на завдання білету (тест) оцінюється як незадовільна відповідь.

Форми модульного контролю:

- усне опитування;
- письмовий контроль;
- тестування.

Модульний контроль проводиться в ході одного із навчальних занять наприкінці вивчення блоку ЗМ у вигляді контрольного завдання. Розроблені для проведення білету (тести) повинні забезпечувати перевірку теоретичної та практичної підготовки тих, хто навчається. Для проведення модульного контролю та оцінки якості засвоєння змісту навчання для блоку ЗМ встановлюється максимальна кількість балів, яку може набрати слухач під час навчання та за результатами контрольних заходів.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді екзамену в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою навчальної дисципліни.

Слухач не може бути звільнений від здачі підсумкового контролю і отримати оцінку з навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби» автоматично.

По закінченню вивчення навчальної дисципліни за умов здачі усіх передбачених програмою контрольних заходів слухач складає екзамен.

Екзамен — це форма підсумкового контролю, яка передбачає перевірку засвоєння студентом теоретичного та практичного програмного матеріалу зі всієї дисципліни, здатності творчо використовувати накопичені знання та вміння, формувати власне ставлення до певної проблеми тощо. Екзамен проводиться як контрольний захід у письмовій або усній формах. Оцінювання здійснюється у балах

Форма проведення контролю (усна, письмова, комбінована), зміст і структура контрольних завдань, білетів та критерії оцінювання обговорюються на

засіданні кафедри і затверджуються начальником кафедри не пізніше ніж за місяць до початку складання контрольного заходу. Названі матеріали дійсні протягом навчального року, вони є складовою навчально-методичної документації з дисципліни і зберігаються на кафедрі. Можливе поєднання різних форм контролю.

Слухач допускається до екзамену, якщо він до початку екзамену ліквідував заборгованість за всіма видами робіт, які передбачені робочим навчальним планом (робочою програмою навчальної дисципліни).

11. Шкала оцінок

Максимальна кількість балів, яку слухач може набрати під час всіх передбачених практичних та семінарських занять, дорівнює 380 балам. За екзамен слухач може набрати максимально 253 бали.

Рейтингова оцінка слухача з дисципліни складається з балів, що він отримує **під час вивчення дисципліни:**

- 1.3M1 відповіді на 12 семінарських та практичних заняттях
- 2.3M2 відповіді на 9 семінарських та практичних заняттях
- 3.3M3 відповіді на 6 семінарських та практичних заняттях
- 4.3M4 відповіді на 10 семінарських та практичних заняттях
- 5.3M5 відповіді на 12 семінарських та практичних заняттях
- 6.3M6 відповіді на 12 семінарських та практичних заняттях
- 7.3M7 відповіді на 15 семінарських та практичних заняттях;
8. Екзамену.

Бали, які слухач отримав під час всіх передбачених семінарських та практичних занять складають 60 % від рейтингової оцінки, за екзамен – 40 % відповідно.

Підвищити оцінку можливо за рахунок виконання індивідуального завдання.

Система оцінювання за дисципліну

Робота на практичних, самостійних та семінарських заняттях з дисципліни «Внутрішні хвороби».

Оцінка за одну відповідь дорівнює:

- | | |
|---|----|
| – повне та самостійне виконання практичного завдання
або повна та обґрунтована відповідь на запитання | 5; |
| – неповне, але самостійне виконання практичного завдання
або повна відповідь на запитання | 4; |
| – виконання практичного завдання за допомогою викладача
або неповна відповідь на запитання | 3; |
| – слухачі не здатний виконати практичне завдання навіть
за допомогою викладача або відсутня відповідь на запитання | 2. |

Максимальна та мінімальна кількість балів на практичних та семінарських заняттях в змістовних модулях наведена в таблиці:

Критерій	ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4	ЗМ5	ЗМ6	ЗМ7
Кількість занять	12	9	6	10	12	12	15
Максимальна кількість балів	60	45	30	50	60	60	75
Мінімальна кількість балів	36	27	18	30	36	36	45

Індивідуальне завдання

Вага індивідуального завдання не повинна перевищувати коефіцієнт 0,1 від загальної кількості балів. За відпрацьоване індивідуальне завдання слухачів отримує від 38 до 63 балів. Розподіл мінімальних та максимальних балів, які отримує слухач за індивідуальне заняття в кожному ЗМ:

Критерій	ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4	ЗМ5	ЗМ6	ЗМ7	Всього
Мінімальна кількість	6	5	3	5	6	6	7	63
Максимальна Кількість	10	7	5	8	10	10	13	38

Критерії оцінювання занять з дисципліни «Внутрішні хвороби»

Тема	Максимальний бал	Мінімальний бал
ЗМ1		
Тема 1	10	6
Тема 2	10	6
Тема 3	10	3
Тема 4	10	6
Тема 5	10	6
Тема 6	10	6
ЗМ 2		
Тема 1	10	6
Тема 2	10	6
Тема 3	10	6
Тема 4	10	6
Тема 5	5	3
ЗМ 3		
Тема 1	10	6
Тема 2	10	6
Тема 3	10	6
ЗМ4		
Тема 1	10	6
Тема 2	10	6
Тема 3	10	6
Тема 4	10	6
Тема 5	10	6
ЗМ5		
Тема 1	10	6
Тема 2	10	6
Тема 3	10	6

Тема 4	10	6
Тема 5	10	6
Тема 6	10	6
ЗМ6		
Тема 1	10	6
Тема 2	10	6
Тема 3	5	3
Тема 4	10	6
Тема 5	10	6
Тема 6	10	6
Тема 7	5	3
ЗМ7		
Тема 1	10	6
Тема 2	10	6
Тема 3	10	6
Тема 4	10	6
Тема 5	5	3
Тема 6	10	6
Тема 7	10	6
Всього	380	228
Індивідуальне завдання	63	38
Екзамен	253	152
Разом сума балів	696	418

Умови допуску до екзамену

Екзамен здійснюється по завершенню вивчення всіх тем дисципліни. Слухач допускається до **екзамену**, якщо він до початку заліку ліквідував заборгованість за всіма видами робіт, які передбачені робочим навчальним планом (робочою програмою навчальної дисципліни) та при вивченні дисципліни набрав кількість балів, не меншу за мінімальну (266 бали).

Слухач, який набрав протягом семестру рейтингову оцінку з кредитного модуля менше за 266 балів, до екзамену не допускається. Він отримує оцінку F «незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням дисципліни».

Критерії оцінювання екзамену

Максимальна кількість балів, що може отримати слухач за екзамен 253, а мінімальна – 152.

Критерії	Бали
повна відповідь на питання білету	253
не повна відповідь на питання білету	202
часткова відповідь на питання білету	152
відповідь на питання білету містить грубі помилки	0
відсутність відповіді на теоретичне питання білету	0

Порядок застосування рейтингової системи оцінювання

Рейтингова система оцінювання успішності з навчальної дисципліни доводиться слухачам на першому занятті.

Рейтингова оцінка (сума балів), яку слухач набрав з навчальної дисципліни за результатом всіх видів навчальних занять, доводиться до нього на останньому занятті.

Рейтингова оцінка (в балах) навчальної дисципліни визначається як сума рейтингового балу, що слухач набрав протягом навчальних занять, виконання індивідуального завдання та рейтингового балу за результатами відповідей на екзамені.

Для визначення оцінки за шкалою ЄКТС та національною шкалою рейтингова оцінка (в балах) навчальної дисципліни переводиться згідно з таблицею.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Рейтенгова оцінка	Відсоткове співвідношення	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
			для екзамену та диференційованого заліку	для заліку
626-696	90-100	A	відмінно	зараховано
571-625	82-89	B	добре	
522-570	75-81	C		
466-521	67-74	D	задовільно	
418-465	60-66	E		
60-417	35-59	FX	незадовільно	не зараховано
1-59	1-34	F		

Навчальна дисципліна зараховується слухачу, якщо він набрав не менше 418 балів (228 за поточну діяльність, 38 за індивідуальне завдання та 152 за залік). Отримані результати вносять до відомості обліку успішності.

12. Структура та розподіл навчального часу з тем і видів навчальних занять з навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби»

№ з/п	Види навч. занять за розкладом під кер. викл.	Кількість годин	Номери і найменування розділів і тем	Література
1	2	3	4	5
Кредитний модуль 1			Рік навчання: 2-й 1-е півріччя	
ЗМ1				

1.1	Лекція	2	Тема 1. Симптоми і синдроми у пацієнтів із захворюваннями органів сечовивідної системи в практиці лікаря загальної практики. Питання: - Особливості обстеження органів сечовивідної системи в умовах поліклініки. - Основні клінічні симптоми і синдроми в нефрології та їх діагностичне значення. - Зміни в аналізі сечі у пацієнтів із захворюваннями сечовивідної системи.	Розділ 11: обов'язкова література: 11: с. 125-135, 427-433. 12: с. 13-52, 86-145; 22: с.19-61; 28: с. 5-42;
1.2	Практичне заняття	4	Тема 1. Симптоми і синдроми у пацієнтів із захворюваннями органів сечовивідної системи в практиці лікаря загальної практики. 1. Тестовий контроль початкового рівня знань, умінь та навичок. 2. Відпрацювання практичних питань: - Диференційний діагноз симптомів і синдромів в нефрології у пацієнтів із різними нефрологічними захворюваннями. Методи їх діагностування. - Тлумачення змін в аналізах сечі: діагностичне і клінічне значення (на прикладі тематичного хворого). - Визначення змін в аналізах сечі пацієнтів з різними патологіями, їх порівняльний аналіз, динаміка, лабораторні критерії одужання пацієнта. - Розроблення і опрацювання маршрутів пацієнтів із різними захворюваннями сечовивідної системи. 3. Вирішення ситуаційних завдань. 4. Тестовий контроль поточного рівня знань, вміні та навичок.	Розділ 11: обов'язкова література: 11: с. 125-135. 12: с. 13-52, 86-145; 22: с.19-61; 28: с. 5-42; додаткова література: 9,12, 33,35, 37, 41,43, 63,64, 65,66, 67, 69, 71, 90, 91,95, 105, 119, 121, 137, 138,
1.3	Семінарське заняття	2	Тема 1. Симптоми і синдроми у пацієнтів із захворюваннями органів сечовивідної системи в практиці лікаря загальної практики. Питання: <i>Доповідь:</i> Клінічні приклади пацієнтів із зазначеними симптомами (синдромами). - Нефрологія: значення, проблеми та перспективи в лікуванні. - Основні симптоми і синдроми нефрології в практиці сімейного лікаря. - Зміни в аналізі сечі (сечовий, нефротичний, нефритичний синдром; ортостатична альбумінурія/протеїнурія, тощо) їх діагностичне та клінічне значення. - Лабораторні та інструментальні методи дослідження функціонального стану нирок в умовах поліклініки. - Тактика лікаря загальної практики при виявленні пацієнтів із захворюваннями сечовивідної системи.	Розділ 11: обов'язкова література: 11: с. 125-135, 12: с. 13-52, 86-145; 22: с.19-61; 28: с. 5-42; 427-435.
1.4	Самостійна робота	4	Тема 1. Симптоми і синдроми у пацієнтів із захворюваннями органів сечовивідної системи в практиці лікаря загальної практики. Питання: - Нефрологія як наука. Захворювання органів сечовивідної системи: проблеми та перспективи. - Класифікація і прояви захворювань нирок та сечовивідних шляхів. Сечовий синдром: лейкоцитурія, еритроцитурія, протеїнурія. - Синдром гіпертензії. Кардіоренальний синдром. - Нефритичний і нефротичний синдроми в нефрології у практиці лікаря загальної практики. - Ортостатична альбумінурія/протеїнурія. - УЗД, КТ, МРТ, радіоізотопна скінтіграфія в нефрології. Опрацювати матеріали лекції за темою 1.	Розділ 11: обов'язкова література: 28: с. 5-42; 12: с. 13-52, 86-145; 22: с.19-61; 11: с. 125-135, 427-435. додаткова література: 9,12, 33,35, 37,

			<i>Підготувати доповідь:</i> Клінічні приклади пацієнтів із зазначеними симптомами (синдромами).	41,43, 63,64, 65,66, 67, 69, 71, 90, 91,95, 105, 119, 121, 137, 138
1.5	Лекція	2	Тема 2. Найпоширеніші захворювання сечовивідної системи в практиці лікаря загальної практики. Питання: 1. Тубулоінтерстиціальний нефрит. 2. Гломерулонефрит/нефроз. 3. Інфекції сечовивідних шляхів. 4. Сечокам'яна хвороба. 5. Непропатії.	Розділ 11: обов'язкова література: 1: с. 444-469; 11: с. 125-135, 427-430. 12: с. 146-194, 200-235, 236-269, 358-365; 22: с.81-96; 28: с. 44-72, 98-157;
1.6	Практичне заняття	4	Тема 2. Найпоширеніші захворювання сечовивідної системи в практиці лікаря загальної практики. 1. Тестовий контроль початкового рівня знань, умінь та навичок. 2. Відпрацювання практичних питань: 2.1.Здійснити курацію тематичного пацієнта із захворюваннями сечовивідної системи, які найчастіше зустрічаються на прийомі у лікаря загальної практики: тубулоінтерстиціальний нефрит, гломерулонефрит/нефроз, інфекції сечовивідних шляхів (цистит, уретрит, пієлонефрит). Встановити попередній діагноз, провести диференційний діагноз із подібними патологіями, розписати схему лікування. 2.2. Виокремити критерії встановлення діагнозу за визначеними нозологіями. 2.3. Розробити зразок запису в журналі динамічного диспансерного спостереження (ДДС) у військовій частині військовослужбовця із захворюванням сечовивідних шляхів. Скласти алгоритм ДДС військовослужбовця. 2.4. Визначити необхідне санаторно-курортне лікування, показання та протипоказання пацієнту із захворюванням сечовивідної системи. 2.5. Розробити дієтичне харчування пацієнту з тубулоінтерстиціальним нефритом, гломерулонефритом/нефрозом та інфекціями сечовивідних шляхів. 3. Вирішення ситуаційних завдань. 4. Тестовий контроль поточного рівня знань, вміні та навичок.	Розділ 11: обов'язкова література: 1: с. 444-469; 11: с. 125-135, 427-435. 12: с. 146-194, 200-235, 236-269, 358-365; 22: с.81-96; 28: с. 44-72, 98-157; додаткова література: 9,12, 33,35, 37, 41,43, 63,64, 65,66, 67, 69, 71, 90, 91,95, 105, 119, 121, 137, 138
1.7	Самостійна робота	4	Тема 2. Найпоширеніші захворювання сечовивідної системи в практиці лікаря загальної практики. Питання: 1. Ураження нирок при системних захворюваннях. 2. Спадкові та вроджені захворювання нирок. 2. Етіологія, морфологія, класифікація, клінічна картина, діагноз і диференціальний діагноз гломерулонефриту, план лікування пацієнтів. 3. Тубулоінтерстиціальний нефрит та запалення нирок: причини, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. 5. Гломерулонефрит/нефроз немедикаментозне і медикаментозне лікування, профілактика, реабілітація, навчання пацієнта; маршрут пацієнта	Розділ 11: обов'язкова література: 1: с. 444-469; 11: с. 125-135, 427-435. 12: с. 146-194, 200-235, 236-269, 358-365; 22: с.81-96; 28: с. 44-72, 98-157; додаткова література:

			6. Інфекції сечовивідних шляхів (цистит, уретрит, пієлонефрит): класифікація; діагностика, диференційний діагноз. 7. Амілоїдоз: етіологія, класифікація, клініка, діагностика, лікування. 8. Інфекції сечовивідних шляхів: немедикаментозне і медикаментозне лікування, профілактика, реабілітація, навчання пацієнта; маршрут пацієнта. Військово-лікарська експертиза. Опрацювати матеріали лекції за темою 2.	9,12, 33,35, 37, 41,43, 63,64, 65,66, 67, 69, 71, 90, 91,95, 105, 119, 121, 137, 138
1.8	Семінарське заняття	2	Тема 2. Найпоширеніші захворювання сечовивідної системи в практиці лікаря загальної практики. Питання: 1. Тубулоінтерстиціальний нефрит (ТІН): фактори ризику, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Прогноз і вікові особливості ТІН. Маршрут пацієнта. 2. Гломерулонефрит/нефроз: класифікація; діагностика, диференційний діагноз; немедикаментозне і медикаментозне лікування, профілактика, реабілітація; навчання пацієнта; маршрут пацієнта. 3. Інфекції сечовивідних шляхів (цистит, уретрит, пієлонефрит): класифікація; діагностика, диференційний діагноз. 4. Інфекції сечовивідних шляхів: немедикаментозне і медикаментозне лікування, профілактика, реабілітація, навчання пацієнта; маршрут пацієнта. 5. Сечокам'яна хвороба; дисметаболічна нефропатія, кристалурія: фактори ризику утворення конкрементів; діагностика, диференційний діагноз; лікувальне харчування; медикаментозне та основні методи хірургічного лікування; профілактика, санаторно-курортне лікування; навчання пацієнта; невідкладна допомога при нирковій кольці; маршрут пацієнта. 6. Нефропатії (діабетична, гіпертензивна, уратна, мієломна, при амілоїдозі та ін.): діагностика, маршрут пацієнта. 7. Військово-лікарська експертиза.	Розділ 11: обов'язкова література: 1: с. 444-469; 11: с. 125-135, 427-435. 22: с.81-96; 28: с. 44-72, 98-157; 3: с. 146-194, 200-235, 236-269, 358-365; додаткова література: 9,12, 33,35, 37, 41,43, 63,64, 65,66, 67, 69, 71, 90, 91,95, 105, 119, 121, 137, 138
1.9	Практичне заняття	4	Тема 2. Найпоширеніші захворювання сечовивідної системи в практиці лікаря загальної практики. 1. Тестовий контроль початкового рівня знань, умінь та навичок. 2. Відпрацювання практичних питань: 2.1. Здійснити курацію тематичного пацієнта із захворюваннями сечовивідної системи, які найчастіше зустрічаються: сечокам'яна хвороба, нефропатії. Встановити попередній діагноз, провести диференційний діагноз із нозологічними формами, що мають подібні клінічні прояви, розписати схему лікування. 2.2. Виокремити критерії встановлення діагнозу за даними нозологіями. 2.3. Розробити зразок запису в журналі динамічного диспансерного спостереження (ДДС) військової частини військовослужбовця із захворюванням сечовивідних шляхів. Скласти алгоритм його ДДС. 2.4. Визначити показання, протипокази та обсяг санаторно-курортне лікування пацієнтам із найбільш поширеними захворюваннями сечовивідної системи. 2.5. Розробити дієтичне харчування пацієнту з сечокам'яною хворобою, нефропатією. 2.6. Опрацювати алгоритм надання невідкладної допомоги пацієнтам з нирковою колькою в умовах поліклініки.	Розділ 11: обов'язкова література: 1: с. 444-469; 11: с. 125-135, 427-435. 12: с. 146-194, 200-235, 236-269, 358-365; 22: с.81-96; 28: с. 44-72, 98-157; додаткова література: 9,12, 33,35, 37, 41,43, 63,64, 65,66, 67, 69, 71, 90, 91,95, 105, 119, 121, 137, 138

			2.7. Скласти проект плану з організації профілактичних заходів щодо попередження захворювань сечовивідної системи у військовій частині. 3. Вирішення ситуаційних завдань. 4. Тестовий контроль поточного рівня знань, вміні та навичок.	
1.10	Лекція	2	Тема 3. Гостре ураження нирок (ниркова недостатність). Питання: 1. Гостре ураження нирок (ниркова недостатність): визначення поняття, розповсюдженість. 2. Етіопатогенез гострого ураження нирок (ГУН), класифікація. 3. Клініка гострого ураження нирок (ниркової недостатності). 4. Лабораторна діагностика і диференціальний діагноз. Основні принципи лікування. Прогноз.	Розділ 11: обов'язкова література: 1: с. 494-509; 11: с. 589. 12: с. 394-405; 22: с. 55-61; 28: с. 231-238;
1.11	Практичне заняття	4	Тема 3. Гостре ураження нирок (ниркова недостатність). Питання: 1. Тестовий контроль початкового рівня знань, умінь та навичок. <i>Доповідь на тему: «Види гемодіалізу – показання та протипокази».</i> 2. Відпрацювання практичних питань: 2.1. Гостре ураження нирок: показання до гемодіалізу. 2.2. Розробити алгоритм надання невідкладної допомоги пацієнту з ГУН. 2.3. Навести перелік інструментальних та лабораторних досліджень пацієнту з ГУН. 2.4. Виокремити провокуючі фактори виникнення ГУН. 2.5. Розробити маршрут пацієнта з ГУН. 3. Вирішення ситуаційних завдань. 4. Тестовий контроль поточного рівня знань, вміні та навичок.	Розділ 11: обов'язкова література: 1: с. 494-509; 28: с. 231-238; 12: с. 394-405; 22: с. 55-61; 11: с. 434-435, 589. додаткова література: 9,12, 33,35, 37, 41,43, 63,64, 65,66
1.12	Самостійна робота	4	Тема 3. Гостре ураження нирок (ниркова недостатність). Питання: 1. Етіологія і патогенез гострого ураження нирок (ниркова недостатність). 2. Особливості протікання та прогноз ГУН. 3. Клінічна картина та класифікація ГУН. 4. Диференціальний діагноз та лабораторна діагностика ГУН. 5. Профілактика та лікування пацієнтів з ГУН. Невідкладна допомога пацієнтам з ГУН. Опрацювати матеріали лекції за темою 3. Підготуватися до семінарського заняття за темою 4. Хронічна хвороба нирок та ниркова недостатність.	Розділ 11: обов'язкова література: 1: с. 494-509; 11: с. 434-435, 589. 12: с. 394-405; 22: с. 55-61; 28: с. 231-238;
1.13	Семінарське заняття	2	Тема 3. Гостре ураження нирок (ниркова недостатність). Питання: 1. Визначення поняття «Гостре ураження нирок (ниркова недостатність)». Механізми розвитку ГУН. 2. Фактори, що сприяють виникненню ГУН. 3. Клінічні прояви ГУН на різних стадіях захворювання. 4. Лабораторні діагностичні критерії ГУН. 5. Прогностичні критерії одужання пацієнтів з ГУН. 6. Невідкладна допомога пацієнтам з ГУН.	Розділ 11: обов'язкова література: 1: с. 494-509; 11: с. 589. 2: с. 394-405; 22: с. 55-61; 28: с. 231-238;

1.14	Семінарське заняття	2	Тема 4. Хронічна хвороба нирок та ниркова недостатність. Питання: 1. Визначення поняття «Хронічна хвороба нирок (ХХН) та ниркова недостатність (ХНН)» їх застосування в практичній діяльності. 2. Фактори, що сприяють виникненню ХХН. 3. Клінічна картина та класифікація ХХН та ХНН. 4. Фізичні ознаки ХНН та ХХН у пацієнтів. 5. Особливості лабораторної діагностики ХХН та ХНН. 6. Прогноз щодо одужання пацієнтів з ХХН. 7. Лікування пацієнтів з ХХН. 8. Військово-лікарська експертиза.	Розділ 11: обов'язкова література: 1: с. 510-532; 12: с. 58-84; 22: с. 61-76. 28: с. 254-292;
1.15	Самостійна робота	4	Тема 4. Хронічна хвороба нирок та ниркова недостатність. Питання: 1. Види гемодіалізу. Показання та протипокази. 2. Етіологічні фактори ХХН. 3. Діагностичні та клінічні критерії ХХН та ХНН. 4. Лабораторні критерії визначення стадії ХХН та ХНН. 5. Основні варіанти ХХН та ХНН в залежності від етіологічного та патоморфологічного факторів. 7. Дослідження взаємозв'язку артеріальної гіпертензії з патологією нирок Підготуватися до семінарського заняття за темою 5. Доброякісні і злоякісні новоутворення нирок і сечовивідних шляхів в практиці лікаря загальної практики.	Розділ 11: обов'язкова література: 1: с. 510-532; 12: с. 58-84; 22: с. 61-76. 28: с. 254-292; додаткова література: 9,12, 33,35, 37, 41,43, 63,64, 65
1.16	Практичне заняття	4	Тема 4. Хронічна хвороба нирок та ниркова недостатність. 1. Тестовий контроль початкового рівня знань, умінь та навичок. 2. Відпрацювання практичних питань: 2.1. Розрахувати швидкість клубочкової фільтрації у тематичного пацієнта за формулою. 2.2. Розписати схему лікування пацієнту із ХХН, що страждає на злоякісну артеріальну гіпертензію, визначити ступень кардіоваскулярних ускладнень у нього. 2.3. Визначити необхідність переведення пацієнта з ХХН на діалізу терапію. 2.4. Розписати дієтичне лікування пацієнту з ХХН. 2.5. Проаналізувати якість життя пацієнта з ХХН на гемодіалізі, профілактичні заходи щодо недопущення погіршення його стану. 2.6. Розробити маршрут пацієнта з ХХН. 2.7. Визначити орієнтовну схему лікування пацієнта з ХХН на кожній стадії із застосуванням медикаментозного та немедикаментозного методів лікування. Військово-лікарська експертиза. 3. Вирішення ситуаційних завдань. 4. Тестовий контроль поточного рівня знань, вміні та навичок.	Розділ 11: обов'язкова література: 1: с. 510-532; 12: с. 58-84; 22: с.61-76. 28: с. 254-292; додаткова література: 9,12, 33,35, 37, 41,43, 63,64, 65
1.17	Семінарське заняття	2	Тема 5. Доброякісні і злоякісні новоутворення нирок і сечовивідних шляхів в практиці лікаря загальної практики. Питання: 1. Доброякісні і злоякісні новоутворення нирок і сечовивідних шляхів. 2. Клінічна картина доброякісних та злоякісних новоутворень нирок. 3. Методи діагностики доброякісних та злоякісних новоутворень нирок і сечовивідних шляхів.	Розділ 11: обов'язкова література: 11: с. 125-135, 427-435. 12: с. 53-56; 22: с. 100-101;

			4. Основні принципи лікування новоутворення нирок і сечовивідних шляхів. 5. Військово-лікарська експертиза, диспансерний нагляд в умовах поліклініки та військової частини в практиці лікаря загальної практики.	
1.18	Самостійна робота	4	Тема 5. Доброякісні і злоякісні новоутворення нирок і сечовивідних шляхів в практиці лікаря загальної практики. Питання: 1. Розповсюдженість, епідеміологія та класифікація пухлин нирок. 2. Клінічне значення гематурії в діагностиці пухлин сечовивідних шляхів. 3. Клінічні прояви злоякісних новоутворень нирок та сечовивідних шляхів. 4. Лабораторні методи діагностики пухлин нирок. Підготуватися до семінарського заняття за темою 6. Фармакотерапія пацієнтів із захворюваннями сечовивідної системи в практиці лікаря загальної практики.	Розділ 11: обов'язкова література: 11: с. 125-135, 427-435. 12: с. 53-56; 22: с. 100-101; додаткова література: 9,12, 33,35, 37, 41,43, 63,64, 65,66, 67, 69, 71
1.19	Практичне заняття	4	Тема 5. Доброякісні і злоякісні новоутворення нирок і сечовивідних шляхів в практиці лікаря загальної практики. 1. Тестовий контроль початкового рівня знань, умінь та навичок. 2. Відпрацювання практичних питань: 2.1. Аналіз даних КТ, МРТ, УЗД (історії хвороб) з метою виявлення у пацієнтів пухлин нирок та сечовивідних шляхів. 2.2. Скласти ймовірний клінічний аналіз крові та сечі пацієнту з доброякісними та злоякісними новоутвореннями нирок та сечовивідних шляхів. Розробити алгоритм додаткових лабораторних обстежень даному пацієнту. 2.3. Маршрут пацієнта із новоутвореннями нирок і сечовивідних шляхів. 2.4. Військово-лікарська експертиза. 3. Вирішення ситуаційних завдань. 4. Тестовий контроль поточного рівня знань, вміні та навичок.	Розділ 11: обов'язкова література: 11: с. 125-135, 427-435. 12: с. 53-56; 22: с. 100-101; додаткова література: 9,12, 33,35, 37, 41,43, 63,64, 65, 66, 67, 69, 71
1.20	Семінарське заняття	2	Тема 6. Фармакотерапія пацієнтів із захворюваннями сечовивідної системи в практиці лікаря загальної практики. Питання: 1. Основні групи препаратів, що застосовуються для лікування пацієнтів із захворюваннями сечовивідної системи. 2. Антибіотики, які переважно метаболізуються та екскретуються печінкою, нирками – показання та протипокази для застосування у пацієнтів із захворюваннями сечовивідних шляхів. 3. Ренопротективні препарати. 4. Гормональні препарати в схемах лікування захворювань сечовивідної системи. 5. Основні групи препаратів, що застосовуються для лікування артеріальної гіпертензії у пацієнтів із захворюваннями нирок. 6. Фітофармакологія, фітотерапія та гомеопатія в нефрології.	Розділ 11: обов'язкова література: 1: с. 461-464, 467-468, 484-490; 12: с. 223-224, 227-262.

1.21	Самостійна робота	4	Тема 6. Фармакотерапія пацієнтів із захворюваннями сечовивідної системи в практиці лікаря загальної практики. Питання: 1. Фармакокінетика та фармакодинаміка препаратів для лікування пацієнтів із захворюваннями сечовивідних шляхів. 2. Препарати, що застосовуються для протирецидивної терапії інфекцій сечовивідних шляхів. 3. Класифікація діуретичних препаратів, які застосовуються в нефрології. 4. Дозування таблетованих гормональних препаратів, що застосовуються в схемах лікування захворювань сечовивідної системи. 5. Фармакотерапія пацієнтів із артеріальною гіпертензією на фоні захворювань нирок.	Розділ 11: обов'язкова література: 1: с. 461-464, 467-468, 484-490; 12: с. 223-224, 227-262. додаткова література: 37, 41,43, 63,64, 65,66, 67, 69, 71, 90, 91,95, 105, 119, 121
1.22	Практичне заняття	4	Тема 6. Фармакотерапія пацієнтів із захворюваннями сечовивідної системи в практиці лікаря загальної практики. 1. Відпрацювання практичних питань: 1.1. Скласти типові та альтернативні схеми лікування пацієнтам із захворюваннями сечовивідної системи, які найчастіше зустрічаються в практиці лікаря загальної практики із застосуванням різних фармакологічних препаратів. 1.2. Скласти схеми лікування пацієнтам із захворюваннями сечовивідної системи, які найчастіше зустрічаються в практиці лікаря загальної практики із застосуванням різних фармакологічних препаратів у комбінації з фітопрепаратами та гомеопатичними засобами. 2. Вирішення ситуаційних завдань. 3. Проведення підсумкового тестування за розділом і темами Ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними станами, гострими та хронічними хворобами нирок і сечовивідних шляхів.	Розділ 11: обов'язкова література: 1: с. 461-464,467-468,484-490; 12: с. 223-224, 227-262. додаткова література: 9,12, 33,35, 37, 41,43, 63,64, 65,66, 67, 69, 71, 90, 91,95, 105, 119, 121, 137, 138
2.1	Практичне заняття	2	Тема 1. Система кровотворення: вікові особливості функціонування, методи обстеження на догоспітальному етапі 1. Контроль початкового рівня знань (тестування) 2. Відпрацювання практичних навичок та завдань 2.1. Відпрацювання типових алгоритмів ведення та маршрутів при зверненні пацієнта при підозрі на захворювання системи крові до ЛЗП-СМ із визначенням відповідних кодів процесів за ІСРС-2 для України 2.2. Інтерпретація даних загального аналізу крові в нормі та з різною гематологічною патологією 2.3. Відпрацювання показань та обмежень при направленні пацієнта із патологією системи крові на додаткові інструментальні методи обстеження; 2.4. Інтерпретація даних інструментальних та лабораторних методів обстеження пацієнта з патологією системи крові 2.5. Відпрацювання показань на доправлення пацієнта на консультацію до гематолога, інших спеціалістів, а також на госпіталізацію 2.6. Обстеження щодо захворювань системи крові під час бойових дій, зокрема на етапах медичної евакуації; 3. Контроль поточного рівня знань (тестування) 4. Підсумок	Розділ 11: Обов'язкова література: 1: с. 26-34 4: с. 22-68 41: 49 с. Додаткова література: 18, 56
2.2	Семінарське заняття	2	Тема 1. Система кровотворення: вікові особливості функціонування, методи обстеження на догоспітальному етапі	Розділ 11:

			1. Обговорення симптомів та клінічних ознак ураження системи крові у військовослужбовців, які приймають участь у бойових діях 2. Заслуховування доповідей-рефератів слухачів за обраними з запропонованого переліку темами. За можливості – прослуховування вебінарів, майстер-класів, доповідей провідних спеціалістів за темою заняття 3. Дискусія за кожною доповіддю. 4. Відповіді на запитання слухачів. 5. Підсумок	Обов'язкова література: 1: с. 26-34 4: с. 22-68 41: 49 с. Додаткова література: 10, 44, 56
2.3	Самостійна робота	2	Тема 1. Система кровотворення: вікові особливості функціонування, методи обстеження на догоспітальному етапі 1. Розбір теоретичних питань 1.1. Вікові особливості функціонування системи крові та органів кровотворення 1.2. Ведучі симптоми та синдроми, що супроводжують захворювання системи крові (анемічний синдром, геморагічний синдром, тромбоцитопенія, гіперкоагуляційний синдром, гіперспленізм та гіпоспленізм, цитопенія) 1.3. Загальноклінічні лабораторні та біохімічні методи дослідження пацієнтів гематологічного профілю в умовах ЗОЗ в системі МО України при наданні первинної медичної допомоги 1.4. Основи інструментальних досліджень, показання та обмеження до їх використання при гематологічній патології 1.5. Покази до проведення консультацій спеціалістів, інвазивних досліджень, маршрут пацієнта.	Розділ 11: Обов'язкова література: 1: с. 26-34 4: с. 22-68 41: 49 с. Додаткова література: 93, 94
2.4	Лекція	2	Тема 2. Анемії (В 80-82) 1. Вступ 2. Регламентна база документів з надання медичної допомоги пацієнтові з анемічним синдромом 3. Фізіологія еритроцитів та гемоглобіну 4. Визначення поняття “анемія”, діагностика та класифікація та диференційна діагностика анемії 5. Лікування анемії, диспансерне спостереження, ВЛЕ з приводу анемії 6. Лікувальна тактика на догоспітальному етапі і принципи лікування залізодефіцитної анемії 7. Критерії діагностики інших видів анемії 8. Відповіді на запитання	Розділ 11: Обов'язкова література: 1: с. 126-144 4: с. 120-142 41: 49 с. Додаткова література: 18, 56
2.5	Практичне заняття	4	Тема 2. Анемії (В 80-82) 1. Контроль початкового рівня знань (тестування) 2. Відпрацювання практичних навичок та завдань 2.1. Відпрацювання навичок з розробки та виконання плану обстеження та консультацій пацієнта з анемічним синдромом 2.2. Формулювання діагнозу при анемічному синдромі, диференційна діагностика анемії 2.3. Відпрацювання маршруту пацієнта з анемічним синдромом, його лікування та спостереження, контролю та корекції лікування; 2.4. Залізодефіцитна анемія: можливі причини виникнення анемії, лабораторні та інструментальні методи дослідження, принципи лікування та профілактики. 2.5. Маршрут пацієнта із залізодефіцитною анемією 3. Контроль поточного рівня знань (тестування) 4. Підсумок	Розділ 11: Обов'язкова література: 1: с. 126-144 4: с. 120-201 41: 49 с. інтернет ресурс Додаткова література: 11, 15

2.6	Семінарське заняття	2	Тема 2. Анемії (В 80-82) 1. Розбір проблеми анамічного синдрому у військовослужбовців, які приймають участь у бойових діях 2. Заслуховування доповідей-рефератів слухачів за обраними з запропонованого переліку темами. За можливості – прослуховування вебінарів, майстер-класів, доповідей провідних спеціалістів за темою заняття 3. Дискусія за кожною доповіддю. 4. Відповіді на запитання слухачів. 5. Підсумок	Розділ 11: Обов'язкова література: 1: с. 126-144 4: с. 120-201 41: 49 с. інтернет ресурс Додаткова література: 11, 15
2.7	Самостійна робота	4	Тема 2. Анемії (В 80-82) 1. Самостійна підготовка: 1.1. Поширеність та загальна характеристика анемічного синдрому 1.2. Клінічні прояви та діагностика та диференційна діагностика анемічного синдрому 1.3. Принципи диференційованого підходу до лікування анемії 1.4. Методи первинної й вторинної профілактики анемії 1.5. Ведення пацієнта з анемічним синдромом лікарем загальної практики. Маршрут пацієнта 1.6. Організація профілактичних заходів щодо анемії у військах (вимоги керівних документів).	Розділ 11: Обов'язкова література: 1: с. 126-144 4: с. 120-201 41: 49 с. інтернет ресурс Додаткова література: 11, 15
2.8	Практичне заняття	2	Тема 3. Лімфаденопатія 1. Контроль початкового рівня знань (тестування) 2. Відпрацювання практичних навичок та завдань 2.1. Відпрацювання навичок з розробки та виконання плану обстеження та консультацій пацієнта з лімфаденопатією 2.2. Формулювання діагнозу при лімфаденопатії, класифікація, виявлення, диференційна діагностика лімфаденопатій. 2.3. Відпрацювання маршруту пацієнта з лімфаденопатією, визначення показань до спеціальних, інвазивних методів обстеження, консультацій спеціалістів; лікування, спостереження, консультування, маршрут пацієнта. 3. Контроль поточного рівня знань (тестування) 4. Підсумок	Розділ 11: Обов'язкова література: 1: с. 186-201 4: с. 22-68 43. 119 с. 44. 60 с. 45. 65 с. Додаткова література: 18, 56
2.9	Семінарське заняття	2	Тема 3. Лімфаденопатія 1. Розбір проблеми поширеності лімаденопатій серед різних категорій військовослужбовців та працівників Збройних Сил України. 2. Заслуховування доповідей-рефератів слухачів за обраними з запропонованого переліку темами. За можливості – прослуховування вебінарів, майстер-класів, доповідей провідних спеціалістів за темою заняття 3. Дискусія за кожною доповіддю. 4. Відповіді на запитання слухачів. 5. Підсумок	Розділ 11: Обов'язкова література: 1: с. 186-201 4: с. 22-68 43. 119 с. 44. 60 с. 45. 65 с. Додаткова література: 10, 74
2.10	Самостійна робота	2	Тема 3. Лімфаденопатія 1. Самостійна підготовка: 1.1. Поширеність та загальна характеристика лімаденопатій 1.2. Лімаденопатія: чинники, клінічні прояви, диференційна діагностика	Розділ 11: Обов'язкова література: 1: с. 186-201 4: с. 68-98 43. 119 с

			1.3. Лабораторно-інструментальна діагностика лімфаденопатій. 1.4. Ведення пацієнта з лімфаденопатією лікарем загальної практики. Маршрут пацієнта	44. 60 с. 45. 65 с. Додаткова література: 10, 54
2.11	Лекція	2	Тема 4. Онкогематологічні захворювання (В 72-75) (лімфома, лейкоз, мієломна хвороба, лімфогранулематоз). 1. Сучасні погляди на етіологію й патогенез онкогематологічних захворювань. 2. Специфічні та неспецифічні клініко-гематологічні синдроми онкогематологічних захворювань. 3. Класифікація онкогематологічних захворювань. 4. Діагностика та диференційна діагностика. 5. Маршрут пацієнта. 7. Амбулаторне лікування гемобластозів в фазу ремісії в умовах поліклініки. 8. Показання до стаціонарного лікування, військово-лікарська експертиза, диспансерний нагляд за хворими з онкогематологічними захворюваннями. 9. Відповіді на запитання	Розділ 11: Обов'язкова література: 1: с. 26-34 4: с. 239-276 42. 50 с. 43. 119 с 44. 60 с. 45. 65 Додаткова література: 20, 44
2.12	Практичне заняття	8	Тема 4. Онкогематологічні захворювання (В 72-75) (лімфома, лейкоз, мієломна хвороба, лімфогранулематоз) 1. Контроль початкового рівня знань (тестування) 2. Відпрацювання практичних навичок та завдань 2.1. Відпрацювання навичок з розробки та виконання плану обстеження та консультацій пацієнта з онкогематологічними захворюваннями. 2.2. Формулювання діагнозу при онкогематологічних захворюваннях, класифікація, виявлення, диференційна діагностика 2.3. Відпрацювання маршруту пацієнта з онкогематологічними захворюваннями, визначення показань до спеціальних, інвазивних методів обстеження, консультацій спеціалістів; лікування, спостереження, консультування, маршрут пацієнта. 3. Контроль поточного рівня знань (тестування) 4. Підсумок	Розділ 11: Обов'язкова література: 1: с. 361-408 4: с. 286-306 42. 50 с. 43. 119 с 44. 60 с. Додаткова література: 16, 59
2.13	Семінарське заняття	2	Тема 4. Онкогематологічні захворювання (В 72-75) (лімфома, лейкоз, мієломна хвороба, лімфогранулематоз) 1. Розбір проблеми поширеності онкогематологічних захворювань серед військовослужбовців 2. Заслуховування доповідей-рефератів слухачів за обраними з запропонованого переліку темами. За можливості – прослуховування вебінарів, майстер-класів, доповідей провідних спеціалістів за темою заняття 3. Дискусія за кожною доповіддю. 4. Відповіді на запитання слухачів. 5. Підсумок	Розділ 11: Обов'язкова література: 1: с. 361-408 4: с. 286-306 42. 50 с. 43. 119 с 44. 60 с. Додаткова література: 10, 58
2.14	Самостійна робота	4	Тема 4. Онкогематологічні захворювання (В 72-75) (лімфома, лейкоз, мієломна хвороба, лімфогранулематоз) 1. Самостійна підготовка: 1.1. Поширеність та загальна характеристика онкогематологічних захворювань 1.2. Лейкемії: чинники, клінічні прояви, диференційна діагностика	Розділ 11: Обов'язкова література: 1: с. 361-408 4: с. 286-306 42. 50 с. 43. 119 с 44. 60 с.

			1.3. Лабораторно-інструментальна діагностика онкогематологічних захворювань. 1.4. Ведення пацієнта з онкогематологічним захворюванням лікарем загальної практики. Маршрут пацієнта 1.5. Військово-лікарська експертиза онкогематологічних захворювань 1.6. Організацію диспансерного нагляду за пацієнтами з онкогематологічними захворюваннями.	Додаткова література: а: 10, 56
2.15	Практичне заняття	6	Тема 5. Система згортання крові: методи обстеження, основні види порушень. 1. Контроль початкового рівня знань (тестування) 2. Відпрацювання практичних навичок та завдань 2.1. Відпрацювання навичок з розробки та виконання плану обстеження та консультацій пацієнта з патологією системи згортання крові. 2.2. Формулювання діагнозу при патології системи згортання крові, диференційна діагностика кровотеч та тромбозів. 2.3. Відпрацювання маршруту пацієнта з патологією системи згортання крові, лікування та спостереження, контролю та корекції лікування 2.4. Коагулопатії, тромбоцитопенії та тромбоцитопатії: причини, лабораторні та інструментальні методи дослідження, принципи лікування та профілактики. 3. Контроль поточного рівня знань (тестування) 4. Підсумок	Розділ 11: Обов'язкова література: 1: с. 318-328 4: с. 419-440 Додаткова література: а: 18, 19
2.16	Самостійна робота	4	Тема 5. Система згортання крові: методи обстеження, основні види порушень. 1. Самостійна підготовка: 1.1. Поширеність та загальна характеристика захворювань які характеризуються підвищеною кровоточивістю. 1.2. Тромбоцитопенії та коагулопатії: чинники, клінічні прояви, диференційна діагностика 1.3. Лабораторно-інструментальна діагностика патології системи згортання крові. 1.4. Ведення пацієнта з патологією системи згортання крові. лікарем загальної практики. Маршрут пацієнта 1.5. Військово-лікарська експертиза патології системи згортання крові. 1.6. Організацію диспансерного нагляду за пацієнтами з патологією системи згортання крові.	Розділ 11: Обов'язкова література: 1: с. 318-328 4: с. 419-440 Додаткова література: а: 18, 19
3.1	Лекція	2	Тема № 1. Порушення вуглеводного обміну. Переддіабет та статистично достовірні класи ризику. Цукровий діабет (тип 1, тип 2, гестаційний, інші типи): профілактика та скринінг, діагностика, лікування, корекція способу життя та харчування, ведення і маршрут пацієнта, профілактика ускладнень, невідкладні стани. <u>Питання:</u> 1.Метаболічний синдром: концепція та її суперечливість, розповсюдженість, головна ланка патогенезу, еволюція діагностичних критеріїв. 2.Діагностика ЦД на догоспітальному етапі, показання до дослідження глікемії натще, перорального тесту толерантності до глюкози (ПТТГ), дослідження глікованих білків крові. 3.Концепція доклінічної діагностики ЦД. 4.Нові методи в лікуванні ЦД типу 1. Сучасні програми профілактики ЦД типу 1 (Європейська програма, програма США).	Розділ 11: основна: 9: С. 203-332, 408-437. 11: С. 97, 121-125, 160-164, 573. 61: С. 203-332, 408-437. 60: С. 15-20, 41-50, 76-87, 120-150, 207-226, 249-337. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”

			5.Особливості лікування ЦД типу 2. 6.Забезпечення клінічних маршрутів пацієнтів з ЦД, іншими порушеннями вуглеводного обміну, надлишковою вагою та ожирінням. 7.Аспекти військово-лікарської експертизи при ЦД, інших порушеннях вуглеводного обміну, надлишкової вази та ожирінні. 9.Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з ЦД, іншими порушеннями вуглеводного обміну, надлишковою вагою та ожирінням. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	
3.2	Самостійна робота	12	Тема № 1. Порушення вуглеводного обміну. Переддіабет та статистично достовірні класи ризику. Цукровий діабет (тип 1, тип 2, гестаційний, інші типи): профілактика та скринінг, діагностика, лікування, корекція способу життя та харчування, ведення і маршрут пацієнта, профілактика ускладнень, невідкладні стани. <u>Питання:</u> 1.Актуальність проблеми надлишкової ваги, ожиріння та порушень вуглеводного обміну. 2.Визначення, етіологія, патогенез різних типів цукрового діабету (ЦД). Патогенетичні відмінності різних типів ЦД. 3.Метаболічний синдром: концепція та її суперечливість, розповсюдженість, головна ланка патогенезу, еволюція діагностичних критеріїв. 4.Надлишкова вага та ожиріння: розповсюдженість, типи, діагностичні критерії, принципи лікування, клінічні маршрути пацієнта. 5.Класифікація ЦД та інших порушень вуглеводного обміну (ВООЗ, клінічна класифікація), поняття ступеня тяжкості ЦД і компенсації вуглеводного обміну. 6.Сучасні цільові рівні глікемії при лікуванні пацієнтів з ЦД. 7.Діагностика ЦД на догоспітальному етапі, показання до дослідження глікемії натще, перорального тесту толерантності до глюкози (ПТТГ), дослідження глікованих білків крові. 8.Методика проведення ПТТГ. 9.Концепція доклінічної діагностики ЦД. 10.Диференційна діагностика різних типів ЦД. 11.Диференційна діагностика ЦД з іншими захворюваннями внутрішніх органів. 12.Комплексний підхід при лікуванні ЦД. 13.Інформаційний лист для пацієнта з ЦД, алгоритми профілактики та діагностики цукрового діабету 2 типу. 14.Заходи корекції способу життя у пацієнтів з предіабетом та ЦД 2 типу. Основні принципи дієтотерапії ЦД. 15.Лікарські рослини, що застосовуються в лікуванні ЦД. 16.Інсулінотерапія ЦД: показання, класифікація інсулінів, методика корекції інсулінотерапії на догоспітальному етапі, побічна дія інсулінів, ускладнення інсулінотерапії. 17.Нові методи в лікуванні ЦД типу 1. Сучасні програми профілактики ЦД типу 1 (Європейська програма, програма США). 18.Особливості лікування ЦД типу 2. 19.Пероральні гіпоглікемізати: класифікація, основні властивості, побічні дії, очікуваний рівень зниження глікованого гемоглобіну, переваги, недоліки.	Розділ 11: основна: 9: С. 203-332, 408-437. 11: С. 97, 121-125, 160-164, 573. 61: С. 203-332, 408-437. 60: С. 15-20, 41-50, 76-87, 120-150, 207-226, 249-337. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”

			20.Гестаційний ЦД: визначення, діагностичні критерії. Ведення вагітних, хворих на ЦД. 21.Хронічні ускладнення ЦД (ангіопатії (мікро- та макро-), нейропатії, синдром діабетичної стопи, інші ускладнення. 22.Особливості макросудинних ускладнень за ЦД. Алгоритм діагностики ІХС у пацієнтів з ЦД типу 2. 23.Особливості гіпоглікемічних станів за інсуліну та пероральних гіпоглікемізаторів. 24.Індивідуальний план медичної допомоги при ЦД. Вимоги до програми навчання пацієнтів самоконтролю захворювання на ЦД. 25.Забезпечення клінічних маршрутів пацієнтів з ЦД, іншими порушеннями вуглеводного обміну, надлишковою вагою та ожирінням. 26.Алгоритм освітньої роботи з хворими на ЦД, школа ЦД. 27.Аспекти військово-лікарської експертизи при ЦД, інших порушеннях вуглеводного обміну, надлишкової вази та ожирінні. 28.Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження та прогресування ЦД, надлишкової ваги та ожиріння. 29.Медична документація військової частини і поліклініки для пацієнтів з ЦД, іншими порушеннями вуглеводного обміну, надлишковою вагою та ожирінням. 31.Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з ЦД, іншими порушеннями вуглеводного обміну, надлишковою вагою та ожирінням. 32.Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з ЦД, іншими порушеннями вуглеводного обміну, надлишковою вагою та ожирінням. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	
3.3	Практичне заняття	16	Тема № 1. Порушення вуглеводного обміну. Переддіабет та статистично достовірні класи ризику. Цукровий діабет (тип 1, тип 2, гестаційний, інші типи): профілактика та скринінг, діагностика, лікування, корекція способу життя та харчування, ведення і маршрут пацієнта, профілактика ускладнень, невідкладні стани. <u>Питання:</u> 1. Актуальність проблеми надлишкової ваги, ожиріння та порушень вуглеводного обміну. 2. Визначення, етіологія, патогенез різних типів цукрового діабету (ЦД). Патогенетичні відмінності різних типів ЦД. 3. Метаболічний синдром: концепція та її суперечливість, розповсюдженість, головна ланка патогенезу, еволюція діагностичних критеріїв. 4. Надлишкова вага та ожиріння: розповсюдженість, типи, діагностичні критерії, принципи лікування, клінічні маршрути пацієнта. 5. Класифікація ЦД та інших порушень вуглеводного обміну (ВООЗ, клінічна класифікація), поняття ступеня тяжкості ЦД і компенсації вуглеводного обміну. 6. Сучасні цільові рівні глікемії при лікуванні пацієнтів з ЦД. 7. Діагностика ЦД на догоспітальному етапі, показання до дослідження глікемії натще, перорального тесту толерантності до глюкози (ПТТГ), дослідження глікованих білків крові.	Розділ 11: основна: 9: С. 203-332, 408-437. 11: С. 97, 121-125, 160-164, 573. 61: С. 203-332, 408-437. 60: С. 15-20, 41-50, 76-87, 120-150, 207-226, 249-337. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”

		8. Методика проведення ПТТГ. 9. Концепція доклінічної діагностики ЦД. 10. Диференційна діагностика різних типів ЦД. 11. Диференційна діагностика ЦД з іншими захворюваннями внутрішніх органів. 12. Комплексний підхід при лікуванні ЦД. 13. Інформаційний лист для пацієнта з ЦД, алгоритми профілактики та діагностики цукрового діабету 2 типу. 14. Заходи корекції способу життя у пацієнтів з предіабетом та ЦД 2 типу. Основні принципи дієтотерапії ЦД. 15. Лікарські рослини, що застосовуються в лікуванні ЦД. 16. Інсулінотерапія ЦД: показання, класифікація інсулінів, методика корекції інсулінотерапії на догоспітальному етапі, побічна дія інсулінів, ускладнення інсулінотерапії. 17. Нові методи в лікуванні ЦД типу 1. Сучасні програми профілактики ЦД типу 1 (Європейська програма, програма США). 18. Особливості лікування ЦД типу 2. 19. Пероральні гіпоглікемізати: класифікація, основні властивості, побічні дії, очікуваний рівень зниження глікованого гемоглобіну, переваги, недоліки. 20. Гестаційний ЦД: визначення, діагностичні критерії. Ведення вагітних, хворих на ЦД. 21. Хронічні ускладнення ЦД (ангіопатії (мікро- та макро-), нейропатії, синдром діабетичної стопи, інші ускладнення). 22. Особливості макросудинних ускладнень за ЦД. Алгоритм діагностики ІХС у пацієнтів з ЦД типу 2. 23. Гострі ускладнення та невідкладні стани за ЦД: невідкладні стани за хронічних ускладнень, діабетичні коми (гіпоглікемічна, гіперглікемічні). 24. Особливості гіпоглікемічних станів за інсуліну та пероральних гіпоглікемізатів. 25. Індивідуальний план медичної допомоги при ЦД. Вимоги до програми навчання пацієнтів самоконтролю захворювання на ЦД. 26. Забезпечення клінічних маршрутів пацієнтів з ЦД, іншими порушеннями вуглеводного обміну, надлишковою вагою та ожирінням. 27. Алгоритм освітньої роботи з хворими на ЦД, школа ЦД. 28. Аспекти військово-лікарської експертизи при ЦД, інших порушеннях вуглеводного обміну, надлишкової ваги та ожирінні. 29. Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження та прогресування ЦД, надлишкової ваги та ожиріння. 30. Медична документація військової частини і поліклініки для пацієнтів з ЦД, іншими порушеннями вуглеводного обміну, надлишковою вагою та ожирінням. 31. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з ЦД, іншими порушеннями вуглеводного обміну, надлишковою вагою та ожирінням. 32. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з ЦД, іншими порушеннями вуглеводного обміну, надлишковою вагою та ожирінням.	
--	--	---	--

			<u>Практичні навички:</u> 1. Оформлення обліково-звітної медичної документації та документації для військово-лікарської експертизи на пацієнтів з ЦД, іншими порушеннями вуглеводного обміну, надлишковою вагою та ожирінням. 2. Експертиза тимчасової непрацездатності, складання профілактичних і лікувально-оздоровчих заходів, призначених військовослужбовцям військової частини, ведення журналу обліку військовослужбовців, що знаходяться під диспансерним динамічним наглядом, при ЦД, інших порушеннях вуглеводного обміну, надлишкової вазі та ожирінні. 3. Організація і проведення навчання пацієнтів з ЦД, іншими порушеннями вуглеводного обміну, надлишковою вагою та ожирінням, школа діабету. 4. Інтерпретація загально-клінічних лабораторних та інструментальних методів дослідження. 5. Проведення експрес-аналізів та тестів з діагностування ЦД та інших порушень вуглеводного обміну, оцінки критеріїв компенсації вуглеводного обміну. 6. Невідкладна допомога при коматозних станах. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	
3.4.	Семінарське заняття	4	Тема № 1. Порушення вуглеводного обміну. Переддіабет та статистично достовірні класи ризику. Цукровий діабет (тип 1, тип 2, гестаційний, інші типи): профілактика та скринінг, діагностика, лікування, корекція способу життя та харчування, ведення і маршрут пацієнта, профілактика ускладнень, невідкладні стани. <u>Питання:</u> 1. Метаболічний синдром: концепція та її суперечливість, розповсюдженість, головна ланка патогенезу, еволюція діагностичних критеріїв. 2. Діагностика ЦД на догоспітальному етапі, показання до дослідження глікемії натще, перорального тесту толерантності до глюкози (ПТТГ), дослідження глікованих білків крові. 3. Концепція доклінічної діагностики ЦД. 4. Нові методи в лікуванні ЦД типу 1. Сучасні програми профілактики ЦД типу 1 (Європейська програма, програма США). 5. Особливості лікування ЦД типу 2. 6. Гострі ускладнення та невідкладні стани за ЦД: невідкладні стани за хронічних ускладнень, діабетичні коми (гіпоглікемічна, гіперглікемічні). 7. Забезпечення клінічних маршрутів пацієнтів з ЦД, іншими порушеннями вуглеводного обміну, надлишковою вагою та ожирінням. 8. Аспекти військово-лікарської експертизи при ЦД, інших порушеннях вуглеводного обміну, надлишкової вазі та ожирінні. 9. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з ЦД, іншими порушеннями вуглеводного обміну, надлишковою вагою та ожирінням. <u>Індивідуальне завдання (реферати, презентаційні доповіді):</u> 1. Надлишкова вага та ожиріння: етіологія, патогенез, особливості діагностування і лікування. 2. Еволюція поняття метаболічного синдрому.	Розділ 11: основна: 9: С. 203-332, 408-437. 11: С. 97, 121-125, 160-164, 573. 61: С. 203-332, 408-437. 60.: С. 15-20, 41-50, 76-87, 120-150, 207-226, 249-337. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”

			3. Сучасні діагностичні критерії цукрового діабету та інших порушень вуглеводного обміну. 4. Гістаційний цукровий діабет: особливості діагностування та лікування. 5. Моно- і полігенні форми цукрового діабету типу 2: особливості етіопатогенезу, диференційна діагностика. 6. Цукровий діабет типу 1, що повільно розвивається: особливості діагностування і лікування. 7. Значення глікованих протеїнів в діагностиці і патогенезі цукрового діабету. 8. Діабетична ретинопатія: патогенез, стадійність, діагностування і лікування. 9. Діабетична нефропатія: патогенез, стадійність, діагностування і лікування. 10. Діабетичні нейропатії: патогенез, класифікація, діагностування і лікування. 11. Особливості ІХС у хворих на цукровий діабет. 12. Невідкладні стани за цукрового діабету: особливості патогенезу, діагностування, невідкладна допомога. 13. Профілактика цукрового діабету типу 1. 14. Профілактика цукрового діабету типу 2. 15. Сучасні методи лікування цукрового діабету типу 1. 16. Сучасні методи лікування цукрового діабету типу 2. 17. Діабетогенні наслідки Чорнобильської катастрофи. 18. Аспекти військово-лікарської експертизи надлишкової ваги та ожиріння. 19. Аспекти військово-лікарської експертизи порушень вуглеводного обміну. 20. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з надлишковою вагою, ожирінням та порушеннями вуглеводного обміну. 21. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з надлишковою вагою, ожирінням та порушеннями вуглеводного обміну. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	
3.5.	Лекція	2	Тема № 2. Захворювання щитоподібної залози (йододифцитні стани, зоб (вузловий, дифузний, змішаний, ендемічний), гіпертироз, гіпотироз, тироїдити (гострий, підгострий, хронічний автоімунний), рак щитоподібної залози: етіологія, патогенез, діагностика, скринінг, профілактика, лікування, клінічні маршрути пацієнта, невідкладні стани. <u>Питання:</u> 1. Структурно-функціональна організація нейроендокринної системи. 2. Регуляторні взаємовідносини в гіпоталамо-гіпофізарно-тироїдній системі. 3. Метаболізм тироїдних гормонів. 4. Зоб: визначення, класифікація (за розмірами щитоподібної залози (ЩЗ), за морфологічною структурою, функціональним станом ЩЗ, походженням). 5. Йододефіцитні стани та ендемічний зоб: визначення, епідеміологія, діагностичні критерії зобної ендемії, патогенез ендемічного зобу, профілактика, клінічні маршрути пацієнтів.	Методична розробка до лекції

			6. Дифузний токсичний зоб: патогенез, класифікація, клініка діагностика, лікування на догоспітальному етапі, показання до хірургічного лікування. 7. Синдром гіпертирозу: визначення, класифікація, діагностика, диференційна діагностика різних форм гіпертирозу, особливості лікування різних форм гіпертирозу. 8. Синдром гіпотирозу: визначення, класифікація, діагностика, диференційна діагностика різних форм гіпотирозу, особливості лікування різних форм гіпотирозу. 9. Тироїдити: визначення, класифікація, етіологія, патогенез, діагностика, диференційна діагностика, принципи лікування, клінічні маршрути пацієнтів. 10. Рак ЩЗ: принципи діагностики і лікування, клінічні маршрути пацієнта. 11. Тирогенні наслідки Чорнобильської катастрофи. 12. Аспекти військово-лікарської експертизи при тироїдній патології. 13. Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження прогресування патології ЩЗ. 14. Медична документація військової частини і поліклініки для пацієнтів з тироїдною патологією. 15. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з патологією ЩЗ. 16. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з тироїдною патологією. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	
3.4	Самостійна робота	6	Тема № 2. Захворювання щитоподібної залози (йододифіцитні стани, зоб (вузловий, дифузний, змішаний, ендемічний), гіпертироз, гіпотироз, тироїдити (гострий, підгострий, хронічний аутоімунний), рак щитоподібної залози: етіологія, патогенез, діагностика, скринінг, профілактика, лікування, клінічні маршрути пацієнта, невідкладні стани. <u>Питання:</u> 1. Структурно-функціональна організація нейроендокринної системи. 2. Регуляторні взаємовідносини в гіпоталамо-гіпофізарно-тироїдній системі. 3. Метаболізм тироїдних гормонів. 4. Зоб: визначення, класифікація (за розмірами щитоподібної залози (ЩЗ), за морфологічною структурою, функціональним станом ЩЗ, походженням). 5. Йододефіцитні стани та ендемічний зоб: визначення, епідеміологія, діагностичні критерії зобної ендемії, патогенез ендемічного зобу, профілактика, клінічні маршрути пацієнтів. 6. Дифузний токсичний зоб: патогенез, класифікація, клініка діагностика, лікування на догоспітальному етапі, показання до хірургічного лікування. 7. Синдром гіпертирозу: визначення, класифікація, діагностика, диференційна діагностика різних форм гіпертирозу, особливості лікування різних форм гіпертирозу. 8. Синдром гіпотирозу: визначення, класифікація, діагностика, диференційна діагностика різних форм гіпотирозу, особливості лікування різних форм гіпотирозу.	Розділ 11: основна: 9: С. 100-189, 476-479. 11: С. 97, 160-164, 193-199, 573-575. 61: С. 100-189, 476-479. 60: С. 15-21, 41-74, 107-111, 114-119, 151-163, 227-232, 236, 338-406. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”

			9. Тироїдити: визначення, класифікація, етіологія, патогенез, діагностика, диференційна діагностика, принципи лікування, клінічні маршрути пацієнтів. 10. Рак ЩЗ: принципи діагностики і лікування, клінічні маршрути пацієнта. 11. Тирогенні наслідки Чорнобильської катастрофи. 12. Аспекти військово-лікарської експертизи при тироїдній патології. 13. Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження прогресування патології ЩЗ. 14. Медична документація військової частини і поліклініки для пацієнтів з тироїдною патологією. 15. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з патологією ЩЗ. 16. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з тироїдною патологією. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	
3.5	Практичне заняття	8	Тема № 2. Захворювання щитоподібної залози (йододифцитні стани, зоб (вузловий, дифузний, змішаний, ендемічний), гіпертироз, гіпотироз, тироїдити (гострий, підгострий, хронічний автоімунний), рак щитоподібної залози: етіологія, патогенез, діагностика, скринінг, профілактика, лікування, клінічні маршрути пацієнта, невідкладні стани. <u>Питання:</u> 1. Структурно-функціональна організація нейроендокринної системи. 2. Регуляторні взаємовідносини в гіпоталамо-гіпофізарно-тироїдній системі. 3. Метаболізм тироїдних гормонів. 4. Зоб: визначення, класифікація (за розмірами щитоподібної залози (ЩЗ), за морфологічною структурою, функціональним станом ЩЗ, походженням). 5. Йододефіцитні стани та ендемічний зоб: визначення, епідеміологія, діагностичні критерії зобної ендемії, патогенез ендемічного зобу, профілактика, клінічні маршрути пацієнтів. 6. Дифузний токсичний зоб: патогенез, класифікація, клініка діагностика, лікування на догоспітальному етапі, показання до хірургічного лікування. 7. Синдром гіпертирозу: визначення, класифікація, діагностика, диференційна діагностика різних форм гіпертирозу, особливості лікування різних форм гіпертирозу. 8. Синдром гіпотирозу: визначення, класифікація, діагностика, диференційна діагностика різних форм гіпотирозу, особливості лікування різних форм гіпотирозу. 9. Тироїдити: визначення, класифікація, етіологія, патогенез, діагностика, диференційна діагностика, принципи лікування, клінічні маршрути пацієнтів. 10. Рак ЩЗ: принципи діагностики і лікування, клінічні маршрути пацієнта. 11. Тирогенні наслідки Чорнобильської катастрофи. 12. Аспекти військово-лікарської експертизи при тироїдній патології. 13. Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження прогресування патології ЩЗ.	Розділ 11: Література” основна: 9: С. 100-189, 476-479. 11: С. 97, 160-164, 193-199, 573-575. 61: С. 100-189, 476-479. 70: С. 15-21, 41-74, 107-111, 114-119, 151-163, 227-232, 236, 338-406. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”

			14. Медична документація військової частини і поліклініки для пацієнтів з тироїдною патологією. 15. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з патологією ЩЗ. 16. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з тироїдною патологією. <u>Практичні навички:</u> 1. Оформлення обліково-звітної медичної документації та документації для військово-лікарської експертизи на пацієнтів з тироїдною патологією. 2. Експертиза тимчасової непрацездатності, складання профілактичних і лікувально-оздоровчих заходів, призначених військовослужбовцям військової частини, ведення журналу обліку військовослужбовців, що знаходяться під диспансерним динамічним наглядом, при патології ЩЗ. 3. Інтерпретація загально-клінічних лабораторних та інструментальних методів дослідження. 4. Методика пальпації ЩЗ. 5. Невідкладна допомога при коматозних станах. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	
3.6	Семінарське заняття	4	Тема № 2. Захворювання щитоподібної залози (йододифіцитні стани, зоб (вузловий, дифузний, змішаний, ендемічний), гіпертироз, гіпотироз, тироїдити (гострий, підгострий, хронічний автоімунний): етіологія, патогенез, діагностика, скринінг, профілактика, лікування, клінічні маршрути пацієнта, невідкладні стани. <u>Питання:</u> 1. Структурно-функціональна організація нейроендокринної системи. 2. Зоб: визначення, класифікація (за розмірами щитоподібної залози (ЩЗ), за морфологічною структурою, функціональним станом ЩЗ, походженням). 3. Йододефіцитні стани та ендемічний зоб: визначення, епідеміологія, діагностичні критерії зобної ендемії, патогенез ендемічного зобу, профілактика, клінічні маршрути пацієнтів. 4. Тироїдити: визначення, класифікація, етіологія, патогенез, діагностика, диференційна діагностика, принципи лікування, клінічні маршрути пацієнтів. 5. Тирогенні наслідки Чорнобильської катастрофи. 6. Аспекти військово-лікарської експертизи при тироїдній патології. 7. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з тироїдною патологією. <u>Індивідуальне завдання (реферати, презентаційні доповіді):</u> 1. Ендемічний зоб: визначення, критерії, профілактика, лікування. 2. Тиротоксична аденома: патогенез, діагностування, лікування. 3. Тироїдити: етіологія, патогенез, діагностування, лікування. 4. Рак щитоподібної залози: вплив Чорнобильської катастрофи, діагностування, лікування. 5. Ендокринна офтальмопатія: клінічні прояви, патогенез, лікування.	Розділ 11: основна: 9: С. 100-189, 476-479. 11: С. 97, 160-164, 193-199, 573-575. 61: С. 100-189, 476-479. 60: С. 15-21, 41-74, 107-111, 114-119, 151-163, 227-232, 236, 338-406. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”

			6. Синдром гіпертирозу: дефініція, клінічні прояви, принципи діагностики і лікування, диференційна діагностика за походженням синдрому і рівнем ураження гіпоталамо-гіпофізарно-тироїдної системи. 7. Синдром гіпотирозу: дефініція, клінічні прояви, принципи діагностики і лікування, диференційна діагностика за походженням синдрому і рівнем ураження гіпоталамо-гіпофізарно-тироїдної системи. 8. Сучасні методи діагностування новоутворень щитоподібної залози. 9. Аспекти військово-лікарської експертизи непухлинної тироїдної патології. 10. Аспекти військово-лікарської експертизи новоутворень щитоподібної залози. 11. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з тироїдною патологією. 12. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з патологією щитоподібної залози. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	
3.7	Лекція	2	Тема № 3. Гіпоталамо-гіпофізарні захворювання., захворювання наднирників, навколощитоподібних, статевих залоз: причини, клініка, діагностика, принципи лікування, клінічні маршрути пацієнтів, невідкладні стани. <u>Питання:</u> 1. Гіпоталамічний синдром: патогенез, форми, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 2. Нецукровий діабет: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 3. Гіпофізарний нанізм: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 4. Акромегалія і гігантизм: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 5. Хвороба Іценка-Кушинга: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 6. Хвороба Адісона: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 7. Первинний гіперальдостеронізм: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути	Методична розробка до лекції

			пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 8. Гормонально-активні пухлини кори наднирників: патогенез, класифікація, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 9. Феохромацитома: патогенез, форми, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 10. Гіперпаратироз: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 11. Гіпопаратироз: етіологія, патогенез, форми, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 12. Патологічний клімакс (клімактеричний синдром): патогенез, форми, клінічні прояви, перебіг, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки.	
3.8	Самостійна робота	6	Тема № 3. Гіпоталамо-гіпофізарні захворювання., захворювання наднирників, навколощитоподібних, статевих залоз: причини, клініка, діагностика, принципи лікування, клінічні маршрути пацієнтів, невідкладні стани <u>Питання:</u> 1. Гіпоталамічний синдром: патогенез, форми, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 2. Нецукровий діабет: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 3. Гіпофізарний нанізм: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 4. Акромегалія і гігантизм: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 5. Хвороба Іценка-Кушинга: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 6. Хвороба Адісона: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти	Розділ 11: основна: 9: С. 51-62, 71-84, 190-202, 333-407, 450-463, 480-486. 11: С. 97-116, 160-164, 573-575. 61: С. 51-62, 71-84, 190-202, 333-407, 450-463, 480-486. 60: С. 15-20, 25-31, 45-74, 76-87, 89-106, 112-113, 164-204, 233-235, 237-241, 429-478, 479-599, 713-729. Інформаційні джерела

			військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 7. Первинний гіперальдостеронізм: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 8. Гормонально-активні пухлини кори наднирників: патогенез, класифікація, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 9. Феохромацитома: патогенез, форми, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 10. Гіперпаратироз: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 11. Гіпаратироз: етіологія, патогенез, форми, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 12. Патологічний клімакс (клімактеричний синдром): патогенез, форми, клінічні прояви, перебіг, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	
3.9	Практичне заняття	6	Тема № 3. Гіпоталамо-гіпофізарні захворювання., захворювання наднирників, навколощитоподібних, статевих залоз: причини, клініка, діагностика, принципи лікування, клінічні маршрути пацієнтів, невідкладні стани <u>Питання:</u> 1. Гіпоталамічний синдром: патогенез, форми, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 2. Нецукровий діабет: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 3. Гіпофізарний нанізм: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 4. Акромегалія і гігантизм: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки.	Розділ 11: основна: 9: С. 51-62, 71-84, 190-202, 333-407, 450-463, 480-486. 11: С. 97-116, 160-164, 573-575. 61: С. 51-62, 71-84, 190-202, 333-407, 450-463, 480-486. 60: С. 15-20, 25-31, 45-74, 76-87, 89-106, 112-113, 164-204, 233-235, 237-241, 429-478, 479-599, 713-729. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”

			5. Хвороба Іценка-Кушинга: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 6. Хвороба Адісона: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 7. Первинний гіперальдостеронізм: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 8. Гормонально-активні пухлини кори наднирників: патогенез, класифікація, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 9. Феохромацитома: патогенез, форми, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 10. Гіперпаратироз: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 11. Гіпопаратироз: етіологія, патогенез, форми, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 12. Патологічний клімакс (клімактеричний синдром): патогенез, форми, клінічні прояви, перебіг, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. <u>Практичні навички:</u> 1. Оформлення обліково-звітної медичної документації та документації для військово-лікарської експертизи. 2. Інтерпретація загально-клінічних лабораторних та інструментальних методів дослідження. 3. Невідкладна допомога при коматозних станах. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	
3.10	Семінарське заняття	4	Тема № 3. Гіпоталамо-гіпофізарні захворювання., захворювання наднирників, навколощитоподібних, статевих залоз: причини, клініка, діагностика, принципи лікування, клінічні маршрути пацієнтів, невідкладні стани <u>Питання:</u> 1. Гіпоталамічний синдром: патогенез, форми, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки.	Розділ 11: основна: 9: С. 51-62, 71-84, 190-202, 333-407, 450-463, 480-486. 11: С. 97-116, 160-164, 573-575. 61: С. 51-62, 71-84, 190-202, 333-407, 450-463, 480-486. 60: С. 15-20, 25-31, 45-74, 76-87, 89-106,

			2. Гормонально-активні пухлини кори наднирників: патогенез, класифікація, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 3. Феохромацитома: патогенез, форми, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 4. Патологічний клімакс (клімактеричний синдром): патогенез, форми, клінічні прояви, перебіг, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки. 5. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з ендокринною патологією (окрім ЦД, надлишкової ваги, ожиріння та тироїдної патології). <u>Індивідуальне завдання (реферати, презентаційні доповіді):</u> 1. Синдром Прадера-Віллі. 2. Діабет: дефініція, диференційна діагностика (цукровий, нецукровий, нирковий), принципи їхнього лікування. 3. Автоімунний полігландулярний синдром. 4. Синдром множинних ендокринних неоплазій. 5. Метаболічні остеопатії при ендокринній патології. 6. Патологічний клімакс. 7. Гомонально-активні пухлини наднирників. 8. Аспекти військово-лікарської експертизи ендокринної патології (окрім надлишкової ваги, ожиріння, порушень вуглеводного обміну та тироїдної патології). 9. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з ендокринною патологією (окрім надлишкової ваги, ожиріння, порушень вуглеводного обміну та тироїдної патології). 10. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з ендокринною патологією (окрім надлишкової ваги, ожиріння, порушень вуглеводного обміну та тироїдної патології). <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки..	112-113, 164-204, 233-235, 237-241, 429-478, 479-599, 713-729. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”
4.1.	Лекція	2	Тема № 1. Фізіологічні механізми функціонування та патологічні зміни бронхо-легеневої системи. Основні пульмонологічні симптоми і синдроми. Методи обстеження, спостереження і лікування. Фармакологічні групи лікарських засобів, що застосовуються в пульмонології. <u>Питання:</u> 1. Морфологія і фізіологія дихальної системи. 2. Патоморфологія та патогенез неспецифічних захворювань легень. 3. Регуляція бронхіальної прохідності в нормі і патології. 4. Дослідження функції зовнішнього дихання при захворюваннях органів дихання.	Розділ 11: основна.: 11:С. 47-51, 82, 179-184, 199, 212, 338, 362-364, 558, 568, 569-570, 598. 18: С. 5-29, 67-139, 517-542. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”

			Фармакологічні групи лікарських засобів, що застосовуються в пульмонології.	
4.2.	Самостійна робота	4	Тема № 1. Фізіологічні механізми функціонування та патологічні зміни бронхо-легеневої системи. Основні пульмонологічні симптоми і синдроми. Методи обстеження, спостереження і лікування. Фармакологічні групи лікарських засобів, що застосовуються в пульмонології. <u>Питання:</u> 1. Морфологія і фізіологія дихальної системи. 2. Патоморфологія та патогенез неспецифічних захворювань легень. 3. Дихальна недостатність. 4. Регуляція бронхіальної прохідності в нормі та патології. 5. Легеневий кровообіг в нормі та патології. 6. Нереспіраторні функції легень. 7. Клінічна діагностика: збір анамнезу, принципи фізикального обстеження хворого. 8. Загально-клінічні лабораторні методи дослідження, що проводяться в умовах військової частини і поліклініки. 9. Рентгенологічні дослідження при захворюваннях органів дихання. 10. Дослідження функції зовнішнього дихання при захворюваннях органів дихання. 11. Ендоскопічні методи дослідження при захворюваннях органів дихання. 12. Імунологічні, біохімічні та цитологічні методи при захворюваннях органів дихання. 13. Бактеріологічні методи дослідження при захворюваннях органів дихання. 14. Медична документація військової частини і поліклініки. 15. Аспекти військово-лікарської експертизи. 16. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи). 17. Фармакологічні групи лікарських засобів, що застосовуються в пульмонології. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	Розділ 11: основна: 1.: 106-111. 11: С. 47, 179, 184, 199, 362, 569, 598. 18: С. 147-151, 336-337. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”
4.3.	Практичне заняття	6	Тема № 1. Фізіологічні механізми функціонування та патологічні зміни бронхо-легеневої системи. Основні пульмонологічні симптоми і синдроми. Методи обстеження, спостереження і лікування. Фармакологічні групи лікарських засобів, що застосовуються в пульмонології. <u>Питання:</u> 1. Морфологія і фізіологія дихальної системи. 2. Патоморфологія та патогенез неспецифічних захворювань легень. 3. Дихальна недостатність. 4. Регуляція бронхіальної прохідності в нормі та патології. 5. Легеневий кровообіг в нормі та патології. 6. Нереспіраторні функції легень. 7. Клінічна діагностика: збір анамнезу, принципи фізикального обстеження хворого. 8. Загально-клінічні лабораторні методи дослідження, що проводяться в умовах військової частини і поліклініки.	Розділ 11: основна: 1: 106-111. 11: С. 47, 179, 184, 199, 362, 569, 598. 18: С. 147-151, 336-337. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”

			9. Рентгенологічні дослідження при захворюваннях органів дихання. 10. Дослідження функції зовнішнього дихання при захворюваннях органів дихання. 11. Ендоскопічні методи дослідження при захворюваннях органів дихання. 12. Імунологічні, біохімічні та цитологічні методи при захворюваннях органів дихання. 13. Бактеріологічні методи дослідження при захворюваннях органів дихання. 14. Медична документація військової частини і поліклініки. 15. Аспекти військово-лікарської експертизи. 16. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи). 17. Фармакологічні групи лікарських засобів, що застосовуються в пульмонології. <u>Практичні навички:</u> 1. Оформлення обліково-звітної медичної документації та документації для військово-лікарської експертизи на пацієнтів з пульмонологічною патологією. 2. Експертиза тимчасової непрацездатності, складання профілактичних і лікувально-оздоровчих заходів, призначених військовослужбовцям військової частини, ведення журналу обліку військовослужбовців, що знаходяться під диспансерним динамічним наглядом. 3. Пікфлуометрія. 4. Спірометрія. 5. Пневмотахометрія. 6. Інтерпретація результатів спірографії. 7. Набулайзерна терапія. 8. Інтерпретація загально-клінічних лабораторних та інструментальних методів дослідження. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.:	
4.4.	Семінарське заняття	2	Тема № 1. Фізіологічні механізми функціонування та патологічні зміни бронхо-легеневої системи. Основні пульмонологічні симптоми і синдроми. Методи обстеження, спостереження і лікування. Фармакологічні групи лікарських засобів, що застосовуються в пульмонології. <u>Питання:</u> 1. Морфологія і фізіологія дихальної системи. 2. Патоморфологія та патогенез неспецифічних захворювань легень. 3. Регуляція бронхіальної прохідності в нормі і патології. 4. Дослідження функції зовнішнього дихання при захворюваннях органів дихання. Фармакологічні групи лікарських засобів, що застосовуються в пульмонології. <u>Індивідуальне завдання (реферати, презентаційні доповіді):</u> 1. Анатомо-фізіологічні особливості дихальної системи. 2. Методи медичної візуалізації в діагностиці захворювань органів дихання. 3. Функціональні дослідження легень. 4. Окремі питання етіології та патогенезу бронхо-легеневих захворювань.	Розділ 11: Література” основна: 1: 106-111. 11: С. 47, 179, 184, 199, 362, 569, 598. 18: С. 147-151, 336-337. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”

			5. Фармакологічні групи лікарських засобів, що застосовуються в пульмонології. 6. Загальні принципи лікування хворих з бронхо-легеневою патологією. 7. Помилки при проведенні антибактеріальної терапії інфекцій дихальних шляхів. 8. Основні пульмонологічні синдроми. 9. Аспекти військово-лікарської експертизи при бронхо-легеневій патології. 10. Спроможності ЗС України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) при бронхо-легеневій патології. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	
4.5	Самостійна робота	4	Тема № 2. Гострі та хронічні бронхіти: фактори і групи ризику, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика (диспансерний динамічний нагляд), навчання, клінічні маршрути і ведення пацієнтів, аспекти військово-лікарської експертизи, санаторно-курортного лікування і медичної реабілітації.<u>Питання:</u> 1. Гострий бронхіт: визначення, етіологія та патогенез, класифікація, клінічні прояви та діагностика в амбулаторних умовах. 2. Сучасні підходи до лікування (показання до призначення антибіотиків) та профілактики гострого бронхіту, показання до госпіталізації. 3. Хронічний бронхіт: визначення, етіологія та патогенез, особливості розвитку та перебігу, сучасні підходи до діагностики, лікування та профілактики. 4. Аспекти військово-лікарської експертизи пацієнтів з бронхітами. 5. Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження бронхітів та хронізації процесу. 6. Медична документація військової частини і поліклініки для пацієнтів з бронхітами. 7. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з бронхітами. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з бронхітами. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	Розділ 11: основна: 1.: 106-111. 11: С. 47, 179, 184, 199, 362, 569, 598. 18: С. 147-151, 336-337. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”
4.6	Практичне заняття	6	Тема № 2. Гострі та хронічні бронхіти: фактори і групи ризику, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика (диспансерний динамічний нагляд), навчання, клінічні маршрути і ведення пацієнтів, аспекти військово-лікарської експертизи, санаторно-курортного лікування і медичної реабілітації.<u>Питання:</u> 1. Гострий бронхіт: визначення, етіологія та патогенез, класифікація, клінічні прояви та діагностика в амбулаторних умовах. 2. Сучасні підходи до лікування (показання до призначення антибіотиків) та профілактики гострого бронхіту, показання до госпіталізації. 3. Хронічний бронхіт: визначення, етіологія та патогенез, особливості розвитку та перебігу, сучасні підходи до діагностики, лікування та профілактики. 4. Аспекти військово-лікарської експертизи пацієнтів з	Розділ 11: основна: 1: 106-111. 11: С. 47, 179, 184, 199, 362, 569, 598. 18: С. 147-151, 336-337. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”

			бронхітами. 5.Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження бронхітів та хронізації процесу. 6.Медична документація військової частини і поліклініки для пацієнтів з бронхітами. 7.Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з бронхітами. 8.Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з бронхітами. <u>Практичні навички:</u> 1. Оформлення обліково-звітної медичної документації, документації для військово-лікарської експертизи, санаторно-курортного лікування і медичної реабілітації на пацієнтів з бронхітами. 2. Експертиза тимчасової непрацездатності, складання профілактичних і лікувально-оздоровчих заходів, призначених військовослужбовцям військової частини, ведення журналу обліку військовослужбовців, що знаходяться під диспансерним динамічним наглядом, при бронхітах. 3. Інтерпретація результатів загально-клінічних лабораторних та інструментальних методів дослідження при бронхітах. 4. Невідкладна допомога при коматозних станах. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	
4.7	Семінарське заняття	2	Тема№ 2. Гострі та хронічні бронхіти: фактори і групи ризику, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика (диспансерний динамічний нагляд), навчання, клінічні маршрути і ведення пацієнтів, аспекти військово-лікарської експертизи, санаторно-курортного лікування і медичної реабілітації. <u>Питання:</u> 1. Гострий бронхіт: визначення, етіологія та патогенез, класифікація, клінічні прояви та діагностика в амбулаторних умовах. 2. Сучасні підходи до лікування (показання до призначення антибіотиків) та профілактики гострого бронхіту, показання до госпіталізації. 3. Хронічний бронхіт: визначення, етіологія та патогенез, особливості розвитку та перебігу, сучасні підходи до діагностики, лікування та профілактики. 4. Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження бронхітів та хронізації процесу. <u>Індивідуальне завдання (реферати, презентаційні доповіді):</u> 8. Гострий бронхіт. 9. Сучасні підходи до лікування гострого бронхіту, показання до призначення антибіотикотерапії. 10. Збудники гострого бронхіту за наявності і відсутності хронічної патології легень. 11. Хронічний бронхіт, аспекти диференційної діагностики. 12. Хронічний бронхіт, особливості лікування у фазах загострення і ремісії. 13. Основні патогенетичні механізми розвитку хронічного бронхіту.	Розділ 11: Література” основна: 1: 106-111. 11: С. 47, 179, 184, 199, 362, 569, 598. 18: С. 147-151, 336-337. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”

			14. Аспекти військово-лікарської експертизи при бронхітах. 15. Спроможності ЗС України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) при бронхітах. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	
4.8	Лекція	2	Тема № 3. Негоспітальна пневмонія: фактори і групи ризику, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування та критерії його ефективності, профілактика (диспансерний динамічний нагляд), клінічні маршрути і ведення пацієнтів, ускладнення та невідкладні стани, аспекти військово-лікарської експертизи, санаторно-курортного лікування і медичної реабілітації. 1. Визначення, етіологія і патогенез негоспітальної пневмонії. 2. Класифікація пневмоній. 3. Клінічний перебіг негоспітальної пневмонії. 4. Діагностика та диференційна діагностика (в т.ч. з доброякісними і злоякісними пухлинами органів дихання) негоспітальної пневмонії на догоспітальному етапі. Особливості забору харкотиння. Рентгенологічні дослідження органів грудної клітини. Показання до проведення діагностичної та лікувальної бронхоскопії. Види бронхоскопів. 5. Ускладнення (плеврити тощо) та невідкладні стани (респіраторний дистрес-синдром, гостра дихальна недостатність тощо) за негоспітальних пневмоній. 6. Забезпечення клінічних маршрутів пацієнтів з негоспітальною пневмонією різних груп (за передбачуваними найбільш ймовірними збудниками та їх чутливістю до антибактеріальних препаратів). 7. Лікування негоспітальних пневмоній на догоспітальному етапі (медикаментозні та немедикаментозні методи). Критерії направлення у відділення інтенсивної терапії. 8. Сучасні антибактеріальні засоби, які використовуються в лікуванні пневмонії. 9. Особливості пневмоній при коронавірусній хворобі. 10. Аспекти військово-лікарської експертизи при негоспітальних пневмоніях. 11. Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження негоспітальної пневмонії. 12. Медична документація військової частини і поліклініки для пацієнтів з негоспітальною пневмонією. 13. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з перенесеними негоспітальними пневмоніями. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з негоспітальними пневмоніями.	Методична розробка до лекції
4.9	Самостійна робота	8	Тема № 3. Негоспітальна пневмонія: фактори і групи ризику, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування та критерії його ефективності, профілактика (диспансерний динамічний нагляд), клінічні маршрути і ведення пацієнтів, ускладнення та невідкладні стани, аспекти	Розділ 11: основна: 1.: 90-111. 11: С. 82, 138, 148, 149, 179, 184, 199, 212, 362-364, 558,

			військово-лікарської експертизи, санаторно-курортного лікування і медичної реабілітації. <u>Питання:</u> 1. Визначення, етіологія і патогенез негоспітальної пневмонії. 2. Класифікація пневмоній. 3. Клінічний перебіг негоспітальної пневмонії. 4. Діагностика та диференційна діагностика (в т.ч. з доброякісними і злоякісними пухлинами органів дихання) негоспітальної пневмонії на догоспітальному етапі. Особливості забору харкотиння. Рентгенологічні дослідження органів грудної клітини. Показання до проведення діагностичної та лікувальної бронхоскопії. Види бронхоскопів. 5. Ускладнення (плеврити тощо) та невідкладні стани (респіраторний дистрес-синдром, гостра дихальна недостатність тощо) за негоспітальних пневмоній. 6. Забезпечення клінічних маршрутів пацієнтів з негоспітальною пневмонією різних груп (за передбачуваними найбільш ймовірними збудниками та їх чутливістю до антибактеріальних препаратів). 7. Лікування негоспітальних пневмоній на догоспітальному етапі (медикаментозні та немедикаментозні методи). Критерії направлення у відділення інтенсивної терапії. 8. Сучасні антибактеріальні засоби, які використовуються в лікуванні пневмоній. 9. Особливості пневмоній при коронавірусній хворобі. 10. Аспекти військово-лікарської експертизи при негоспітальних пневмоніях. 11. Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження негоспітальної пневмонії. 12. Медична документація військової частини і поліклініки для пацієнтів з негоспітальною пневмонією. 13. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з перенесеними негоспітальними пневмоніями. 14. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з негоспітальними пневмоніями. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	569-570, 581, 584, 598. 18: С. 147-151, 336-337. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”
4.10	Практичне заняття	12	Тема № 3. Негоспітальна пневмонія: фактори і групи ризику, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування та критерії його ефективності, профілактика (диспансерний динамічний нагляд), клінічні маршрути і ведення пацієнтів, ускладнення та невідкладні стани, аспекти військово-лікарської експертизи, санаторно-курортного лікування і медичної реабілітації. <u>Питання:</u> 1. Визначення, етіологія і патогенез негоспітальної пневмонії. 2. Класифікація пневмоній. 3. Клінічний перебіг негоспітальної пневмонії. 4. Діагностика та диференційна діагностика (в т.ч. з доброякісними і злоякісними пухлинами органів дихання) негоспітальної пневмонії на догоспітальному етапі. Особливості забору харкотиння. Рентгенологічні	Розділ 11: основна: 1.: 90-111. 11: С. 82, 138, 148, 149, 179, 184, 199, 212, 362-364, 558, 569-570, 581, 584, 598. 18: С. 147-151, 336-337. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”

			дослідження органів грудної клітини. Показання до проведення діагностичної та лікувальної бронхоскопії. Види бронхоскопів. 5. Ускладнення (плеврити тощо) та невідкладні стани (респіраторний дистрес-синдром, гостра дихальна недостатність тощо) за негоспітальних пневмоній. 6. Забезпечення клінічних маршрутів пацієнтів з негоспітальною пневмонією різних груп (за передбачуваними найбільш ймовірними збудниками та їх чутливістю до антибактеріальних препаратів). 7. Лікування негоспітальних пневмоній на догоспітальному етапі (медикаментозні та немедикаментозні методи). Критерії направлення у відділення інтенсивної терапії. 8. Сучасні антибактеріальні засоби, які використовуються в лікуванні пневмоній. 9. Особливості пневмоній при коронавірусній хворобі. 10. Аспекти військово-лікарської експертизи при негоспітальних пневмоніях. 11. Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження негоспітальної пневмонії. 12. Медична документація військової частини і поліклініки для пацієнтів з негоспітальною пневмонією. 13. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з перенесеними негоспітальними пневмоніями. 14. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з негоспітальними пневмоніями. <u>Практичні навички:</u> 13. Оформлення обліково-звітної медичної документації та документації для військово-лікарської експертизи на пацієнтів з негоспітальними пневмоніями. 14. Експертиза тимчасової непрацездатності, складання профілактичних і лікувально-оздоровчих заходів, призначених військовослужбовцям військової частини, ведення журналу обліку військовослужбовців, що знаходяться під диспансерним динамічним наглядом з приводу перенесеної пневмонії. 15. Інтерпретація загально-клінічних лабораторних та інструментальних методів дослідження. 16. Невідкладна допомога при коматозних станах. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	
4.11	Семінарське заняття	2	Тема № 3. Негоспітальна пневмонія: фактори і групи ризику, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування та критерії його ефективності, профілактика (диспансерний динамічний нагляд), клінічні маршрути і ведення пацієнтів, ускладнення та невідкладні стани, аспекти військово-лікарської експертизи, санаторно-курортного лікування і медичної реабілітації. <u>Питання:</u> 1. Визначення, етіологія і патогенез негоспітальної пневмонії. 2. Класифікація пневмоній. 3. Клінічний перебіг негоспітальної пневмонії.	Розділ 11: основна: 1: 90-111. 11: С. 82, 138, 148, 149, 179, 184, 199, 212, 362-364, 558, 569-570, 581, 584, 598. 18: С. 147-151, 336-337. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”

			4. Ускладнення (плеврити тощо) та невідкладні стани (респіраторний дистрес-синдром, гостра дихальна недостатність тощо) за негоспітальних пневмоній. 5. Лікування негоспітальних пневмоній на догоспітальному етапі (медикаментозні та немедикаментозні методи). Критерії направлення у відділення інтенсивної терапії. 6. Сучасні антибактеріальні засоби, які використовуються в лікуванні пневмонії. 7. Особливості пневмоній при коронавірусній хворобі. 8. <u>Індивідуальне завдання (реферати, презентаційні доповіді):</u> 9. Негоспітальна пневмонія: дефініція, класифікація, клінічні прояви. 10. Ускладнення негоспітальної пневмонії (плеврити). 11. Диференційна діагностика позалікарняної пневмонії з доброякісними і злоякісними пухлинами та туберкульозом легень на догоспітальному етапі. 12. Проблеми етіологічної діагностики негоспітальної пневмонії, дослідження мокротиння на мікрофлору і чутливість її до антибіотиків. 13. Особливості перебігу негоспітальної пневмонії у осіб старше 60 років. 14. Критерії оцінки тяжкості негоспітальної пневмонії. 15. Диференційно-діагностичні підходи при веденні пацієнтів з кашлем. 16. Диференційна діагностика тривалого кашлю. 17. Оцінка факторів ризику летальності у хворих на негоспітальну пневмонію. 18. Тяжка негоспітальна пневмонія, “малі” та “великі” критерії тяжкого перебігу негоспітальної пневмонії. 19. Стратифікація пацієнтів з негоспітальною пневмонією. 20. Найбільш імовірні збудники та ризик летальності залежно від групи пацієнтів з негоспітальною пневмонією. 21. Об’єм обстеження при негоспітальній пневмонії в амбулаторних умовах. 22. Алгоритми діагностичного пошуку та антибактеріальної терапії при негоспітальній пневмонії. 23. Антибактеріальна терапія негоспітальної пневмонії, в т.ч. при супутній патології. 24. Сучасні підходи до імперичної антибактеріальної терапії при негоспітальній пневмонії. 25. Принципи і переваги ступеневої антибактеріальної терапії при негоспітальній пневмонії. 26. Основні фактори неефективності стартового антибіотика. 27. Затяжний перебіг негоспітальної пневмонії. 28. Особливості пневмонії при коронавірусній хворобі, респіраторний дистрес синдром. 29. Патогенетична, симптоматична терапія негоспітальної пневмонії та інші методи її лікування на догоспітальному етапі. 30. Оглядова R6-графія легень при пневмоніях (в т.ч. інтерстиціальних), ХОЗЛ (в т.ч. емфізема), бронхіальній астмі, плевритах. 31. Невідкладна терапія при пневмоніях тяжкого перебігу. 32. Аспекти військово-лікарської експертизи при негоспітальній пневмонії.	
--	--	--	--	--

			33. Спроможності ЗС України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) при негоспітальній пневмонії. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	
4.12	Лекція	2	Тема № 4. ХОЗЛ: фактори і групи ризику, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування та критерії його ефективності, профілактика (диспансерний динамічний нагляд), навчання, клінічні маршрути і ведення пацієнтів, ускладнення та невідкладні стани, аспекти військово-лікарської експертизи, санаторно-курортного лікування і медичної реабілітації. 1. Визначення, етіологія і патогенез ХОЗЛ. 2. Встановлення професійної етіології ХОЗЛ. 3. Особливості запального процесу при ХОЗЛ (атиповий запальний процес). 4. Зворотність та незворотність бронхообструктивного синдрому. 5. Класифікація ХОЗЛ. 6. Клінічний перебіг ХОЗЛ. 7. Діагностика та диференційна діагностика ХОЗЛ на догоспітальному етапі. Показання до проведення діагностичної та лікувальної бронхоскопії. Алгоритм диференційної діагностики з бронхіальною астмою. 8. Ускладнення та невідкладні стани (дихальна, легенево-серцева недостатність, хронічне легеневе серце тощо) за ХОЗЛ. 9. Забезпечення клінічних маршрутів пацієнтів з ХОЗЛ різних ступенів тяжкості. 10. Лікування ХОЗЛ на догоспітальному етапі (медикаментозні та немедикаментозні методи, в стабільний період і при загостреннях). Показання до госпіталізації. Критерії направлення у відділення інтенсивної терапії. 11. Сучасні бронхолітичні та інші групи препаратів, що застосовуються в лікуванні ХОЗЛ. 12. Антибактеріальні засоби, які використовуються в лікуванні ХОЗЛ, показання до їхнього призначення. 13. Алгоритм освітньої роботи з хворими на ХОЗЛ. 14. Аспекти військово-лікарської експертизи при ХОЗЛ. 15. Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження та прогресування ХОЗЛ. 16. Медична документація військової частини і поліклініки для пацієнтів з ХОЗЛ. 17. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з ХОЗЛ. Реабілітаційна програма пацієнта з ХОЗЛ. 18. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з ХОЗЛ. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	Методична розробка до лекції
4.13	Практичне заняття	8	Тема № 4. ХОЗЛ: фактори і групи ризику, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування та критерії його ефективності, профілактика (диспансерний динамічний нагляд), навчання, клінічні маршрути і ведення пацієнтів, ускладнення та невідкладні стани, аспекти військово-	Розділ 11 основна: 1.: 43-47. 11: С. 47-51, 82, 136, 179-184, 199, 338, 362, 581, 584.

		лікарської експертизи, санаторно-курортного лікування і медичної реабілітації. <u>Питання:</u> 1. Визначення, етіологія і патогенез ХОЗЛ. 2. Встановлення професійної етіології ХОЗЛ. 3. Особливості запального процесу при ХОЗЛ (атиповий запальний процес). 4. Зворотність та незворотність бронхообструктивного синдрому. 5. Класифікація ХОЗЛ. 6. Клінічний перебіг ХОЗЛ. 7. Діагностика та диференційна діагностика ХОЗЛ на догоспітальному етапі. Показання до проведення діагностичної та лікувальної бронхоскопії. Алгоритм диференційної діагностики з бронхіальною астмою. 8. Ускладнення та невідкладні стани (дихальна, легенево-серцева недостатність, хронічне легеневе серце тощо) за ХОЗЛ. 9. Забезпечення клінічних маршрутів пацієнтів з ХОЗЛ різних ступенів тяжкості. 10. Лікування ХОЗЛ на догоспітальному етапі (медикаментозні та немедикаментозні методи, в стабільний період і при загостреннях). Показання до госпіталізації. Критерії направлення у відділення інтенсивної терапії. 11. Сучасні бронхолітичні та інші групи препаратів, що застосовуються в лікуванні ХОЗЛ. 12. Антибактеріальні засоби, які використовуються в лікуванні ХОЗЛ, показання до їхнього призначення. 13. Алгоритм освітньої роботи з хворими на ХОЗЛ. 14. Аспекти військово-лікарської експертизи при ХОЗЛ. 15. Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження та прогресування ХОЗЛ. 16. Медична документація військової частини і поліклініки для пацієнтів з ХОЗЛ. 17. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з ХОЗЛ. Реабілітаційна програма пацієнта з ХОЗЛ. 18. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з ХОЗЛ. <u>Практичні навички:</u> 1. Оформлення обліково-звітної медичної документації та документації для військово-лікарської експертизи на пацієнтів з ХОЗЛ. 2. Експертиза тимчасової непрацездатності, складання профілактичних і лікувально-оздоровчих заходів, призначених військовослужбовцям військової частини, ведення журналу обліку військовослужбовців, що знаходяться під диспансерним динамічним наглядом, при ХОЗЛ. 3. Пікфлоуметрія, спірометрія, пневмотахометрія, спірографія. 4. Дослідження функції зовнішнього дихання з медикаментозними пробами. 5. Набулайзерна терапія. 6. Інтерпретація загально-клінічних лабораторних та інструментальних методів дослідження. 7. Невідкладна допомога при коматозних станах.	18: С. 260-288, 337-339. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”
--	--	--	--

			<u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	
4.14	Семінарське заняття	4	Тема № 4. ХОЗЛ: фактори і групи ризику, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування та критерії його ефективності, профілактика (диспансерний динамічний нагляд), навчання, клінічні маршрути і ведення пацієнтів, ускладнення та невідкладні стани, аспекти військово-лікарської експертизи, санаторно-курортного лікування і медичної реабілітації. <u>Питання:</u> 1. Визначення, етіологія і патогенез ХОЗЛ. 2. Особливості запального процесу при ХОЗЛ (атиповий запальний процес). 3. Зворотність та незворотність бронхообструктивного синдрому. 4. Класифікація ХОЗЛ. 5. Клінічний перебіг ХОЗЛ. 6. Ускладнення та невідкладні стани (дихальна, легенево-серцева недостатність, хронічне легеневе серце тощо) за ХОЗЛ. 7. Лікування ХОЗЛ на догоспітальному етапі (медикаментозні та немедикаментозні методи, в стабільний період і при загостреннях). Показання до госпіталізації. Критерії направлення у відділення інтенсивної терапії. 8. Сучасні бронхолітичні та інші групи препаратів, що застосовуються в лікуванні ХОЗЛ. <u>Індивідуальне завдання (реферати, презентаційні доповіді):</u> 1. ХОЗЛ: дефініція, фактори і групи ризику, клінічні прояви. 2. Особливості запального процесу та патогенезу при ХОЗЛ. 3. Бронхообструктивний синдром при ХОЗЛ. 4. Патогенез легеневої гіпертензії при ХОЗЛ. 5. Дихальна та легенево-серцева недостатності при ХОЗЛ. 6. Легеневе серце. 7. Емфізема, показання до хірургічного втручання. 8. Дослідження функції зовнішнього дихання при ХОЗЛ. 9. Медикаментозні проби при дослідженні функції зовнішнього дихання. 10. Лікування ХОЗЛ у фазах ремісії та загострення. 11. Диференційна діагностика ХОЗЛ. 12. Диференційна діагностика задишки. 13. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі при ХОЗЛ. 14. Лікарські засоби (по групах) при лікуванні ХОЗЛ. 15. Показання до госпіталізації та направлення у ВРІТ при ХОЗЛ. 16. Аспекти військово-лікарської експертизи при ХОЗЛ. 17. Спроможності ЗС України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) при ХОЗЛ. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	Розділ 11: основна: 1.: 43-47. 11.: С. 47-51, 82, 136, 179-184, 199, 338, 362, 581, 584. 18: С. 260-288, 337-339. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”
4.15	Самостійна робота	10	Тема № 4. ХОЗЛ: фактори і групи ризику, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування та критерії його ефективності, профілактика (диспансерний динамічний нагляд),	Розділ 11 основна: 1: 90-111.

			навчання, клінічні маршрути і ведення пацієнтів, ускладнення та невідкладні стани, аспекти військово-лікарської експертизи, санаторно-курортного лікування і медичної реабілітації. <u>Питання:</u> 1. Визначення, етіологія і патогенез негоспітальної пневмонії. 2. Класифікація пневмоній. 3. Клінічний перебіг негоспітальної пневмонії. 4. Діагностика та диференційна діагностика (в т.ч. з доброякісними і злоякісними пухлинами органів дихання) негоспітальної пневмонії на догоспітальному етапі. Особливості забору харкотиння. Рентгенологічні дослідження органів грудної клітини. Показання до проведення діагностичної та лікувальної бронхоскопії. Види бронхоскопів. 5. Ускладнення (плеврити тощо) та невідкладні стани (респіраторний дистрес-синдром, гостра дихальна недостатність тощо) за негоспітальних пневмоній. 6. Забезпечення клінічних маршрутів пацієнтів з негоспітальною пневмонією різних груп (за передбачуваними найбільш ймовірними збудниками та їх чутливістю до антибактеріальних препаратів). 7. Лікування негоспітальних пневмоній на догоспітальному етапі (медикаментозні та немедикаментозні методи). Критерії направлення у відділення інтенсивної терапії. 8. Сучасні антибактеріальні засоби, які використовуються в лікуванні пневмоній. 9. Особливості пневмоній при коронавірусній хворобі. 10. Аспекти військово-лікарської експертизи при негоспітальних пневмоніях. 11. Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження негоспітальної пневмонії. 12. Медична документація військової частини і поліклініки для пацієнтів з негоспітальною пневмонією. 13. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з перенесеними негоспітальними пневмоніями. 14. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з негоспітальними пневмоніями. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	11: С. 82, 138, 148, 149, 179, 184, 199, 212, 362-364, 558, 569-570, 581, 584, 598. 18: С. 147-151, 336-337. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”
4.16	Практичне заняття	8	Тема № 5. Бронхіальна астма: фактори і групи ризику, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування та критерії його ефективності, профілактика (диспансерний динамічний нагляд), навчання (астма-школа), клінічні маршрути і ведення пацієнтів, ускладнення та невідкладні стани, аспекти військово-лікарської експертизи, санаторно-курортного лікування і медичної реабілітації. <u>Питання:</u> 1. Визначення, етіологія і патогенез бронхіальної астми. Клітини і медіатори запалення при бронхіальній астмі. 2. Встановлення професійної і медикаментозної етіології бронхіальної астми.	Розділ 11 Основна 1: 15-43. 11: С. 47-51, 136, 199, 568, 581. 18: С. 288-335. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”

			3. Особливості бронхообструктивного синдрому при бронхіальній астмі. 4. Класифікація бронхіальної астми. 5. Клінічний перебіг бронхіальної астми. 6. Діагностика та диференційна діагностика бронхіальної астми на догоспітальному етапі. Алгоритм диференційної діагностики і бронхіальної астми з ХОЗЛ. 7. Аспекти алергодіагностики бронхіальної астми та провокаційних тестів. 8. Ускладнення та невідкладні стани (тяжке загострення бронхіальної астми тощо) за бронхіальної астми. 9. Забезпечення клінічних маршрутів пацієнтів з бронхіальної астми різних ступенів. 10. Лікування бронхіальної астми на догоспітальному етапі (медикаментозні та немедикаментозні методи, інгаляційна та пероральна терапія, в стабільний період і при загостреннях). Показання до госпіталізації. Критерії направлення у відділення інтенсивної терапії. 11. Сучасні бронхолітичні та інші групи препаратів, що застосовуються в лікуванні бронхіальної астми. 12. Астма-школа та самолікування бронхіальної астми. 13. Аспекти військово-лікарської експертизи при бронхіальній астмі. 14. Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження та прогресування бронхіальної астми. 15. Медична документація військової частини і поліклініки для пацієнтів з бронхіальною астмою. 16. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з бронхіальною астмою. 17. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з бронхіальною астмою. <u>Практичні навички:</u> 1. Оформлення обліково-звітної медичної документації та документації для військово-лікарської експертизи на пацієнтів з бронхіальною астмою. 2. Експертиза тимчасової непрацездатності, складання профілактичних і лікувально-оздоровчих заходів, призначених військовослужбовцям військової частини, ведення журналу обліку військовослужбовців, що знаходяться під диспансерним динамічним наглядом, при бронхіальній астмі. 3. Пікфлоуметрія, спірометрія, пневмотахометрія, спірографія. 4. Методи дослідження зворотності і варіабельності бронхообструктивного синдрому. 5. Інгаляційна, спейсерна та набулайзерна терапії. 6. Інтерпретація загально-клінічних лабораторних та інструментальних методів дослідження. 7. Оцінка контролю за бронхіальною астмою за допомогою тестів. 8. Невідкладна допомога при коматозних станах. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	
4.17	Семінарське заняття	2	Тема № 5. Бронхіальна астма: фактори і групи ризику, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування та критерії його ефективності, профілактика (диспансерний динамічний нагляд), навчання (астма-школа), клінічні маршрути і ведення	Розділ 11 Основна 1: 15-43. 11: С. 47-51, 136, 199, 568, 581.

			пацієнтів, ускладнення та невідкладні стани, аспекти військово-лікарської експертизи, санаторно-курортного лікування і медичної реабілітації. <u>Питання:</u> 1. Визначення, етіологія і патогенез бронхіальної астми. Клітини і медіатори запалення при бронхіальній астмі. 2. Особливості бронхообструктивного синдрому при бронхіальній астмі. Особливості бронхообструктивного синдрому при бронхіальній астмі. 3. Класифікація бронхіальної астми. 4. Клінічний перебіг бронхіальної астми. 5. Ускладнення та невідкладні стани (тяжке загострення бронхіальної астми тощо) за бронхіальної астми. 6. Лікування бронхіальної астми на догоспітальному етапі (медикаментозні та немедикаментозні методи, інгаляційна та пероральна терапія, в стабільний період і при загостреннях). Показання до госпіталізації. Критерії направлення у відділення інтенсивної терапії. <u>Індивідуальне завдання (реферати, презентаційні доповіді):</u> 1. Бронхіальна астма (БА): дефініція, фактори та групи ризику, класифікація, клінічні прояви, діагностування на догоспітальному етапі. 2. Етіологія і патогенез БА. 3. Загально-клінічні дослідження мокротиння при БА. 4. Особливості бронхообструктивного синдрому при БА. 5. Алергодіагностика БА та провокаційні тести. 6. Дослідження функції зовнішнього дихання при БА. 7. Ускладнення та невідкладні стани за БА. 8. Лікарські засоби (по групах) при лікуванні БА. 9. Лікування загострення БА на догоспітальному етапі. 10. Диференційна діагностика БА. 11. Невідкладна терапія при тяжкому загостренні бронхіальної астми. 12. Аспекти військово-лікарської експертизи при БА. 13. Спроможності ЗС України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) при БА. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	18: С. 288-335. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”
4.18	Самостійна робота	6	Тема № 5. Бронхіальна астма: фактори і групи ризику, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування та критерії його ефективності, профілактика (диспансерний динамічний нагляд), навчання (астма-школа), клінічні маршрути і ведення пацієнтів, ускладнення та невідкладні стани, аспекти військово-лікарської експертизи, санаторно-курортного лікування і медичної реабілітації. <u>Питання:</u> 1. Визначення, етіологія і патогенез бронхіальної астми. Клітини і медіатори запалення при бронхіальній астмі. 2. Встановлення професійної і медикаментозної етіології бронхіальної астми. 3. Особливості бронхообструктивного синдрому при бронхіальній астмі.	Розділ 11 основна: 1.: 15-43. 11: С. 47-51, 136, 199, 568, 581. 18: С. 288-335. та інші джерела розділів “Література”, “Інформаційні джерела”

			4. Класифікація бронхіальної астми. 5. Клінічний перебіг бронхіальної астми. 6. Діагностика та диференційна діагностика бронхіальної астми на догоспітальному етапі. Алгоритм диференційної діагностики і бронхіальної астми з ХОЗЛ. 7. Аспекти алергодіагностики бронхіальної астми та провокаційних тестів. 8. Ускладнення та невідкладні стани (тяжке загострення бронхіальної астми тощо) за бронхіальної астми. 9. Забезпечення клінічних маршрутів пацієнтів з бронхіальної астми різних ступенів. 10. Лікування бронхіальної астми на догоспітальному етапі (медикаментозні та немедикаментозні методи, інгаляційна та пероральна терапія, в стабільний період і при загостреннях). Показання до госпіталізації. Критерії направлення у відділення інтенсивної терапії. 11. Сучасні бронхолітичні та інші групи препаратів, що застосовуються в лікуванні бронхіальної астми. 12. Астма-школа та самолікування бронхіальної астми. 13. Аспекти військово-лікарської експертизи при бронхіальній астмі. 14. Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження та прогресування бронхіальної астми. 15. Медична документація військової частини і поліклініки для пацієнтів з бронхіальною астмою. 16. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з бронхіальною астмою. 17. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з бронхіальною астмою. <u>Методика проведення:</u> згідно методичної розробки.	
1	Практичне заняття	8	Тема 1. Основи обстеження пацієнтів з серцево-судинною патологією 1. Контроль початкового рівня знань (тестування) 2. Відпрацювання практичних навичок та завдань 2.1. Відпрацювання типових алгоритмів ведення та маршрутів при зверненні пацієнта із ССЗ до ЛЗП-СМ із визначенням відповідних кодів процесів за ІСРС-2 для України 2.2. Інтерпретація даних ЕКГ в нормі та з різною патологією ССС 2.3. Відпрацювання показань та обмежень при направленні пацієнта з серцево-судинною патологією на додаткові інструментальні методи обстеження; 2.4. Інтерпретація даних інструментальних та лабораторних методів обстеження пацієнта з патологією ССС 2.5. Відпрацювання показань на доправлення пацієнта на консультацію до кардіолога, інших спеціалістів, а також на госпіталізацію 2.6. Обстеження щодо ССЗ під час бойових дій, зокрема на етапах медичної евакуації; 3. Контроль поточного рівня знань (тестування) 4. Підсумок	Розділ 11: обов'язкова література: 19: С.61-65, 86-93, 159-160, 498-505 38: С.7-41, 51-63, 150-166, 433-437 39: 528-538 та інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»
2	Семінарське заняття	2	Тема 1. Основи обстеження пацієнтів з серцево-судинною патологією 1. Обговорення симптомів та клінічних ознак ураження ССС у військовослужбовців, які приймають	Розділ 11: обов'язкова література:

			участь у бойових діях 2. Заслуховування доповідей-рефератів слухачів за обраними з запропонованого переліку темами. За можливості – прослуховування вебінарів, майстер-класів, доповідей провідних спеціалістів за темою заняття 3. Дискусія за кожною доповіддю. 4. Відповіді на запитання слухачів. 5. Підсумок	2: С.56-70, 229-233 та інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»
3	Самостійна робота	6	Тема 1. Основи обстеження пацієнтів з серцево-судинною патологією 1. Розбір теоретичних питань 1.1. Основні симптоми, синдроми та клінічні ознаки ураження ССС; 1.2. Загальноклінічні лабораторні та біохімічні методи дослідження пацієнтів кардіологічного профілю в умовах ЗОЗ в системі МО України при наданні первинної медичної допомоги; 1.3. Основи інструментальних досліджень, показання та обмеження до їх використання при кардіальній патології; 1.4. ЕКГ-діагностика в практиці ЛЗП-СМ	Розділ 11: обов'язкова література: 8: С.174-185 21: С.236-251, 252-286, 317-348 38: С.7-41, 51-63, 150-166, 433-437 39: 528-538 та інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»
4	Практичне заняття	10	Тема 2. Порушення серцевого ритму/провідності 1. Контроль початкового рівня знань (тестування) 2. Відпрацювання практичних навичок та завдань 2.1. Практичне відпрацювання алгоритмів ведення та маршрутів при зверненні пацієнта із порушенням серцевого ритму / провідності до ЛЗП-СМ 2.2. Інтерпретація даних ЕКГ, моніторингу ЕКГ за Холтером із порушеннями ритму / провідності, імплантованими пристроями 2.3. Відпрацювання показань на доправлення пацієнта з порушенням ритму / провідності на консультацію до кардіолога, інших спеціалістів, а також на госпіталізацію, в тому числі ургентну 2.4. Відпрацювання показань до ВЛЕ з приводу порушень ритму /провідності, встановлених у пацієнта 2.5. Розгляд особливостей призначення антиаритмічних та антитромботичних засобів у пацієнтів з порушеннями серцевого ритму / провідності 2.6. Відпрацювання заходів невідкладної допомоги при порушеннях серцевого ритму / провідності ЛЗП-СМ 3. Контроль поточного рівня знань (тестування) 4. Підсумок	Розділ 11: обов'язкова література: 8: С.177-185 37: С.21-25,116-198 та інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»
5	Семінарське заняття	2	Тема 2. Порушення серцевого ритму/провідності 1. Обговорення основних принципів клінічної фармакології в кардіології, зокрема при використанні медикаментозних засобів для лікування порушень ритму та провідності 2. Заслуховування доповідей-рефератів слухачів за обраними з запропонованого переліку темами. За можливості – прослуховування вебінарів, майстер-класів, доповідей провідних спеціалістів за темою заняття 3. Дискусія за кожною доповіддю. 4. Відповіді на запитання слухачів. 5. Підсумок	Розділ 11: обов'язкова література: 21: С.350-429 37: С.116-198 та інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»
6	Самостійна робота	6	Тема 2. Порушення серцевого ритму/провідності 1. Розбір теоретичних питань 1.1. Класифікація порушень серцевого ритму та провідності.	Розділ 11: обов'язкова література:

			1.2. ЕКГ-критерії основних порушень ритму та провідності 1.3. Класифікація та клінічна фармакологія антиаритмічних засобів 1.4. Медикаментозні та немедикаментозні методи лікування порушень серцевого ритму та провідності: роль ЛЗП-СМ 1.5. Антитромботична терапія при фібриляції передсердь 1.6. Поняття про раптову серцеву смерть внаслідок порушень ритму та серцево-легеневої реанімацію 1.7. Спостереження за пацієнтом із порушеннями серцевого ритму /провідності, імплантованими пристроями, ВЛЕ	1: С.207-212 8: С.177-185 24: С.16, 18, 19, 22, 24, 26-29 37: С.21-25, 116-198 та інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»
7	Лекція	2	Тема 3. Підвищений артеріальний тиск та артеріальна гіпертензія (АГ) 1. Вступ 2. Регламентна база документів з надання медичної допомоги пацієнтові з АГ 3. Чинники ризику, діагностика та класифікація АГ 4. Лікування АГ, диспансерне спостереження, ВЛЕ з приводу АГ 5. Закінчення. Відповіді на запитання	Розділ 11: обов'язкова література: 1: С.142-159 37: С.10-14, 64-90 та інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»
8	Практичне заняття	10	Тема 3. Підвищений артеріальний тиск та АГ 1. Контроль початкового рівня знань (тестування) 2. Відпрацювання практичних навичок та завдань 2.1. Відпрацювання навичок з розробки та виконання плану обстеження та консультацій пацієнта з високим рівнем АТ / АГ із урахуванням диференціально-діагностичних заходів; 2.2. Формулювання діагнозу АГ та визначення додаткового індивідуального серцево-судинного ризику пацієнта; 2.3. Відпрацювання маршруту пацієнта з АГ, його лікування та спостереження, контролю та корекції лікування; 2.4. Відпрацювання алгоритмів першої медичної допомоги при гіпертензивних кризах, показань до госпіталізації пацієнта з АГ та маршрутів такого пацієнта; 2.5. Відпрацювання навичок з профілактичного консультування щодо рівня артеріального тиску та чинників, що негативно на нього впливають 3. Контроль поточного рівня знань (тестування) 4. Підсумок	Розділ 11: обов'язкова література: 1: С.142-163 37: С.10-14, 64-90 та інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»
9	Семінарське заняття	2	Тема 3. Підвищений артеріальний тиск та АГ 1. Розбір проблеми підвищення рівня артеріального тиску у військовослужбовців, які приймають участь у бойових діях 2. Заслуховування доповідей-рефератів слухачів за обраними з запропонованого переліку темами. За можливості – прослуховування вебінарів, майстер-класів, доповідей провідних спеціалістів за темою заняття 3. Дискусія за кожною доповіддю. 4. Відповіді на запитання слухачів. 5. Підсумок	Розділ 11: обов'язкова література: 2: С.56-70 19: С.188-209 21: С. 372-377 37: С.64-90 та інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»
10	Самостійна робота	6	Тема 3. Підвищений артеріальний тиск та АГ 1. Відпрацювання теоретичних питань	Розділ 11:

			1.1. Основні визначення АГ; 1.2. Принципи диференціальної діагностики вторинних АГ; 1.3. Принципи визначення лікувальної тактики у хворого з високим рівнем артеріального тиску в залежності від причини, індивідуального серцево-судинного ризику та клінічної ситуації; 1.4. Основні групи антигіпертензивних препаратів, показання та протипоказання, режими та особливості використання в різних клінічних групах пацієнтів із АГ; 1.5. Принципи спостереження та ВЛЄ пацієнтів з АГ 1.6. Визначення та класифікацію ургентних станів при АГ (гіпертензивних кризів), маршрут пацієнтів при ускладнених та ведення пацієнтів при неускладнених гіпертензивних кризах	обов'язкова література: : 1: С.142-163 8: С.173-174 21: 351-352, 359, 391-399 24: С.20 37: С.10-14, 64-90 39: С.426-427 та інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»
11	Лекція	2	Тема 4. Хронічні та гострі форми ішемічної хвороби серця (ІХС) 1. Вступ 2. Загальні положення: регламентна база, визначення, класифікація ІХС 3. Діагностичний алгоритм при ІХС 4. Лікувальна тактика при ІХС 5. Диспансерний нагляд та ВЛЄ пацієнта з ІХС. Реабілітація після інфаркту міокарда. 6. Закінчення. Відповіді на запитання	Розділ 11: обов'язкова література: 1: С.111-141 19: С.56-71 37: С.7-9,27-64 та інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»
12	Практичне заняття	8	Тема 4. Хронічні та гострі форми ІХС 1. Контроль початкового рівня знань (тестування) 2. Відпрацювання практичних навичок та завдань 2.1. Відпрацювання навичок з розробки та виконання плану обстеження та консультацій пацієнта з ІХС; 2.2. Формулювання діагнозу при хронічних та гострих формах ІХС та визначення індивідуального серцево-судинного ризику пацієнта; 2.3. Відпрацювання маршруту пацієнта з хронічними формами ІХС, його лікування та спостереження, контролю та корекції лікування; 2.4. Відпрацювання алгоритмів першої медичної допомоги при гострому коронарному синдромі та маршрутів такого пацієнта; 2.5. Відпрацювання навичок з профілактичного консультування пацієнта з ІХС, його навчання, реабілітації та ведення після гострого коронарного синдрому, визначення показань до ВЛЄ щодо працездатності / придатності до військової служби 3. Контроль поточного рівня знань (тестування) 4. Підсумок	Розділ 11: обов'язкова література: 1: С.111-141 19: С.56-119 37: С.7-9,27-64 39: 428-429 та інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»
13	Семінарське заняття	2	Тема 4. Хронічні та гострі форми ІХС поширеності ІХС серед військовослужбовців та ветеранів, які приймали участь у бойових діях 1. Заслуховування доповідей-рефератів слухачів за обраними з запропонованого переліку темами. За можливості – прослуховування вебінарів, майстер-класів, доповідей провідних спеціалістів за темою заняття 2. Дискусія за кожною доповіддю. 3. Відповіді на запитання слухачів. 4. Підсумок	Розділ 11: обов'язкова література: 2: С.56-70 19: С.56-119 37: С.27-64 та інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»

14	Самостійна робота	6	Тема 4. Хронічні та гострі форми ІХС 1. Розбір теоретичних питань 1.1. Чинники ризику розвитку ІХС, клінічні прояви хронічних та гострих форм ІХС; 1.2. Класифікація ІХС і приклади формулювання діагностичних форм ІХС; 1.3. Критерії діагностики різних форм ІХС з урахуванням результатів інструментального та лабораторного досліджень; 1.4. Схеми лікування ІХС в залежності від клінічного перебігу, клінічної фармакології засобів, що використовують для лікування ІХС: показання та протипоказання до їх використання; 1.5. Тактика ЛЗП-СМ при виявленні пацієнта з гострим коронарним синдромом; 1.6. Заходи з реабілітації хворих після гострого коронарного синдрому, зокрема інфаркту міокарда	Розділ 11: обов'язкова література: 1: С.111-141 8: С.175, 176 24: С.21 37: С.7-9, 27-64 та інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»
15	Практичне заняття	10	Тема 5. Патології серця, не пов'язані з атеросклеротичним ураженням коронарних артерій ЛЗП-СМ 1. Контроль початкового рівня знань (тестування) 2. Відпрацювання практичних навичок та завдань 2.1. Відпрацювання навичок з розробки та виконання плану обстеження та консультацій пацієнта з некоронарогенними захворюваннями серця (кардіоміопатії, міокардит, ендокардит, патологія перикарду), набутими вадами серця та пухлиною серця; 2.2. Формулювання діагнозу при некоронарогенних захворюваннях та набутих вадах серця; 2.3. Відпрацювання маршруту пацієнта з некоронарогенними захворюваннями серця, набутими вадами серця та пухлиною серця, спостереження; 2.4. Відпрацювання навичок з профілактичного консультування пацієнта після перенесеного міокардиту, ендокардиту, пацієнта з набутою вагою серця; реабілітації та визначення показань до ВЛЕ щодо працездатності / придатності до військової служби 2.5. Відпрацювання навичок з визначення потреби в антибіотикопрофілактиці у пацієнтів після перенесеного ендокардиту/заміни клапану серця 2.6. Відпрацювання навичок тривалого спостереження пацієнта після заміни клапану серця ЛЗП-СМ 3. Контроль поточного рівня знань (тестування) 4. Підсумок	Розділ 11: обов'язкова література: 37: С.17-21, 99-115, 217-233 та інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»
16	Семінарське заняття	2	Тема 5. Патології серця, не пов'язані з атеросклеротичним ураженням коронарних артерій 1. Розбір проблеми поширеності ураження ССС серед військовослужбовців, які отримали бойову травму (вторинної патології ССС) 2. Заслуховування доповідей-рефератів слухачів за обраними з запропонованого переліку темами. За можливості – прослуховування вебінарів, майстер-класів, доповідей провідних спеціалістів за темою заняття 3. Дискусія за кожною доповіддю. 4. Відповіді на запитання слухачів. 5. Підсумок	Розділ 11: обов'язкова література: 2: С.56-70, 229-246 19: С.396-434, 532-559, 569-588 37: С.99-115, 217-233 та інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»
17	Самостійна робота	6	Тема 5. Патології серця, не пов'язані з атеросклеротичним ураженням коронарних артерій	Розділ 11:

			1. Розбір теоретичних питань 1.1. Кардіоміопатії: визначення, класифікація, критерії діагностики, диференціальний діагноз. Маршрут пацієнта із гіпертрофічною, дилатаційною, рестриктивною кардіоміопатіями 1.2. Поняття про вторинні кардіоміопатії Основні причини. Ведення ЛЗП-СМ 1.3. Кардіоміопатії у поранених під час проведення бойових дій та надзвичайних ситуацій, своєчасна діагностика та лікування 1.4. Поняття про міокардит. Причини. Міокардит як наслідок бойової травми. Клінічні критерії діагностики підозрюваного випадку міокардиту та методи верифікації діагнозу. Диференціальний діагноз. Маршрут пацієнта з підозрюваним випадком міокардиту. Спостереження ЛЗП-СМ. ВЛЕ. 1.5. Поняття про інфекційний ендокардит. Причини. Чинники ризику розвитку серед військовослужбовців ЗС України. Критерії підозрюваного випадку інфекційного ендокардиту. Диференціальний діагноз. Маршрут пацієнта з підозрюваним випадком інфекційного ендокардиту. Спостереження ЛЗП-СМ. ВЛЕ. Основні чинники, асоційовані з рецидивом інфекційного ендокардиту. Антибіотикопрофілактика. 1.6. Поняття про патологію перикарду: класифікація, діагностичні критерії перикардиту та випоту в перикардальну порожнину, клінічна картина при різних формах патології перикарду. Диференціальний діагноз. Маршрут пацієнта із патологією перикарду. Спостереження ЛЗП-СМ. ВЛЕ. 1.7. Поняття про пухлини серця. Маршрут пацієнта із підозрюваним випадком пухлини серця. 1.8. Ведення пацієнта із набутою вадою серця. Причини набутих вад серця. Поняття про поєднані та комбіновані вади серця. Клінічна картина та методи діагностики. Маршрут пацієнта. Ведення пацієнта з набутою вадою серця ЛЗП-СМ, показання до консультації кардіолога, кардіохірурга. ВЛЕ. 1.9. Ведення пацієнта ЛЗП-СМ після оперативного втручання з приводу вади серця. ВЛЕ.	обов'язкова література: 1: С.207-212 19: С.242-266,269-302,303-323, 325-366, 380-394, 435-473 37: С.17-21,99-115, 217-233 та інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»
18	Лекція	2	Тема 6. Серцева та легенево-серцева недостатність. Підсумкове заняття 1. Вступ 2. Загальні положення: регламентна база, визначення, класифікація серцевої та легенево-серцевої недостатності 3. Діагностичний алгоритм при серцевій та легенево-серцевій недостатності 4. Лікувальна тактика при серцевій та легенево-серцевій недостатності 5. Диспансерний нагляд та військово-лікарська експертиза пацієнта з серцевою та легенево-серцевою недостатністю 6. Закінчення. Відповіді на запитання	Розділ 11: обов'язкова література: 1: С.164-192 19: С.211-232, 479-498, 505-525 37: С. 14-17, 25, 26, 91-99, 198-216 та інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»
19	Практичне заняття	8	Тема 6. Серцева та легенево-серцева недостатність. Підсумкове заняття 1. Контроль початкового рівня знань (тестування) 2. Відпрацювання практичних навичок та завдань 2.1. Відпрацювання навичок з розробки та виконання плану обстеження та консультацій пацієнта з хронічною серцевою та легенево-серцевою недостатністю;	Розділ 11: обов'язкова література: 37: С. 14-17, 25, 26, 91-99, 198-216 та

			2.2. Формулювання діагнозу ССЗ з урахуванням хронічної та гострої серцевої недостатності; 2.3. Відпрацювання маршруту пацієнта з хронічними та гострими формами серцевої та легенево-серцевої недостатності, лікування та спостереження, контролю та корекції лікування; 2.4. Відпрацювання алгоритмів першої медичної допомоги при гострій ліво- та правошлуночкової недостатності; 2.5. Відпрацювання навичок з профілактичного консультування пацієнта з хронічною серцевою недостатністю, його навчання, визначення показань до ВЛЕ щодо працездатності / придатності до військової служби 3. Контроль поточного рівня знань (тестування) 4. Модульна підсумкова співбесіда	інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»
20	Семінарське заняття	2	Тема 6. Серцева та легенево-серцева недостатність. Підсумкове заняття 1. Заслуховування доповідей-рефератів слухачів за обраними з запропонованого переліку темами. За можливості – прослуховування вебінарів, майстер-класів, доповідей провідних спеціалістів за темою заняття 2. Дискусія за кожною доповіддю. 3. Відповіді на запитання слухачів. 4. Підсумок	Розділ 11: обов'язкова література: 19: С. 211-232, 479-525 37: С. 91-99, 198-216 та інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»
21	Самостійна робота	6	Тема 6. Серцева та легенево-серцева недостатність. Підсумкове заняття 1. Розбір теоретичних питань 1.1. Хронічна серцева недостатність (ХСН). Клінічні критерії. Алгоритм обстеження та консультування пацієнта. Інструментальні та лабораторні методи обстеження пацієнта з ХСН. Диференціальний діагноз. 1.2. Маршрут пацієнта з декомпенсацією серцевої недостатності. Маршрут пацієнта, який направляється на ВЛЕ з приводу ХСН. Спостереження пацієнта з ХСН ЛЗП-СМ. 1.3. Медикаментозне лікування ХСН. Клінічна фармакологія основних груп лікарських засобів, що використовуються для лікування пацієнтів з ХСН. 1.4. Поняття про немедикаментозні методи лікування ХСН: показання до імплантації пристроїв, хірургічних методів, трансплантації серця 1.5. Гостра серцева недостатність. Клінічні критерії. Причини, класифікація. Маршрут пацієнта з гострою серцевою недостатністю. 1.6. Хронічне та гостре легеневе серце (легенево-серцева недостатність). Визначення, причини. Клінічні ознаки. Алгоритм обстеження та консультування пацієнта. Маршрут пацієнта. 1.7. Клінічна фармакологія основних груп лікарських засобів, що використовуються для лікування пацієнтів з легеним серцем. Спостереження пацієнта ЛЗП-СМ. ВЛЕ.	Розділ 11: обов'язкова література: 1: С.164-192 8: С.174,175 24: С.17, 23, 25 37: С. 14-17, 25, 26, 91-99, 198-216 та інші джерела розділів «Література», «Інформаційні джерела»
6.1.	Практичне заняття	4	Тема 1. Суглобовий синдром. Біль у спині. 1. Тестовий контроль початкового рівня знань 2. Відпрацювання практичних питань: 2.1. Скарги, типи болю, оцінка інтенсивності болю, локалізація, функціональна недостатність суглобів. 2.2. Об'єктивне дослідження суглобів, обсяг рухів.	Розділ 11: Обов'язкова література: 59: с. 6-14 1: с. 269-276 31: с. 10-14. 30: с. 76-99

			2.3. Інструментальні та лабораторні методи дослідження. 2.4. Маршрут пацієнта з суглобовим синдромом. 2.5. Біль у спині: можливі причини виникнення болю в спині, види болю, інструментальні методи дослідження, принципи лікування. 2.6. Маршрут пацієнта з болем в спині.	Додаткова література: 68, 26
6.2	Семінарське заняття	2	Тема 1. Суглобовий синдром. Біль у спині. 1. Обговорення питань за темою: 1.1. Комплексна оцінка суглобового синдрому. 1.2. Диференційна діагностика суглобового синдрому. 1.3. Характеристика больового синдрому при болю в спині. 1.4. Біль у спині: диференційний діагноз. 1.5. Юнацька остеохондропатія (хвороба Шоермана-Мау) 2. Заслуховування та обговорення індивідуальних завдань: 2.1. Хронічний суглобовий біль: мультидисциплінарний підхід до проблем. 2.2. Біль у спині: ведення лікарем загальної практики	Розділ 11: Обов'язкова література: 1: с. 269-276 31: с. 10-14. Додаткова література: 68, 122
6.3	Самостійна робота	3	Тема 1. Суглобовий синдром. Біль у спині. 1. Самостійна підготовка: 1.1. Поширеність та загальна характеристика суглобового синдрому. 1.2. Клінічні прояви та діагностика суглобового синдрому. 1.3. Ведення пацієнта з суглобовим синдромом лікарем загальної практики. Маршрут пацієнта. 1.4. Біль в спині: чинники, клінічні прояви, диференційна діагностика. 1.5. Ведення пацієнта з болем в спині лікарем загальної практики. Маршрут пацієнта.	Розділ 11: Обов'язкова література: 59: с. 6-14 1: с. 269-276 31: с. 10-14. 30: с. 76-99 Додаткова література: 68, 26, 122
6.4	Практичне заняття	2	Тема 2. Клінічна фармакологія основних груп лікарських засобів, що використовуються для лікування пацієнтів із ревматичними хворобами. 1. Тестовий контроль початкового рівня знань 2. Відпрацювання практичних питань: 2.1 Сучасні підходи щодо призначення нестероїдних протизапальних препаратів. 2.2. Практичні аспекти моніторингу побічних ефектів глюкокортикоїдів. 2.3. Контроль ефективності і безпеки застосування хворобо-модифікуючих медикаментозних препаратів. 2.4. Імунобіологічні препарати, які використовуються в ревматології – тактика призначення і моніторинг безпеки.	Розділ 11: Обов'язкова література: 17: с. 7-167 Додаткова література: 21, 22, 62
6.5	Семінарське заняття	2	Тема 2. Клінічна фармакологія основних груп лікарських засобів, що використовуються для лікування пацієнтів із ревматичними хворобами. 1. Обговорення питань за темою: 1.1 Побічні ефекти нестероїдних протизапальних препаратів та їх профілактика. 1.2. Сучасні хворобо-модифікуючі препарати в ревматології. 1.3. Імунобіологічні препарати, які використовуються в ревматології – тактика призначення. 2. Заслуховування та обговорення індивідуальних завдань: 2.1 Нестероїдні протизапальні препарати: безпечне використання лікарем загальної практики. 2.2. Глюкокортикоїди – внутрішньосуглобове введення – показання та протипоказання	Розділ 11: Обов'язкова література: 17: с. 7-167 Додаткова література: 21, 22, 62

6.6	Самостійна робота	3	Тема 2. Клінічна фармакологія основних груп лікарських засобів, що використовуються для лікування пацієнтів із ревматичними хворобами. 1. Самостійна підготовка: 1.1. Нестероїдні протизапальні препарати в ревматології. 1.2. Практичні аспекти призначення глюкокортикоїдів і моніторинг побічних ефектів. 1.3. Контроль ефективності і безпеки застосування хворобомодифікуючих медикаментозних препаратів. 2.4. Імунобіологічні препарати, які використовуються в ревматології – моніторинг безпеки використання.	Розділ 11: Обов'язковалітература: 17: с.7-167 Додатковалітература: 21, 22, 62
6.7	Лекція	2	Тема 3. Гостра ревматична лихоманка (ГРЛ) 1. Сучасні погляди на етіологію й патогенез ГРЛ. 2. Клінічні прояви ГРЛ. 3. Класифікація ГРЛ. 4. Діагностика та диференційна діагностика. 5. Маршрут пацієнта. 6. Лікування ГРЛ. 7. Профілактика. Організація профілактичних заходів у військовій частині. 8. Диспансерний нагляд. Військово-лікарська експертиза.	Див. Методична розробка до декції
6.8	Практичне заняття	2	Тема 3. Гостра ревматична лихоманка (ГРЛ) 1. Тестовий контроль початкового рівня знань 2. Відпрацювання практичних питань: 2.1. Роль стрептококової інфекції та імунологічної реактивності у розвитку гострої ревматичної лихоманки. 2.2. Клінічні прояви, діагностика, маршрут пацієнта. 2.3. Сучасні принципи лікування. 3.3. Первинна та вторинна профілактика, організація профілактичних заходів у військовій частині, зокрема в умовах локального військового конфлікту та надзвичайних ситуацій. 3.4. Диспансерний нагляд в умовах поліклініки та військової частини. Військово-лікарська експертиза.	Розділ 11: Обов'язковалітература: 59: с. 14-35 17: с. 4-43 20: стаття 38 Додатковалітература: 53, 58
6.9	Самостійна робота	2	Тема 3. Гостра ревматична лихоманка (ГРЛ) 1. Самостійна підготовка: 1.1. Сучасні погляди на розвиток ГРЛ. 1.2. Клінічні прояви, діагностика, маршрут пацієнта. 1.3. Принципи лікування ГРЛ. 1.4. Первинна та вторинна профілактика, організація профілактичних заходів у військовій частині, зокрема в умовах локального військового конфлікту та надзвичайних ситуацій. 1.5. Диспансерний нагляд в умовах поліклініки та військової частини. Військово-лікарська експертиза.	Розділ 11: Обов'язковалітература: 59: с. 14-35 17: с. 4-43 7: стаття 38 Додатковалітература: 53, 58
6.10	Лекція	2	Тема 4. Хронічні запальні захворювання суглобів (ревматоїдний артрит; спондилоартрити). Реактивні артрити. Лекція: Ревматоїдний артрит (РА) 1. Сучасні погляди на розвиток РА. 2. Клінічні прояви. Класифікація РА. 4. Уніфікований клінічний протокол “Ревматоїдний артрит” (Наказ МОЗ України від 11.04.2014 № 263). 5. Сучасні аспекти лікування. Моніторинг лікарем загальної практики. 6. Диспансерний нагляд. Військово-лікарська експертиза.	Див. Методична розробка до декції
6.11	Практичне заняття	6	Тема 4. Хронічні запальні захворювання суглобів (ревматоїдний артрит; спондилоартрити) Реактивні артрити 1. Тестовий контроль початкового рівня знань	Розділ 11: Обов'язковалітература: 46

			2. Відпрацювання практичних питань: 2.1. Клінічні прояви, рання діагностика, маршрут пацієнта. 2.2. Уніфікований клінічний протокол “Ревматоїдний артрит” (Наказ МОЗ України від 11.04.2014 № 263). 2.3. Сучасні принципи лікування. Диспансерний нагляд Реабілітація. Військово-лікарська експертиза. 2.4. Реактивні артрити: клінічні прояви та перебіг, діагностика, маршрут пацієнта. 2.5. Лікування. Профілактика. Диспансерний нагляд, військово-лікарська експертиза. 2.6. Спонділоартрити: клінічні прояви, рання діагностика, маршрут пацієнта. 2.7. Сучасні принципи лікування. 2.8. Реабілітація. Військово-лікарська експертиза.	59: с. 36-65 1: с.277-323 31: с. 5-10 36: с.142-154 29: стаття 60 Додаткова література: 53, 58, 47, 27
6.12	Семінарське заняття	4	Тема 4. Хронічні запальні захворювання суглобів (ревматоїдний артрит; спонділоартрити) Реактивні артрити 1. Обговорення питань за темою: 1.1. Ревматоїдний артрит: сучасні погляди на патогенез, ранній РА. 1.2. Клінічні прояви ревматоїдного артриту варіанти перебігу з врахуванням органних уражень. 1.4. Диференційний діагноз ревматоїдного артриту. 1.5. Сучасна стратегія лікування ревматоїдного артриту. 1.6. Реактивні артрити: клінічні прояви та перебіг, діагностика, маршрут пацієнта. 1.7. Принципи лікування хворих на реактивний артрит. Профілактика. 1.8. Спонділоартрити: клінічні прояви, рання діагностика, маршрут пацієнта. 1.9. Сучасні принципи лікування. Моніторинг побічних ефектів лікування лікарем загальної практики. 2. Заслуховування та обговорення індивідуальних завдань: 2.1. Організація медичної допомоги хворим на РА, у відповідності до Наказу МОЗ України від.11.04.2014 № 263. Роль лікаря загальної практики. 2.2. Реактивний артрит у військовослужбовців: особливості перебігу.	Розділ 11: Обов’язкова література: 46 59: с. 36-65 1: с.277-323 31: с. 5-10 36: с.142-154 Додаткова література: 47, 27
6.13	Самостійна робота	4	Тема 4. Хронічні запальні захворювання суглобів (ревматоїдний артрит; спонділоартрити) Реактивний артрит. 1. Самостійна підготовка: 1.1. Сучасні погляди на розвиток РА. 1.2. Клінічні прояви, рання діагностика РА, маршрут пацієнта. 1.3. Організація медичної допомоги хворим на РА, у відповідності до Наказу МОЗ України від.11.04.2014 № 263. Роль лікаря загальної практики. 1.4. Сучасна стратегія лікування ревматоїдного артриту. Диспансерний нагляд Реабілітація. Військово-лікарська експертиза. 1.5. Реактивні артрити: клінічні прояви та перебіг, діагностика, маршрут пацієнта. 1.6. Принципи лікування хворих на реактивний артрит. Профілактика. Диспансерний нагляд Реабілітація. Військово-лікарська експертиза. 1.7. Спонділоартрити: клінічні прояви, рання діагностика, маршрут пацієнта. 1.9. Сучасні принципи лікування. Диспансерний нагляд. Реабілітація. Військово-лікарська експертиза.	Розділ 11: Обов’язкова література: 46 59: с. 36-65 1: с.277-323 31: с. 5-10 36: с.142-154 29: стаття 60 Додаткова література: 53, 58, 47, 27

6.14	Лекція	2	Тема 5. Остеоартроз. Остеопороз. Лекція. Остеоартроз. 1. Сучасні погляди на розвиток остеоартрозу. 2. Клінічні прояви та перебіг різних клінічних форм. 3. Діагностика та диференційна діагностика. Маршрут пацієнта. 4. Алгоритм лікування остеоартрозу. 5. Остеоартроз в практиці військового лікаря.	Див. Методична розробка до лекції
6.15	Практичне заняття	4	Тема 5. Остеоартроз. Остеопороз. 1. Тестовий контроль початкового рівня знань 2. Відпрацювання практичних питань: 2.1. Клінічні прояви та перебіг різних клінічних форм остеоартрозу. 2.2. Діагностика та диференційна діагностика. Маршрут пацієнта. 2.3. Остеоартроз в практиці військового лікаря. Лікування в умовах поліклініки та військової частини. Навчання пацієнта, диспансерний нагляд. Первинна та вторинна профілактика на догоспітальному етапі. Військово-лікарська експертиза. 2.4. Остеопороз: методи діагностики, профілактика і лікування менопаузального і глюкокортикоїд-індукованого остеопорозу. Оцінка ризику переломів.	Розділ 11: Обов'язкова література: 25 59: с. 150-161 1: с. 259-268 31: с. 14-24 36: с. 169-181 20: стаття 61 Додаткова література: 53, 58, 39
6.16	Семінарське заняття	2	Тема 5. Остеоартроз. Остеопороз. 1. Обговорення питань за темою: 1.1. Сучасні погляди на розвиток остеоартрозу. 1.2. Диференційна діагностика остеоартрозу. 1.3. Принципи лікування остеоартрозу. Профілактика, реабілітація, санаторно-курортне лікування. 1.4. Діагностика остеопорозу з позиції доказової медицини. 2. Заслуховування та обговорення індивідуальних завдань: 2.1. Лікування остеоартрозу в умовах поліклініки та військової частини. 2.2. Профілактика та скринінг остеопорозу в роботі лікаря загальної практики.	Розділ 11: Обов'язкова література: 25 59: с. 150-161 1: с. 259-268 31: с. 14-24 36: с. 169-181 Додаткова література: 53, 39
6.17	Самостійна робота	3	Тема 5. Остеоартроз. Остеопороз. 1. Самостійна підготовка: 1.1. Сучасні погляди на розвиток остеоартрозу. 1.2. Клінічні прояви та перебіг різних клінічних форм остеоартрозу. 1.3. Діагностика та диференційна діагностика. Маршрут пацієнта. 1.4. Остеоартроз в практиці військового лікаря. Лікування в умовах поліклініки та військової частини. Навчання пацієнта, диспансерний нагляд. 1.5. Первинна та вторинна профілактика на догоспітальному етапі. Диспансерний нагляд. Реабілітація. Військово-лікарська експертиза. 1.6. Остеопороз: методи діагностики, скринінг. Оцінка ризику переломів. 1.7. Профілактика і лікування менопаузального і глюкокортикоїд-індукованого остеопорозу.	Розділ 11: Обов'язкова література: 25 59: с. 150-161 1: с. 259-268 31: с. 14-24 36: с. 169-181 20: стаття 61 Додаткова література: 53, 58, 39
6.18	Практичне заняття	4	Тема 6. Подагра 1. Тестовий контроль початкового рівня знань 2. Відпрацювання практичних питань: 2.1. Чинники ризику, розвиток подагри. 2.2. Клінічні прояви, перебіг подагри. 2.3. Діагностика та диференційна діагностика подагри. Маршрут пацієнта. 2.4. Лікування гострого подагричного артриту.	Розділ 11: Обов'язкова література: 59: с. 162-173. 1: с. 324-337 36: с. 44-66 20: стаття 60

			2.5. Довготривале лікування подагри. Навчання пацієнта. 2.6. Реабілітація хворих. Первинна та вторинна профілактика подагри. 2.7. Диспансерний нагляд. Військово-лікарська експертиза.	Додаткова література: 53, 58, 120
6.19	Семінарське заняття	2	Тема 6. Подагра 1. Обговорення питань за темою: 1.1. Сучасні погляди на етіологію та патогенез подагри. 1.2. Атиповий перебіг гострого подагричного артрити. 1.3. Сучасні дієтичні рекомендації для хворих на подагру. 1.4. Сучасні принципи лікування подагри. 1.5. Первинна та вторинна профілактика подагри. 2. Заслуховування та обговорення індивідуальних завдань: 2.1. Оновлені рекомендації EULAR по діагностиці подагри (2019) 2.2. Коморбідна патологія у військовослужбовців, хворих на подагру.	Розділ 11: Обов'язкова література: 59: с.162-173. 1: с.324-337 36: с.44-66 Додаткова література: 53, 58, 120, 48
6.20	Самостійна робота	3	Тема 6. Подагра 1. Самостійна підготовка: 1.1. Сучасні погляди на етіологію та патогенез подагри. 1.2. Клінічні прояви, перебіг подагри. 1.3. Оновлені рекомендації EULAR по діагностиці подагри (2019). 1.4. Диференціальна діагностика подагри. 1.5. Лікування гострого подагричного артрити. 1.6. Довготривале лікування подагри. 1.7. Реабілітація хворих. Первинна та вторинна профілактика подагри. 1.8. Диспансерний нагляд. Військово-лікарська експертиза.	Розділ 11: Обов'язкова література: 59: с.162-173. 1: с.324-337 36: с.44-66 20: стаття 60 Додаткова література: 53, 58, 120, 48
6.21	Практичне заняття	4	Тема 7. Системні хвороби сполучної тканини. Системні васкуліти. 1. Тестовий контроль початкового рівня знань 2. Відпрацювання практичних питань: 2.1. Системний червоний вовчак: клініка, діагностика, маршрут пацієнта. 2.2. Системна склеродермія: клініка, діагностика, маршрут пацієнта. 2.3. Дерматоміозит: клініка, діагностика, маршрут пацієнта. 2.4. Системні васкуліти: визначення, класифікація, клініка, обстеження і маршрут пацієнта.	Розділ 11: Обов'язкова література: 59: с. С.94-105; 122-130. 36: с. 50-90; с.91-119 20: стаття 60 Додаткова література: 68, 21, 102
6.22	Самостійна робота	2	Тема 7. Системні хвороби сполучної тканини. Системні васкуліти. 1. Самостійна підготовка: 1.1. Ведення лікарем загальної практики хворих на системні захворювання сполучної системи та системні васкуліти. 1.2. Системний червоний вовчак: клініка, діагностика, маршрут пацієнта. 1.3. Системна склеродермія: клініка, діагностика, маршрут пацієнта. 1.4. Дерматоміозит: клініка, діагностика, маршрут пацієнта. 1.5. Системні васкуліти: визначення, класифікація, клініка, обстеження і маршрут пацієнта.	Розділ 11: Обов'язкова література: 59: с. С.94-105; 122-130. 36: с. 50-90; с.91-119 20: стаття 60 Додаткова література: 68, 21, 102
1	Практичне заняття	6	Тема 1. Основні симптоми і синдроми захворювань органів травлення, методи обстеження, підготовка пацієнта до досліджень, маршрут і ведення пацієнта. 1. Тестовий контроль вхідного рівня знань.	Розділ 11: Основна література:

			2. Відпрацювання практичних питань: 2.1. Особливості об'єктивного обстеження хворого з захворюваннями органів травлення. 2.2. Визначення та клінічне значення основних симптомів та синдромів ЗОТ (дисфагія, диспепсія, нудота, блювота, діарея, закреп, мелена, блювання кров'ю, жовтяниця, асцит). 2.3. Абдомінальний больовий синдром, типи болю, оцінка інтенсивності болю, локалізація, диференційна діагностика, хронічний біль в животі. 2.4. Показання та підготовка до проведення інструментальних та лабораторних досліджень пацієнта з ЗОТ та інтерпретація отриманих даних. 2.5. Відпрацювання типових алгоритмів ведення та маршрутів при зверненні пацієнта із ЗОТ до ЛЗП-СМ із визначенням відповідних кодів процесів за ICPC-2 для України. 2.6. Відпрацювання показань до направлення пацієнта на консультацію до гастроентеролога, інших спеціалістів та госпіталізацію. 2.7. Особливості діагностики та лікування пацієнтів з ЗОТ на 1 рівні надання медичної допомоги під час бойових дій; 3. Контроль поточного рівня знань (тестування). 4. Підсумок.	2: с. 82-121, 138-148, 184-199, 3: с. 392-411. 4: с. 213-217. 9. 24: с. 34-52. Додаткова література: 7.
2	Семінарське заняття	2	Тема 1. Основні симптоми і синдроми захворювань органів травлення, методи обстеження, підготовка пацієнта до досліджень, маршрут і ведення пацієнта. 1. Обговорення питань за темою: 1.1. Виявлення симптомів та клінічних ознак ЗОТ у військово-службовців на різних рівнях надання медичної допомоги. 1.2. Диференційна діагностика абдомінального больового синдрому. 1.3. Інтерпретація та диференційна діагностика симптомів диспепсії. 1.4. Показання до інструментальних та лабораторних досліджень пацієнта з ЗОТ та інтерпретація отриманих даних. 1.5. Ведення пацієнтів із ЗОТ на первинному рівні надання медичної допомоги. Покази до направлення до гастроентеролога, хірурга, інших спеціалістів та госпіталізацію. 1.6. Особливості розвитку та діагностики ЗОТ у військовослужбовців під час бойових дій. 2. Заслуховування доповідей-рефератів слухачів за обраними з запропонованого переліку темами. Дискусія за кожною доповіддю. 3. Дискусія за кожною доповіддю. 4. Відповіді на запитання слухачів. 5. Підсумок	Розділ 11: Основна література: 11: с. 82-121, 138-148, 184-199, 27: с. 392-411. 26: с. 213-217. 16. 23: с. 34-52. Додаткова література: 118.
3	Самостійна робота	4	Тема 1. Основні симптоми і синдроми захворювань органів травлення, методи обстеження, підготовка пацієнта до досліджень, маршрут і ведення пацієнта. 1. Самостійна підготовка: 1.1. Симптоми, синдроми, клінічні ознаки ЗОТ; 1.2. Сучасні лабораторні та інструментальні методи дослідження пацієнтів з ЗОТ при наданні первинної, вторинної та третинної медичної допомоги; 1.3. Показання, протипоказання, порядок підготовки та проведення досліджень органів травлення; 1.4. Маршрут та ведення пацієнтів з ЗОТ.	Розділ 11: Основна література: 11: с. 82-121, 138-148, 184-199, 27: с. 392-411. 26: с. 213-217. 16. 23: с. 34-52. Додаткова література:

				118.
4	Лекція	2	Тема 2. Захворювання стравоходу: функціональні стравохідні розлади, ГЕРХ, дивертикули стравоходу, ахалазія кардії. 1. Регламентуючі документи з надання медичної допомоги пацієнтам з захворюваннями стравоходу. 2. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика і лікування функціональних стравохідних розладів. 3. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика і лікування гастроєзофагеальної рефлексної хвороби. 4. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика і ведення пацієнтів з ахалазією кардії, грижою стравохідного отвору діафрагми, дивертикулом стравоходу. 5. Маршрут пацієнта, ведення хворих в амбулаторно-поліклінічних умовах, ВЛЕ, диспансерний нагляд. Відповіді на запитання	Див. Методична розробка до декції
5	Практичне заняття	4	Тема 2. Захворювання стравоходу: функціональні стравохідні розлади, ГЕРХ, дивертикули стравоходу, ахалазія кардії. 1. <i>Тестовий контроль вхідного рівня знань.</i> 2. <i>Відпрацювання практичних навичок та завдань:</i> 2.1. Практичне відпрацювання клінічного огляду, виявлення позастравохідних проявів та тривожних симптомів, встановлення попереднього діагнозу і призначення обстеження пацієнтам з захворюваннями стравоходу. 2.2. Інтерпретація даних лабораторних та інструментальних досліджень (ЕФГДС, рН-моніторинг, Ро-скопія та ін.), проведення диференційної діагностики. 2.3. Алгоритми ведення та маршрут пацієнта із захворюваннями стравоходу. 2.4. Стравохід Барретта: визначення, діагностика, маршрут пацієнта. 2.5. Сучасні принципи лікування, підтримуюча терапія. 2.6. Диспансерний нагляд. Військово-лікарська експертиза. 3. <i>Контроль поточного рівня знань (тестування).</i> 4. <i>Підсумок.</i>	Розділ 11: Основна література: 1: с. 348-374. 11: с. 184-193, 27: с. 7-41. 26: с. 163-173. 5: с.6-8. 49, 15. Додаткова література: 32, 112, 113.
6	Семінарське заняття	2	Тема 2. Захворювання стравоходу: функціональні стравохідні розлади, ГЕРХ, дивертикули стравоходу, ахалазія кардії. 1. Обговорення питань за темою: 1.1. Римські критерії IV функціональних стравохідних розладів (класифікація, критерії встановлення діагнозу). 1.2. Порядок направлення та підготовка пацієнта до ЕФГДС, рН-моніторингу, Ро-скопії, тестування на <i>H.pylori</i>). 1.3. Диференційна діагностика захворювань стравоходу (ГЕРХ, функціональних стравохідних розладів та ін). 1.4. Модифікація образу життя пацієнта з ГЕРХ. 1.5. Основні принципи використанні медикаментозних засобів для лікування захворювань стравоходу. 1.6. Ведення пацієнтів із захворюваннями стравоходу на первинному рівні надання медичної допомоги. Стравохід Барретта. Покази до направлення до гастроентеролога, хірурга та госпіталізацію. 2. Заслуховування доповідей-рефератів слухачів за обраними з запропонованого переліку темами. Дискусія за кожною доповіддю.	Розділ 11: Основна література: 1: с. 348-374. 11: с. 184-193, 27: с. 7-41. 26: с. 163-173. 13: с.6-8. 49, 15. Додаткова література: 32, 112, 113.

			3. Дискусія за кожною доповіддю. 4. Відповіді на запитання слухачів. 5. Підсумок	
7	Самостійна робота	4	Тема 2. Захворювання стравоходу: функціональні стравохідні розлади, ГЕРХ, дивертикули стравоходу, ахалазія кардії. 1. Самостійна підготовка: 1.1. Диференційна діагностика функціональних стравохідних розладів. 1.2. Гострі езофагіти (діагностика, невідкладна допомога, лікування). 1.3. Антисекреторна терапія на різних рівнях надання медичної допомоги. 1.4. Діагностика та особливості перебігу ГЕРХ на фоні грижі стравохідного отвору діафрагми. 1.5. Стравохід Барретта, визначення, класифікація, діагностика, маршрут пацієнта. 1.6. Хірургічні методи лікування захворювань стравоходу.	Розділ 11: Основна література: 1: с. 348-374. 11: с. 184-193, 27: с. 7-41. 26: с. 163-173. 13: с.6-8. 49, 15. Додаткова література: 32, 112, 113.
8	Лекція	2	Тема 3. Захворювання шлунку та дванадцятипалої кишки: функціональна диспепсія, хронічні гастрити, виразка шлунку та ДПК. 1. Регламентуючі документи з надання медичної допомоги пацієнтам з захворюваннями шлунку та дванадцятипалої кишки. 2. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика, ведення пацієнтів і лікування функціональної диспепсії. 3. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика, ведення пацієнтів і лікування хронічних гастритів. 4. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика і ведення пацієнтів з виразкою шлунку та ДПК. 5. Роль інфекції <i>Helicobacter pylori</i> в розвитку захворювань шлунку та ДПК, покази та методи діагностики, лікування. 6. Маршрут пацієнта, ведення хворих в амбулаторно-поліклінічних умовах, ВЛЕ, диспансерний нагляд. Відповіді на запитання	Див. Методична розробка до декції
9	Практичне заняття	6	Тема 3. Захворювання шлунку та дванадцятипалої кишки: функціональна диспепсія, хронічні гастрити, виразка шлунку та ДПК. 1. Тестовий контроль вхідного рівня знань. 2. Відпрацювання практичних навичок та завдань: 2.1. Практичне відпрацювання клінічного огляду, виявлення тривожних симптомів, встановлення попереднього діагнозу і призначення обстеження пацієнтам з захворюваннями шлунку та ДПК. 2.2. Вибір та порядок призначення методу діагностики інфекції <i>H. pylori</i> . 2.3. Показання та підготовка пацієнтів до ЕФГДС. 2.4. Інтерпретація даних лабораторних та інструментальних досліджень (ЕФГДС, рН-метрія, Рокоскопія та ін.) шлунку та ДПК, проведення диференційної діагностики. 2.5. Алгоритми ведення та маршрут пацієнта із захворюваннями шлунку та ДПК. 2.6. Сучасні принципи лікування, схеми антигелікобактерної терапії, підтримуюча терапія. 2.7. Диспансерний нагляд. Військово-лікарська експертиза. 3. Контроль поточного рівня знань (тестування). 4. Підсумок.	Розділ 11: Основна література: 1: с. 374-407. 11: с. 141-144, 27: с. 41-85. 26: с. 214, 32-84. 13: с.3-5, 8-11. 5, 48, 50. Додаткова література: 8, 32, 113, 114.
10	Семінарське заняття	2	Тема 3. Захворювання шлунку та дванадцятипалої кишки: функціональна диспепсія, хронічні гастрити, виразка шлунку та ДПК.	Розділ 11: Основна література:

			1. Обговорення питань за темою: 1.1. Сучасні погляди на патогенез, клінічні прояви, варіанти перебігу, розвиток ускладнень функціональної диспепсії, хронічних гастритів, виразок шлунку та ДПК. 1.2. Маастрихтський консенсус V: сучасні підходи до діагностики, лікування та профілактики <i>H.pylori</i>-асоційованих захворювань шлунку та ДПК. 1.3. Римські критерії IV функціональних диспепсій (класифікація, критерії встановлення діагнозу). 1.4. Диференційна діагностика функціональної диспепсії, хронічних гастритів, виразок шлунку та ДПК. 1.5. Показання, вибір методу, підготовка та інтерпретація результатів ЕФГДС, рН-метії та виявлення <i>H.pylori</i>. 1.6. Принципи лікування функціональної диспепсії, хронічних гастритів, виразок шлунку та ДПК, схеми ерадикації <i>H.pylori</i>. 1.7. Ведення пацієнтів із захворюваннями шлунку та ДПК на первинному рівні надання медичної допомоги. Покази до направлення до гастроентеролога, хірурга та госпіталізацію. 2. Заслуховування доповідей-рефератів слухачів за обраними з запропонованого переліку темами. 3. Дискусія за кожною доповіддю. 4. Відповіді на запитання слухачів. 5. Підсумок	1: с. 374-407. 11: с. 141-144, 27: с. 41-85. 26: с. 214, 32-84. 13: с.3-5, 8-11. 5, 48, 50. Додаткова література: 8, 32, 113, 114.
11	Самостійна робота	6	Тема 3. Захворювання шлунку та дванадцятипалої кишки: функціональна диспепсія, хронічні гастрити, виразка шлунку та ДПК. 1. Самостійна підготовка: 1.1. Маастрихтський консенсус V перегляду. 1.2. Диференційна діагностика функціональної диспепсії, хронічних гастритів, виразок шлунку та ДПК. 1.3. Клініка, діагностика та особливості перебігу <i>H.pylori</i>-асоційованих функціональних диспепсій, хронічних гастритів, виразок шлунку та ДПК. 1.4. Особливості ерадикаційної терапії <i>H.pylori</i>-асоційованих захворювань шлунку та ДПК на різних рівнях надання медичної допомоги. 1.5. Ускладнення захворювань шлунку та ДПК класифікація, діагностика, невідкладна допомога. 1.6. Хірургічні методи лікування захворювань шлунку та ДПК.	Розділ 11: Основна література: 1: с. 374-407. 11: с. 141-144, 27: с. 41-85. 26: с. 214, 32-84. 13: с.3-5, 8-11. 5, 48, 50. Додаткова література: 8, 32, 113, 114.
12	Лекція	2	Тема 4. Захворювання кишечника: СПК, хронічні запальні захворювання, дивертикульоз і дивертикуліт, синдром дисбактеріозу, етеропатії. 1. Регламентуючі документи з надання медичної допомоги пацієнтам з захворюваннями кишечника. 2. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика, ведення пацієнтів і лікування СПК. 3. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика, ведення пацієнтів і лікування хронічних запальних захворювань (хвороба Крона, НВК, коліти). 4. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика і ведення пацієнтів з дивертикульозом і дивертикулітом, синдромом дисбактеріозу. 5. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика і ведення пацієнтів з етеропатіями (целіакія, лактазна недостатність). 6. Маршрут пацієнта, ведення хворих в амбулаторно-поліклінічних умовах, ВЛЕ, диспансерний нагляд. Відповіді на запитання	Див. Методична розробка до декції

13	Практичне заняття	4	Тема 4. Захворювання кишечника: СПК, хронічні запальні захворювання, дивертикульоз і дивертикуліт, синдром дисбактеріозу, етеропатії. 1. <i>Тестовий контроль вхідного рівня знань.</i> 2. <i>Відпрацювання практичних навичок та завдань:</i> 2.1. 2.1. Практичне відпрацювання клінічного огляду, виявлення тривожних симптомів, встановлення попереднього діагнозу і призначення обстеження пацієнтам з захворюваннями кишечника. 2.2. Показання та підготовка пацієнтів до ендоскопічних досліджень, Ro-скопії кишечника, лабораторних досліджень калових мас. 2.3. Інтерпретація даних лабораторних та інструментальних досліджень (ЗАК, копрограма, кальпротектин і бактеріограма калових мас, дихальні тести, колоноскопія, Ro-скопія та ін.). 2.4. Диференційна діагностика СПК, запальних захворювань кишечника, дивертикульозу, синдрому дисбактеріозу та етеропатій. 2.5. Алгоритми ведення пацієнтів із захворюваннями кишечника. 2.6. Маршрут пацієнтів та сучасні принципи лікування. Диспансерний нагляд. Військово-лікарська експертиза. 3. <i>Контроль поточного рівня знань (тестування).</i> 4. <i>Підсумок.</i>	Розділ 11: Основна література: 1: с. 348-356. 11: с. 138-141, 27: с. 230-301, 329-349, 410-411. 13: с. 45-54. 47. Додаткова література: 23, 108.
14	Семінарське заняття	2	Тема 4. Захворювання кишечника: СПК, хронічні запальні захворювання, дивертикульоз і дивертикуліт, синдром дисбактеріозу, етеропатії. 1. Обговорення питань за темою: 1.1. Римські критерії IV СПК (класифікація, критерії встановлення діагнозу). 1.2. Визначення, класифікація, патогенез, клініка, діагностика, ускладнення та особливості перебігу запальних захворювань кишечника. 1.3. Діагностика та ведення пацієнтів з етеропатіями. 1.4. Синдром дисбактеріозу: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, лікування. 1.5. Диференційна діагностика СПК, запальних захворювань кишечника, дивертикульозу, етеропатій. 1.6. Основні принципи використанні медикаментозних засобів для лікування захворювань кишечника. 1.7. Ведення пацієнтів із захворюваннями кишечника на первинному рівні надання медичної допомоги. Невідкладна допомога. Покази до направлення до гастроентеролога, хірурга та госпіталізацію. 2. Заслуховування доповідей-рефератів слухачів за обраними з запропонованого переліку темами. 3. <i>Дискусія за кожною доповіддю.</i> 4. <i>Відповіді на запитання слухачів.</i> 5. <i>Підсумок</i>	Розділ 11: Основна література: 1: с. 348-356. 11: с. 138-141, 27: с. 230-301, 329-349, 410-411. 13: с. 45-54. 47. Додаткова література: 23, 108.
15	Самостійна робота	4	Тема 4. Захворювання кишечника: СПК, хронічні запальні захворювання, дивертикульоз і дивертикуліт, синдром дисбактеріозу, етеропатії. 1. Самостійна підготовка: 1.1. Римські критерії IV перегляду (що нового в класифікації, діагностиці СПК).	Розділ 11: Основна література: 1: с. 348-356. 11: с. 138-141, 27: с. 230-301, 329-349, 410-411. 13: с. 45-54.

			1.2. Диференційна діагностика ентеропатій (целиакія, лактазна недостатність, синдроми мальабсорбції та мальдигестії). 1.3. Синдром дисбактеріозу: етіологія, патогнез, класифікація, клініка, діагностика. 1.4. Класифікація, ступень тяжкості перебігу, принципи встановлення діагнозу, маршрут пацієнтів з хворобою Крона та НВК.. 1.5. Ускладнення захворювань кишечника діагностика, невідкладна допомога. 1.6. Реабілітація хворих. Первинна та вторинна профілактика.	47. Додаткова література: 23, 108.
16	Лекція	2	Тема 5. Захворювання жовчовивідних шляхів: функціональні біліарні розлади, холестероз жовчного міхура, хронічний холецистит. 1. Регламентуючі документи з надання медичної допомоги пацієнтам з захворюваннями ЖВШ. 2. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика, ведення пацієнтів і лікування функціональних біліарних розладів. 3. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика, ведення пацієнтів і лікування хронічних холециститів. 4. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика і ведення пацієнтів з холестерозом жовчного міхура. 5. Маршрут пацієнта, ведення хворих в амбулаторно-поліклінічних умовах, ВЛР, диспансерний нагляд. Відповіді на запитання	Див. Методична розробка до декції
17	Практичне заняття	4	Тема 5. Захворювання жовчовивідних шляхів: функціональні біліарні розлади, холестероз жовчного міхура, хронічний холецистит. 1. <i>Тестовий контроль вхідного рівня знань.</i> 2. <i>Відпрацювання практичних навичок та завдань:</i> 2.1. 2.1.1. Практичне відпрацюваннябору скарг, клінічного огляду, виявлення тривожних симптомів, встановлення попереднього діагнозу і призначення обстеження пацієнтам з захворюваннями ЖВШ. 2.2. Інтерпретація даних лабораторних та інструментальних досліджень (ЗАК, БАК, УЗД та з пробним сніданком, фракційного дуоденального зондування та інші) при захворюваннях ЖВШ. 2.3. Диференційна діагностика функціональних біліарних розладів, хронічного холециститу та холестерозу жовчного міхура. 2.4. Алгоритми ведення та маршрут пацієнтів із захворюваннями ЖВШ. 2.5. Сучасні принципи лікування. Диспансерний нагляд. Військово-лікарська експертиза. 3. <i>Контроль поточного рівня знань (тестування).</i> 4. <i>Підсумок.</i>	Розділ 11: Основна література: 1: с. 426-429. 11: с. 144-148, 27: с. 104-146, 327-329, 392-395. 13: с. 12-18. 5, 47. Додаткова література: 23, 57, 113.
18	Самостійна робота	4	Тема 5. Захворювання жовчовивідних шляхів: функціональні біліарні розлади, холестероз жовчного міхура, хронічний холецистит. 1. Самостійна підготовка: 1.1. Римські критерії IV перегляду (що нового в класифікації, діагностиці функціональних біліарних розладів). 1.2. Диференційна діагностика функціональних біліарних розладів, холестерозу жовчного міхура, хронічних холециститів.	Розділ 11: Основна література: 1: с. 426-429. 11: с. 144-148, 27: с. 104-146, 327-329, 392-395. 13: с. 12-18. 5, 47.

			1.3. Ускладнення хронічного холециститу, холестерозу жовчного міхура: клініка, діагностика, невідкладна допомога. 1.4. Ведення пацієнтів із патологією ЖВШ на первинному рівні надання медичної допомоги. Покази до направлення на консультацію до гастроентеролога, хірурга та госпіталізацію. 1.5. Особливості призначення антибактеріальної терапії при хронічному холециститі. 1.6. Первинна та вторинна профілактика.	Додаткова література: 23, 57, 113.
19	Практичне заняття	4	Тема 6. Хвороби печінки: гіпербілірубінемії, стеатоз, стеатогепатит, хронічні гепатити, фіброз, цироз печінки. 1. <i>Тестовий контроль вхідного рівня знань.</i> 2. <i>Відпрацювання практичних навичок та завдань:</i> 2.1. Практичне відпрацювання збору скарг, клінічного огляду, встановлення попереднього діагнозу і призначення обстеження пацієнтам з захворюваннями печінки. 2.2. Інтерпретація даних лабораторних та інструментальних досліджень (ЗАК, маркери вірусних гепатитів, БАК, Фібротест, УЗД ОЧП, еластографія, ЕФГДС та ін.) захворювань печінки, визначення ступеня активності, проведення диференційної діагностики. 2.3. Особливості перебігу, діагностики та маршруту пацієнта з гіпербілірубінеміями. 2.4. Діагностика, диференційна діагностика та ведення пацієнтів з неалкогольним та алкогольним стеатозом. 2.5. Хронічні гепатити (алкогольні, вірусні, метаболічні та ін): клінічна картина, диференційна діагностика, маршрут пацієнта, принципи лікування. 2.6. Діагностика, ведення хворих на цироз печінки різної етіології, розвиток ускладнень та невідкладна допомога. 2.7. Сучасні принципи противірусного лікування, схеми терапії при ХВГ В, С, D, підтримуюча терапія. 2.8. Первинна та вторинна профілактика на догоспітальному етапі. Диспансерний нагляд. Військово-лікарська експертиза. 3. Контроль поточного рівня знань (тестування). 4. Підсумок.	Розділ 11: Основна література: 1: с. 407-426. 27: с. 146-230. 13: с. 28-44. 6, 14, 52, 53, 54, 55, 56, 57. Додаткова література: 23, 57.
20	Семінарське заняття	4	Тема 6. Хвороби печінки: гіпербілірубінемії, стеатоз, стеатогепатит, хронічні гепатити, фіброз, цироз печінки. 1. Обговорення питань за темою: 1.1. Сучасні погляди на патогенез, клінічні прояви, діагностику, варіанти перебігу та лікування неалкогольного стеатозу і стеатогепатиту. 1.2. Алкогольна хвороба печінки: етіологія, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, принципи лікування. 1.3. Діагностика та диференційна діагностика хронічних вірусних гепатитів В, С, D, маршрут пацієнта. 1.4. Показання до противірусного лікування хворих на хронічні вірусні гепатити, основні медичні препарати (індуктори інтерферона, прямі противірусні) та схеми лікування. 1.5. Патогенез, клініка та діагностика розвитку цирозу печінки різної етіології, маршрут пацієнта. 1.7. Ведення пацієнтів із захворюваннями печінки на первинному рівні надання медичної допомоги. Покази до направлення до гастроентеролога, хірурга та госпіталізацію.	Розділ 11: Основна література: 1: с. 407-426. 27: с. 146-230. 13: с. 28-44. 6, 14, 52, 53, 54, 55, 56, 57. Додаткова література: 23, 57.

			2. Заслуховування доповідей-рефератів слухачів за обраними з запропонованого переліку темами. 3. Дискусія за кожною доповіддю. 4. Відповіді на запитання слухачів. 5. Підсумок	
21	Самостійна робота	4	Тема 6. Хвороби печінки: гіпербілірубінемії, стеатоз, стеатогепатит, хронічні гепатити, фіброз, цироз печінки. 1. Самостійна підготовка: 1.1. Функціональні гіпербілірубінемії: етіологія, патогенез, клініка, діагностичні проби, ведення та маршрут пацієнта. 1.2. Диференційна діагностика жовтяниць на догоспітальному етапі. 1.3. Особливості розвитку, перебігу, діагностики, маршруту хворих з аутоімунним, медикаментозно-індукований, криптогенним, хронічним гепатитом, первинним біліарним цирозом печінки, хворобою Вільсона та гемохроматозами. 1.4. Цироз печінки: класифікація, клініка, діагностика, розвиток ускладнень, маршрут пацієнта.	Розділ 11: Основна література: 1: с. 407-426. 27: с. 146-230. 13: с. 28-44. 6, 14, 52, 53, 54, 55, 56, 57. Додаткова література: 23, 57.
22	Практичне заняття	4	Тема 7. Хронічні панкреатити. 1. Тестовий контроль вхідного рівня знань. 2. Відпрацювання практичних навичок та завдань: 2.1. 2.1. Практичне відпрацювання клінічного огляду, виявлення фактори ризику, встановлення попереднього діагнозу і призначення обстеження пацієнтам з хронічним панкреатитом. 2.2. Показання та підготовка пацієнтів до УЗД дослідження підшлункової залози, ЕРХПГ, методів виявлення зовнішньосекреторної недостатності. 2.3. Інтерпретація даних лабораторних та інструментальних досліджень підшлункової залози, проведення диференційної діагностики. 2.4. Алгоритми ведення та маршрут пацієнта із хронічним панкреатитом. 2.5. Сучасні принципи лікування, корекція зовнішньосекреторної недостатності підшлункової залози, підтримуюча терапія. 2.6. Профілактика, диспансерний нагляд. Військово-лікарська експертиза. 3. Контроль поточного рівня знань (тестування). 4. Підсумок.	Розділ 11: Основна література: 1: с. 429-444. 27: с. 85-104, . 26: с. 197-201, 216-217. 5: с. 19-28. 6, 51. Додаткова література: 23, 57.
23	Семінарське заняття	2	Тема 7. Хронічні панкреатити. 1. Обговорення питань за темою: 1.1. Сучасні погляди на етіологію, патогенез, класифікацію, фактори ризику розвитку хронічних панкреатитів. 1.2. Клінічні прояви, варіанти перебігу, розвиток ускладнень при хронічних панкреатитах. Гостра атака хронічного панкреатиту. 1.3. Диференційна діагностика хронічних паєкреатитів. 1.4. Показання, вибір методу, підготовка та інтерпретація результатів лабораторних та інструментальних досліджень при хворобах підшлункової залози. 1.5. Медикаментозне лікування, дієтотерапія при хронічному панкреатиті. 1.6. Принципи діагностики та корекції зовнішньосекреторної недостатності підшлункової залози.	Розділ 11: Основна література: 1: с. 429-444. 27: с. 85-104, . 26: с. 197-201, 216-217. 5: с. 19-28. 6, 51. Додаткова література: 23, 57.

			1.7. Ведення пацієнтів із хронічним панкреатитом на первинному рівні надання медичної допомоги. Покази до направлення до гастроентеролога та госпіталізацію. 2. Заслуховування доповідей-рефератів слухачів за обраними з запропонованого переліку темами. 3. Дискусія за кожною доповіддю. 4. Відповіді на запитання слухачів. 5. Підсумок	
24	Самостійна робота	2	Тема 7. Хронічні панкреатити. 1. Самостійна підготовка: 1.1. Класифікація хронічних панкреатитів. 1.2. Зовнішньо- та внутрішньосекреторна недостатність підшлункової залози. 1.3. Синдром мальабсорбції та мальдигестії при хронічному панкреатиті. 1.4. Ускладнення хронічних панкреатитів, діагностика, невідкладна допомога. Хірургічні методи лікування.	Розділ 11: Основна література: 1: с. 429-444. 27: с. 85-104, . 26: с. 197-201, 216-217. 5: с. 19-28. 6, 51. Додаткова література: 23, 57.
25	Практичне заняття	4	Тема 8. Доброякісні і злоякісні новоутворення органів травлення, первинна діагностика, фактори ризику розвитку. Ведення пацієнтів після хірургічних втручань на органах травлення. 1. Тестовий контроль вхідного рівня знань. 2. Відпрацювання практичних навичок та завдань: 2.1 Практичне відпрацювання збору скарг, клінічного огляду, виявлення факторів ризику розвитку об'ємних абдомінальних доброякісних і злоякісних новоутворень, призначення обстеження. 2.2. Порядок первинної діагностики та направлення до спеціалістів на вищій рівні надання медичної допомоги. 2.3. Інтерпретація даних лабораторних та інструментальних досліджень. 2.4. Практичне відпрацювання маршруту пацієнта з підозрою на доброякісні або злоякісні новоутворення органів травлення. 2.5. Ведення пацієнтів після хірургічного втручання на органах травлення: харчування, профілактика ускладнень, реабілітація. 2.6. Диспансерний нагляд. Військово-лікарська експертиза. 3. Контроль поточного рівня знань (тестування). 4. Підсумок.	Розділ 11: Основна література: 23: с. 196-303 Додаткова література: 28, 72.
26	Семінарське заняття	2	Тема 8. Доброякісні і злоякісні новоутворення органів травлення, первинна діагностика, фактори ризику розвитку. Ведення пацієнтів після хірургічних втручань на органах травлення. 1. Обговорення питань за темою: 1.1. Доброякісні і злоякісні новоутворення органів травлення: класифікація, фактори ризику розвитку, симптоми, діагностика. 1.2. Клінічні прояви, варіанти перебігу та первинна діагностика доброякісних та злоякісних новоутворень органів травлення. 1.3. Диференційна діагностика об'ємних абдомінальних утворень. 1.4. Маршрут пацієнта. 1.5. Сучасні методи лікування новоутворень органів травлення.	Розділ 11: Основна література: 23: с. 196-303 Додаткова література: 28, 72.

			1.6. Ведення пацієнтів після хірургічних втручань на органах травлення: особливості харчування, профілактика ускладнень, реабілітація. 2. Заслуховування доповідей-рефератів слухачів за обраними з запропонованого переліку темами. 3. Дискусія за кожною доповіддю. 4. Відповіді на запитання слухачів. 5. Підсумок	
27	Самостійна робота	2	Тема 8. Доброякісні і злоякісні новоутворення органів травлення, первинна діагностика, фактори ризику розвитку. Ведення пацієнтів після хірургічних втручань на органах травлення. 1. Самостійна підготовка: 1.1. Класифікація доброякісних і злоякісних новоутворень органів травлення. 1.2. Сучасні методи діагностики доброякісних і злоякісних новоутворень органів травлення та їх діагностична цінність. 1.3. Порядок направлення пацієнта з об'ємним абдомінальним утворенням до спеціалістів на вищі рівні надання медичної допомоги. 1.4. Хірургічні методи лікування. 1.5. Особливості ведення пацієнтів після хірургічних втручань на різних органах травлення та профілактика ускладнень.	Розділ 11: Основна література: 23: с. 196-303 Додаткова література: 28, 72.

13. Завдання для самостійної роботи

13.1. Завдання для самостійної роботи при вивченні дисципліни

Питання для самостійної підготовки до занять висвітлено в п.12 «Структура та розподіл навчального часу з тем і видів навчальних занять з навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби»

13.2. Індивідуальні завдання для підготовки до семінарського заняття:

ЗМ1. Ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними станами, гострими та хронічними хворобами нирок і сечовивідних шляхів

1. Амілоїдоз нирок.
2. Аномалії нирок.
3. Апаратний гемодіаліз.
4. Ендокринні розлади ниркового генезу.
5. Імунні нефропатії.
6. Методи лікування пацієнтів із пухлинами органів сечовивідної системи.
7. Невідкладні стани в нефрологічній практиці.
8. Нефропатія вагітних.
9. Патологія нирок у осіб похилого віку.
10. Патологія трансплантованої нирки в ранньому післяопераційному періоді.

11. Патологія трансплантованої нирки у віддалені строки після трансплантації.
12. Перитонеальний діаліз: особливості, показання, протипокази.
13. Полікістоз нирок в практиці лікаря загальної практики.
14. Променевий нефрит.
15. Спадкові та вродженні захворювання нирок.
16. Судинні нефропатії.
17. Трансплантація нирки. Сучасний погляд на проблему.
18. Ураження нирок при бойовій травмі.
19. Ураження нирок при подагрі.
20. «Шокова нирка» та гостра ниркова недостатність.

ЗМ2. Ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними гострими та хронічними імунними розладами та хворобами органів кровотворення

1. Сучасні погляди на етіологію залізодефіцитних станів.
2. Гемолітичний синдром, дифдіагностика жовтяниці.
3. Вчення про систему згортання крові, схема згортання крові;
4. Сучасні погляди на проблему геморагічних діатезів;
5. Типи кровоточивості, їх клініко-лабораторна характеристика.

ЗМ 3. Ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними гострими та хронічними станами і хворобами ендокринної системи

1. Надлишкова вага та ожиріння: етіологія, патогенез, особливості діагностування і лікування.
2. Еволюція поняття метаболічного синдрому.
3. Сучасні діагностичні критерії цукрового діабету та інших порушень вуглеводного обміну.
4. Гістаційний цукровий діабет: особливості діагностування та лікування.
5. Моно- і полігенні форми цукрового діабету типу 2: особливості етіопатогенезу, диференційна діагностика.
6. Цукровий діабет типу 1, що повільно розвивається: особливості діагностування і лікування.
7. Значення глікованих протеїнів в діагностиці і патогенезі цукрового діабету.
8. Діабетична ретинопатія: патогенез, стадійність, діагностування і лікування.
9. Діабетична нефропатія: патогенез, стадійність, діагностування і лікування.
10. Діабетичні нейропатії: патогенез, класифікація, діагностування і лікування.
11. Особливості ІХС у хворих на цукровий діабет.
12. Невідкладні стани за цукрового діабету: особливості патогенезу, діагностування, невідкладна допомога.
13. Профілактика цукрового діабету типу 1.
14. Профілактика цукрового діабету типу 2.
15. Сучасні методи лікування цукрового діабету типу 1.

16. Сучасні методи лікування цукрового діабету типу 2.
17. Діабетогенні наслідки Чорнобильської катастрофи.
18. Аспекти військово-лікарської експертизи надлишкової ваги та ожиріння.
19. Аспекти військово-лікарської експертизи порушень вуглеводного обміну.
20. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з надлишковою вагою, ожирінням та порушеннями вуглеводного обміну.
21. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з надлишковою вагою, ожирінням та порушеннями вуглеводного обміну.
22. Ендемічний зоб: визначення, критерії, профілактика, лікування.
23. Тиротоксична аденома: патогенез, діагностування, лікування.
24. Тироїдити: етіологія, патогенез, діагностування, лікування.
25. Рак щитоподібної залози: вплив Чорнобильської катастрофи, діагностування, лікування.
26. Ендокринна офтальмопатія: клінічні прояви, патогенез, лікування.
27. Синдром гіпертирозу: дефініція, клінічні прояви, принципи діагностики і лікування, диференційна діагностика за походженням синдрому і рівнем ураження гіпоталамо-гіпофізарно-тироїдної системи.
28. Синдром гіпотирозу: дефініція, клінічні прояви, принципи діагностики і лікування, диференційна діагностика за походженням синдрому і рівнем ураження гіпоталамо-гіпофізарно-тироїдної системи.
29. Сучасні методи діагностування новоутворень щитоподібної залози.
30. Аспекти військово-лікарської експертизи непухлинної тироїдної патології.
31. Аспекти військово-лікарської експертизи новоутворень щитоподібної залози.
32. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з тироїдною патологією.
33. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з патологією щитоподібної залози.
34. Синдром Прадера-Віллі.
35. Діабет: дефініція, диференційна діагностика (цукровий, нецукровий, нирковий), принципи їхнього лікування.
36. Автоімунний полігландулярний синдром.
37. Синдром множинних ендокринних неоплазій.
38. Метаболічні остеопатії при ендокринній патології.
39. Патологічний клімакс.
40. Гомонально-активні пухлини наднирників.

41. Аспекти військово-лікарської експертизи ендокринної патології (окрім надлишкової ваги, ожиріння, порушень вуглеводного обміну та тироїдної патології).

42. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з ендокринною патологією (окрім надлишкової ваги, ожиріння, порушень вуглеводного обміну та тироїдної патології).

43. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з ендокринною патологією (окрім надлишкової ваги, ожиріння, порушень вуглеводного обміну та тироїдної патології).

ЗМ 4. Ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними станами, гострими та хронічними хворобами органів дихання.

1. Анатомо-фізіологічні особливості дихальної системи.

2. Методи медичної візуалізації в діагностиці захворювань органів дихання.

3. Функціональні дослідження легень.

4. Окремі питання етіології та патогенезу бронхо-легеневих захворювань.

5. Фармакологічні групи лікарських засобів, що застосовуються в пульмонології.

6. Загальні принципи лікування хворих з бронхо-легеневою патологією.

7. Помилки при проведенні антибактеріальної терапії інфекцій дихальних шляхів.

8. Основні пульмонологічні синдроми.

9. Аспекти військово-лікарської експертизи при бронхо-легеневій патології.

10. Спроможності ЗС України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) при бронхо-легеневій патології.

11. Гострий бронхіт.

12. Сучасні підходи до лікування гострого бронхіту, показання до призначення антибіотикотерапії.

13. Збудники гострого бронхіту за наявності і відсутності хронічної патології легень.

14. Хронічний бронхіт, аспекти диференційної діагностики.

15. Хронічний бронхіт, особливості лікування у фазах загострення і ремісії.

16. Основні патогенетичні механізми розвитку хронічного бронхіту.

17. Аспекти військово-лікарської експертизи при бронхітах.

18. Спроможності ЗС України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) при бронхітах

19. Негоспітальна пневмонія: дефініція, класифікація, клінічні прояви.

20. Ускладнення негоспітальної пневмонії (плеврити).

21. Диференційна діагностика позалікарняної пневмонії з доброякісними і злоякісними пухлинами та туберкульозом легень на догоспітальному етапі.
22. Проблеми етіологічної діагностики негоспітальної пневмонії, дослідження мокротиння на мікрофлору і чутливість її до антибіотиків.
23. Особливості перебігу негоспітальної пневмонії у осіб старше 60 років.
24. Критерії оцінки тяжкості негоспітальної пневмонії.
25. Диференційно-діагностичні підходи при веденні пацієнтів з кашлем.
26. Диференційна діагностика тривалого кашлю.
27. Оцінка факторів ризику летальності у хворих на негоспітальну пневмонію.
28. Тяжка негоспітальна пневмонія, “малі” та “великі” критерії тяжкого перебігу негоспітальної пневмонії.
29. Стратифікація пацієнтів з негоспітальною пневмонією.
30. Найбільш імовірні збудники та ризик летальності залежно від групи пацієнтів з негоспітальною пневмонією.
31. Об’єм обстеження при негоспітальній пневмонії в амбулаторних умовах.
32. Алгоритми діагностичного пошуку та антибактеріальної терапії при негоспітальній пневмонії.
33. Антибактеріальна терапія негоспітальної пневмонії, в т.ч. при супутній патології.
34. Сучасні підходи до імперичної антибактеріальної терапії при негоспітальній пневмонії.
35. Принципи і переваги ступеневої антибактеріальної терапії при негоспітальній пневмонії.
36. Основні фактори неефективності стартового антибіотика.
37. Затяжний перебіг негоспітальної пневмонії.
38. Особливості пневмонії при коронавірусній хворобі, респіраторний дистрес синдром.
39. Патогенетична, симптоматична терапія негоспітальної пневмонії та інші методи її лікування на догоспітальному етапі.
40. Оглядова Rö-графія легень при пневмоніях (в т.ч. інтерстиціальних), ХОЗЛ (в т.ч. емфізема), бронхіальній астмі, плевритах.
41. Невідкладна терапія при пневмоніях тяжкого перебігу.
42. Аспекти військово-лікарської експертизи при негоспітальній пневмонії.
43. Спроможності ЗС України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) при негоспітальній пневмонії
44. Бронхіальна астма (БА): дефініція, фактори та групи ризику, класифікація, клінічні прояви, діагностування на догоспітальному етапі.
45. Етіологія і патогенез БА.
46. Загально-клінічні дослідження мокротиння при БА.
47. Особливості бронхообструктивного синдрому при БА.
48. Алергодіагностика БА та провокаційні тести.

49. Дослідження функції зовнішнього дихання при БА.
50. Ускладнення та невідкладні стани за БА.
51. Лікарські засоби (по групах) при лікуванні БА.
52. Лікування загострення БА на догоспітальному етапі.
53. Диференційна діагностика БА.
54. Невідкладна терапія при тяжкому загостренні бронхіальної астми.
55. Аспекти військово-лікарської експертизи при БА.
56. Спроможності ЗС України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) при БА.
57. ХОЗЛ: дефініція, фактори і групи ризику, клінічні прояви.
58. Особливості запального процесу та патогенезу при ХОЗЛ.
59. Бронхообструктивний синдром при ХОЗЛ.
60. Патогенез легеневої гіпертензії при ХОЗЛ.
61. Дихальна та легенево-серцева недостатності при ХОЗЛ.
62. Легеневе серце.
63. Емфізема, показання до хірургічного втручання.
64. Дослідження функції зовнішнього дихання при ХОЗЛ.
65. Медикаментозні проби при дослідженні функції зовнішнього дихання.
66. Лікування ХОЗЛ у фазах ремісії та загострення.
67. Диференційна діагностика ХОЗЛ.
68. Диференційна діагностика задишки.
69. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі при ХОЗЛ.
70. Лікарські засоби (по групах) при лікуванні ХОЗЛ.
71. Показання до госпіталізації та направлення у ВРІТ при ХОЗЛ.
72. Аспекти військово-лікарської експертизи при ХОЗЛ.
73. Спроможності ЗС України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) при ХОЗЛ.

ЗМ 5. Ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними хворобами серцево-судинної системи

1. Методи моніторингу рівня артеріального тиску в пацієнтів з АГ та їх діагностичне значення.
2. Моніторинг ЕКГ в діагностиці прихованої коронарної недостатності та порушень серцевого ритму на рівні амбулаторної медичної допомоги.
3. Методи діагностики атеросклеротичного ураження коронарних судин та їх практичне значення.
4. Критерії діагностики гіпертрофії лівого шлуночка серця та їх практичне значення в роботі ЛЗП-СМ.
5. Дисліпідемія при цукровому діабеті.
6. Дисліпідемія при порушенні функції нирок.
7. Дисліпідемія при подагрі.
8. Сучасні можливості методів ультразвукового дослідження серця та судин

9. Синдроми передчасного збудження шлуночків
10. Синдром Бругада
11. Антиаритмічні препарати I-го класу. Місце у сучасній аритмології з позицій доказової медицини
12. Синдроми подовженого та вкороченого інтервалу QT та їх прогностичне значення
13. Антитромботична терапія при фібриляції передсердь
14. Антитромботична терапія при фібриляції передсердь у пацієнтів після гострого коронарного синдрому, ургентного або планового перкутанного коронарного втручання
15. АГ та стать: особливості перебігу АГ у жінок, найбільш поширені причини вторинної АГ у жінок
16. АГ та синдром обструктивного апное сна
17. Гестаційна АГ
18. Ураження нирок як чинник ризику при АГ
19. Травма мозку та АГ у практиці військового лікаря
20. Травма нирки та АГ у практиці військового лікаря
21. Медикаменти та продукти харчування, що справляють вплив на рівень АТ
22. Некардіальні причини ішемії міокарду.
23. Організація профілактичних заходів щодо ІХС у військовій частині.
24. Антиангіральні препарати другої лінії у лікуванні ІХС: доказова база та сучасний стан рекомендацій призначення пролонгованих нітратів
25. Антиангіральні препарати другої лінії у лікуванні ІХС: доказова база та сучасний стан рекомендацій призначення препаратів метаболічної терапії
26. Антиангіральні препарати другої лінії у лікуванні ІХС: доказова база та сучасний стан рекомендацій призначення блокатору Іf-каналів
27. Антитромбоцитарна терапія хворого після планового стентування
28. Рефрактерна стенокардія: стан проблеми та пошуки рішення
29. Вплив участі військовослужбовця у бойових діях на розвиток ІХС у ветеранів-комбатантів
30. ПТСР як причина прискореного розвитку ІХС у військовослужбовців
31. Критерії переважання при комбінованих вадах серця.
32. Ураження аорти та ризик розшарування: причини, предиктори, контроль
33. Профілактика міокардиту у військовій частині, в тому числі в умовах бойових дій.
34. Антибіотикопротекція у пацієнта після перенесеного ендокардиту при виконанні стоматологічних процедур.
35. Тампонада серця при ексудативному перикардиті.
36. Особливості ведення пацієнтів із перикардитом низького ризику
37. Методи діагностики міокардиту: МРТ
38. Аритмогенна кардіоміопатія (дисплазія) правого шлуночка.
39. Кардіоміопатії при порушеннях обміну

40. Кардіоміопатії при порушенні функції щитовидної залози
41. Кардіоміопатії при зловживанні алкоголем
42. Кардіоміопатія при радіаційному ураженні
43. Кардіоміопатії при ураженні бойовими отруйними речовинами
44. Важливість вакцинації хворих на СН від грипу для прогнозу.
45. Рекомендації хворим на СН щодо подорожей та відпочинку
46. Новий препарат сакубітріл/валсартан в лікуванні СН
47. Новий препарат верицигуат в лікуванні СН

ЗМ 6. Ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними гострими та хронічними станами і хворобами кістково-м'язової системи

1. Організація медичної допомоги хворим на РА, у відповідності до Наказу МОЗ України від 11.04.2014 № 263. Роль лікаря загальної практики.
2. Реактивний артрит у військовослужбовців: особливості перебігу.
3. Лікування остеоартрозу в умовах поліклініки та військової частини.
4. Профілактика та скринінг остеопорозу в роботі лікаря загальної практики.
5. Оновлені рекомендації EULAR по діагностиці подагри (2019)
6. Коморбідна патологія у військовослужбовців, хворих на подагру.
7. Нестероїдні протизапальні препарати: безпечне використання лікарем загальної практики.
8. Глюокортикоїди – внутрішньосуглобове введення – показання та протипоказання
9. Хронічний суглобовий біль: мультидисциплінарний підхід до проблем.
10. Біль у спині: ведення лікарем загальної практики

ЗМ 7. Ведення і маршрут пацієнтів із найбільш поширеними гострими та хронічними станами і хворобами органів травлення.

1. Сучасні лабораторні методи діагностики захворювань органів травлення.
2. Сучасні ендоскопічні методи діагностики захворювань органів травлення, порядок направлення та протипокази.
3. Рентгенографічні та ультразвукові методи досліджень органів травлення: особливості підготовки, проведення та інтерпретації отриманих даних.
4. Внутрішньостравохідний pH-моніторинг. Покази. Інтерпретація отриманих даних.
5. Показання до діагностики інфекції *H. pylori* відповідно до рекомендацій Маастрихтського консенсусу-5.
6. Вибір методу діагностики інфекції *H. pylori* відповідно до рекомендацій Маастрихтського консенсусу-5.
7. Визначення зовнішньосекреторної недостатності підшлункової залози.
8. Дихальні тести в діагностиці патології органів травлення.
9. Римський консенсус IV перегляду - що нового?
10. Римський консенсус IV - розлади відрижки.
11. Римський консенсус IV - розлади нудоти і блювоти.
12. Позастравохідні прояви ГЕРХ. Особливості діагностики й лікування.

13. Стравохід Барретта: історія виявлення, сучасні критерії діагностики та маршрут пацієнта.
14. Сучасні підходи до лікування гастроезофагеальної рефлюксної хвороби.
15. Грижі стравохідного отвору діафрагми. Етіопатогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
16. Дивертикули стравоходу: патогенез, клініка, діагностика, лікувальна тактика..
17. НПЗП-гастропатії: патогенез, діагностика, лікувальна тактика.
18. Функціональні захворювання органів травлення.
19. Роль хелікобактерної інфекції в розвитку захворювань органів травлення.
20. Схеми антигелікобактерної терапії у лікуванні Нр-асоційованих захворювань шлунку і ДПК.
21. Контроль ерадикаційної терапії *H. pylori* в загальнолікарській практиці.
22. Ускладнення виразки шлунку та ДПК: патогенез, діагностика, лікувальна тактика.
23. Використання антисекреторної терапії при патології органів травлення.
24. Ведення пацієнтів на фоні призначення ерадикаційної терапії *H. pylori* в загальнолікарській практиці.
25. Вторинна лактазна недостатність в загальнолікарській практиці.
26. Особливості розвитку та діагностики синдромів мальабсорбції та мальдигестії при патології органів травлення.
27. Целіація. Чи актуальна вона в Україні.
28. Діагностика та лікування синдрому надмірного бактеріального росту в тонкій кишці.
29. Рання діагностика та маршрут пацієнта з неспецифічними запальними захворюваннями кишківника.
30. Особливості перебігу і лікування синдрому Жильбера.
31. Алкогольна хвороба печінки: особливості розвитку, діагностики та лікування.
32. Неалкогольний стеатогепатит як прояв метаболічного синдрому.
33. Хвороба Вільсока-Коновалова: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, маршрут пацієнта.
34. Сучасні підходи до діагностики та лікування хронічного панкреатиту.
35. Особливості ведення пацієнтів після хірургічних втручань на органах травлення.
36. Рання діагностика злоякісних новоутворень органів травлення.
37. Доброякісні новоутворення органів травлення в загальнолікарській практиці.
38. Маршрут пацієнта з новоутвореннями органів травлення.
39. Діагностика раннього раку шлунково-кишкового тракту.
40. Диференційна діагностика шлунково-кишкових кровотеч.

14. Питання до заліку

ЗМ 1.

1. Основні симптоми і синдроми нефрології в практиці сімейного лікаря.
2. Зміни в аналізі сечі (сечовий, нефротичний, нефритичний синдром; ортостатична альбумінурія/протеїнурія, тощо) їх діагностичне та клінічне значення.
3. Лабораторні та інструментальні методи дослідження функціонального стану нирок в умовах поліклініки.
4. Тактика лікаря загальної практики при виявленні пацієнтів із захворюваннями сечовивідної системи.
5. Класифікація і прояви захворювань нирок та сечовивідних шляхів. Сечовий синдром: лейкоцитурія, еритроцитурія, протеїнурія.
6. Синдром гіпертензії. Кардіоренальний синдром.
7. Нефритичний і нефротичний синдроми в нефрології у практиці лікаря загальної практики.
8. Ураження нирок при системних захворюваннях.
9. Спадкові та вроджені захворювання нирок.
10. Етіологія, морфологія, класифікація, клінічна картина, діагноз і диференціальний діагноз гломерулонефриту, план лікування пацієнтів.
11. Тубулоінтерстиціальний нефрит та запалення нирок: причини, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
12. Гломерулонефрит/нефроз немедикаментозне і медикаментозне лікування, профілактика, реабілітація, навчання пацієнта; маршрут пацієнта
13. Інфекції сечовивідних шляхів (цистит, уретрит, пієлонефрит): класифікація; діагностика, диференційний діагноз.
14. Амілоїдоз: етіологія, класифікація, клініка, діагностика, лікування.
15. Інфекції сечовивідних шляхів: немедикаментозне і медикаментозне лікування, профілактика, реабілітація, навчання пацієнта; маршрут пацієнта. Військово-лікарська експертиза.
16. Тубулоінтерстиціальний нефрит (ТІН): фактори ризику, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Прогноз і вікові особливості ТІН. Маршрут пацієнта.
17. Гломерулонефрит/нефроз: класифікація; діагностика, диференційний діагноз; немедикаментозне і медикаментозне лікування, профілактика, реабілітація; навчання пацієнта; маршрут пацієнта.
18. Нефропатії (діабетична, гіпертензивна, уратна, мієломна, при амілоїдозі та ін.): діагностика, маршрут пацієнта.
19. Етіологія і патогенез гострого ураження нирок (ниркова недостатність).
20. Клінічна картина та класифікація ГУН. Особливості протікання та прогноз ГУН. Диференціальний діагноз та лабораторна діагностика ГУН.
21. Профілактика та лікування пацієнтів з ГУН. Невідкладна допомога пацієнтам з ГУН.

22. Хронічна хвороба нирок та ниркова недостатність: визначення поняття, фактори, що сприяють виникненню ХХН. Клінічна картина та класифікація ХХН та ХНН. Фізичні ознаки ХНН та ХХН у пацієнтів. Особливості лабораторної діагностики ХХН та ХНН.
23. Прогноз щодо одужання пацієнтів з ХХН. Лікування пацієнтів з ХХН. Військово-лікарська експертиза. Види гемодіалізу. Показання та протипокази.
24. Етіологічні фактори ХХН. Діагностичні та клінічні критерії ХХН та ХНН. Лабораторні критерії визначення стадії ХХН та ХНН. Основні варіанти ХХН та ХНН в залежності від етіологічного та патоморфологічного факторів.
25. Дослідження взаємозв'язку артеріальної гіпертензії з патологією нирок
26. Доброякісні і злоякісні новоутворення нирок і сечовивідних шляхів в практиці лікаря загальної практики: клінічна картина, методи діагностики, основні принципи лікування, військово-лікарська експертиза, диспансерний нагляд в умовах поліклініки та військової частини в практиці лікаря загальної практики.
27. Фармакокінетика та фармакодинаміка препаратів для лікування пацієнтів із захворюваннями сечовивідних шляхів.
28. Препарати, що застосовуються для протирецидивної терапії інфекцій сечовивідних шляхів.
29. Класифікація діуретичних препаратів, які застосовуються в нефрології.
30. Дозування таблетованих гормональних препаратів, що застосовуються в схемах лікування захворювань сечовивідної системи.
31. Фармакотерапія пацієнтів із артеріальною гіпертензією на фоні захворювань нирок

ЗМ 2.

1. Ведучі симптоми та синдроми, що супроводжують захворювання системи крові (анемічний синдром, геморагічний синдром, тромбоцитопенія, гіперкоагуляційний синдром, гіперспленізм та гіпоспленізм, цитопенія)
2. Загальноклінічні лабораторні та біохімічні методи дослідження пацієнтів гематологічного профілю при наданні первинної медичної допомоги
3. Визначення поняття анемії. Класифікація анемії.
4. Залізодефіцитна анемія у дітей та дорослих. Причини виникнення.
5. Основні клінічні прояви залізодефіцитної анемії, етапи діагностики.
6. Диференційна діагностика гіпохромних анемії.
7. Дефіцитна анемія у дітей та дорослих (В₁₂, фолієво-, білководефіцитні). Причини виникнення.
8. Основні клінічні прояви дефіцитних анемії, лабораторна діагностика. Диференційна діагностика дефіцитних анемії.
9. Лікування та профілактика дефіцитних анемії. Маршрут пацієнта із залізодефіцитною анемією.
10. Онкогематологічні захворювання. Класифікація. Причини виникнення. лейкемії. Зв'язок зі схемою кровотворення.

11. Клінічніваріантиперевігу, діагностика та диференційна діагностика гострихлейкемій.
12. Амбулаторне лікування гемобластозів в фазу ремісії в умовах поліклініки.Маршрут пацієнта.
13. Показання до стаціонарного лікування, військово-лікарська експертиза, диспансерний нагляд за хворими з онкогематологічними захворюваннями.
14. Лімфогрануломатоз. Етіологія, патогенез, стадії захворювання (по Анн-Арбор).Маршрут пацієнта.
15. Діагностика, диференційна діагностика лімфогрануломатозу з іншими лімфаденопатіями, лімфаденітами, гемобластозами.
16. Клініка, лікування, прогноз лімфогранульоматозу. Невідкладна допомога при синдромі стиснення верхньої порожнистої вени.
17. Поняття про геморагічнідіатези. Класифікація.
18. Гемофілія А та В. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Прогноз у дітейта дорослих.Маршрут пацієнта.
19. Заміснатарепія при наданні невідкладної допомоги хворим на гемофілію. Антигемофільні препарати (концентрати факторів згортання крові, свіжезаморожена плазма) та їх застосування.
20. Тромбоцитопенічна пурпура у дітейта дорослих. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, прогноз. Невідкладна допомога при кровотечах.Маршрут пацієнта . Військово-лікарська експертиза.

ЗМ 3

1. Класифікація ЦД та інших порушень вуглеводного обміну (ВООЗ, клінічна класифікація), поняття ступеня тяжкості ЦД і компенсації вуглеводного обміну. Визначення, етіологія, патогенез різних типів цукрового діабету (ЦД). Патогенетичні відмінності різних типів ЦД.
2. Діагностика ЦД на догоспітальному етапі, показання до дослідження глікемії натще, перорального тесту толерантності до глюкози (ПТТГ), дослідження глікованих білків крові. Сучасні цільові рівні глікемії при лікуванні пацієнтів з ЦД. Методика проведення ПТТГ. Концепція доклінічної діагностики ЦД.
3. Диференційна діагностика різних типів ЦД. Диференційна діагностика ЦД з іншими захворюваннями внутрішніх органів. Комплексний підхід при лікуванні ЦД. Інформаційний лист для пацієнта з ЦД, алгоритми профілактики та діагностики цукрового діабету 2 типу. Заходи корекції способу життя у пацієнтів з предіабетом та ЦД 2 типу. Основні принципи дієтотерапії ЦД.
4. Інсулінотерапія ЦД: показання, класифікація інсулінів, методика корекції інсулінотерапії на догоспітальному етапі, побічна дія інсулінів, ускладнення інсулінотерапії.
5. Нові методи в лікуванні ЦД типу 1. Сучасні програми профілактики ЦД типу 1 (Європейська програма, програма США).

6. Особливості лікування ЦД типу 2. Пероральні гіпоглікемізати: класифікація, основні властивості, побічні дії, очікуваний рівень зниження глікованого гемоглобіну, переваги, недоліки.
7. Гестаційний ЦД: визначення, діагностичні критерії. Ведення вагітних, хворих на ЦД.
8. Хронічні ускладнення ЦД (ангіопатії (мікро- та макро-), нейропатії, синдром діабетичної стопи, інші ускладнення. Особливості макросудинних ускладнень за ЦД. Алгоритм діагностики ІХС у пацієнтів з ЦД типу 2.
9. Гострі ускладнення та невідкладні стани за ЦД: невідкладні стани за хронічних ускладнень, діабетичні коми (гіпоглікемічна, гіперглікемічні). Особливості гіпоглікемічних станів за інсуліну та пероральних гіпоглікемізатів.
10. Забезпечення клінічних маршрутів пацієнтів з ЦД, іншими порушеннями вуглеводного обміну, надлишковою вагою та ожирінням. Алгоритм освітньої роботи з хворими на ЦД, школа ЦД. Аспекти військово-лікарської експертизи при ЦД, інших порушеннях вуглеводного обміну, надлишкової вази та ожирінні.
11. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з ЦД, іншими порушеннями вуглеводного обміну, надлишковою вагою та ожирінням.
12. Зоб: визначення, класифікація (за розмірами щитоподібної залози (ЩЗ), за морфологічною структурою, функціональним станом ЩЗ, походженням).
13. Йододефіцитні стани та ендемічний зоб: визначення, епідеміологія, діагностичні критерії зобної ендемії, патогенез ендемічного зобу, профілактика, клінічні маршрути пацієнтів.
14. Дифузний токсичний зоб: патогенез, класифікація, клініка діагностика, лікування на догоспітальному етапі, показання до хірургічного лікування.
15. Синдром гіпертирозу: визначення, класифікація, діагностика, диференційна діагностика різних форм гіпертирозу, особливості лікування різних форм гіпертирозу.
16. Синдром гіпотирозу: визначення, класифікація, діагностика, диференційна діагностика різних форм гіпотирозу, особливості лікування різних форм гіпотирозу.
17. Тироїдити: визначення, класифікація, етіологія, патогенез, діагностика, диференційна діагностика, принципи лікування, клінічні маршрути пацієнтів.
18. Рак ЩЗ: принципи діагностики і лікування, клінічні маршрути пацієнта.
19. Тирогенні наслідки Чорнобильської катастрофи.
20. Аспекти військово-лікарської експертизи при тироїдній патології.
21. Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження прогресування патології ЩЗ.
22. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-

профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з тироїдною патологією.

23. Гіпоталамічний синдром: патогенез, форми, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки.

24. Нецукровий діабет: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки.

25. Гіпофізарний нанізм: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки.

26. Акромегалія і гігантизм: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки.

27. Хвороба Іценка-Кушинга: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки.

28. Хвороба Адісона: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки.

29. Первинний гіперальдостеронізм: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки.

30. Гормонально-активні пухлини кори наднирників: патогенез, класифікація, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки.

31. Феохромацитома: патогенез, форми, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки.

32. Гіперпаратироз: етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки.

33. Гіпопаратироз: етіологія, патогенез, форми, клінічні прояви, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні

маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки.

34. Патологічний клімакс (клімактеричний синдром): патогенез, форми, клінічні прояви, перебіг, диференційна діагностика, обґрунтування діагнозу, лікування, клінічні маршрути пацієнта, аспекти військово-лікарської експертизи, медична документація військової частини і поліклініки.

ЗМ 4

1. Гострий бронхіт: визначення, етіологія та патогенез, класифікація, клінічні прояви та діагностика в амбулаторних умовах.
2. Сучасні підходи до лікування (показання до призначення антибіотиків) та профілактики гострого бронхіту, показання до госпіталізації.
3. Хронічний бронхіт: визначення, етіологія та патогенез, особливості розвитку та перебігу, сучасні підходи до діагностики, лікування та профілактики.
4. Аспекти військово-лікарської експертизи пацієнтів з бронхітами.
5. Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження бронхітів та хронізації процесу.
6. Медична документація військової частини і поліклініки для пацієнтів з бронхітами.
7. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з бронхітами.
8. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з бронхітами.
9. Визначення, етіологія і патогенез негоспітальної пневмонії. Класифікація пневмоній. Клінічний перебіг негоспітальної пневмонії.
10. Діагностика та диференційна діагностика (в т.ч. з доброякісними і злоякісними пухлинами органів дихання) негоспітальної пневмонії на догоспітальному етапі. Особливості забору харкотиння. Рентгенологічні дослідження органів грудної клітини. Показання до проведення діагностичної та лікувальної бронхоскопії. Види бронхоскопів.
11. Ускладнення (плеврити тощо) та невідкладні стани (респіраторний дистрес-синдром, гостра дихальна недостатність тощо) за негоспітальних пневмоній.
12. Забезпечення клінічних маршрутів пацієнтів з негоспітальною пневмонією різних груп (за передбачуваними найбільш ймовірними збудниками та їх чутливістю до антибактеріальних препаратів).
13. Лікування негоспітальних пневмоній на догоспітальному етапі (медикаментозні та немедикаментозні методи). Критерії направлення у відділення інтенсивної терапії. Сучасні антибактеріальні засоби, які використовуються в лікуванні пневмонії.
14. Особливості пневмоній при коронавірусній хворобі.

15. Аспекти військово-лікарської експертизи при негоспітальних пневмоніях.
16. Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження негоспітальної пневмонії.
17. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з негоспітальними пневмоніями
18. Визначення, етіологія і патогенез ХОЗЛ. Встановлення професійної етіології ХОЗЛ.
19. Особливості запального процесу при ХОЗЛ (атиповий запальний процес). Зворотність та незворотність бронхообструктивного синдрому.
20. Класифікація ХОЗЛ. Клінічний перебіг ХОЗЛ. Діагностика та диференційна діагностика ХОЗЛ на догоспітальному етапі. Показання до проведення діагностичної та лікувальної бронхоскопії. Алгоритм диференційної діагностики з бронхіальною астмою.
21. Ускладнення та невідкладні стани (дихальна, легенево-серцева недостатність, хронічне легеневе серце тощо) за ХОЗЛ. Забезпечення клінічних маршрутів пацієнтів з ХОЗЛ різних ступенів тяжкості.
22. Лікування ХОЗЛ на догоспітальному етапі (медикаментозні та немедикаментозні методи, в стабільний період і при загостреннях). Показання до госпіталізації. Критерії направлення у відділення інтенсивної терапії.
23. Сучасні бронхолітичні та інші групи препаратів, що застосовуються в лікуванні ХОЗЛ. Антибактеріальні засоби, які використовуються в лікуванні ХОЗЛ, показання до їхнього призначення.
24. Аспекти військово-лікарської експертизи при ХОЗЛ.
25. Алгоритм освітньої роботи з хворими на ХОЗЛ. Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження та прогресування ХОЗЛ.
26. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з ХОЗЛ.
27. Визначення, етіологія і патогенез бронхіальної астми. Клітини і медіатори запалення при бронхіальній астмі. Встановлення професійної і медикаментозної етіології бронхіальної астми. Особливості бронхообструктивного синдрому при бронхіальній астмі.
28. Класифікація бронхіальної астми. Клінічний перебіг бронхіальної астми.
29. Діагностика та диференційна діагностика бронхіальної астми на догоспітальному етапі. Алгоритм диференційної діагностики і бронхіальної астми з ХОЗЛ.
30. Аспекти алергодіагностики бронхіальної астми та провокаційних тестів.
31. Ускладнення та невідкладні стани (тяжке загострення бронхіальної астми тощо) за бронхіальної астми.

32. Забезпечення клінічних маршрутів пацієнтів з бронхіальної астми різних ступенів.
33. Лікування бронхіальної астми на догоспітальному етапі (медикаментозні та немедикаментозні методи, інгаляційна та пероральна терапія, в стабільний період і при загостреннях). Показання до госпіталізації. Критерії направлення у відділення інтенсивної терапії.
34. Сучасні бронхолітичні та інші групи препаратів, що застосовуються в лікуванні бронхіальної астми.
35. Астма-школа та самолікування бронхіальної астми.
36. Аспекти військово-лікарської експертизи при бронхіальній астмі.
37. Принципи, організація та здійснення профілактичних заходів в військовій частині з попередження та прогресування бронхіальної астми. Медична документація військової частини і поліклініки для пацієнтів з бронхіальною астмою.
38. Санаторно-курортне лікування і медична реабілітація пацієнтів з бронхіальною астмою.
39. Спроможності Збройних Сил України з медичного забезпечення (планування та організація медичного забезпечення, лікувально-профілактичні (лікувально-евакуаційні) заходи) пацієнтів з бронхіальною астмою.

ЗМ 5

1. Основні симптоми та скарги при зверненні (біль в ділянці серця, серцебиття, перебої в роботі серця, задишка, набряки, підвищений рівень артеріального тиску, інші суб'єктивні відчуття пацієнта): алгоритм обстеження хворого з урахуванням скарг, роль лікаря загальної практики-сімейної медицини (ЛЗП-СМ).
2. Алгоритм ведення хворого при виявленні патологічних змін під час фізикального обстеження (підвищений/знижений рівень артеріального тиску, аритмічний пульс, дефіцит пульсу, ознаки застійних явищ у легенях, розширення меж серця, патологічні знахідки при аускультатії серця включно з шумами).
3. Локальний протокол медичної допомоги. Дії ЛЗП-СМ при виявленні невідкладних станів на амбулаторному прийомі.
4. Основні неінвазивні методи обстеження в кардіології та роль ЛЗП-СМ в їх здійсненні: електрокардіографія (ЕКГ), ехокардіографія (ЕхоКГ) та інші ультразвукові методи оцінки структурно-функціонального стану серцево-судинної системи, навантажувальні проби, моніторинг ЕКГ за Холтером, моніторування випадків аритмії (порушень провідності, ішемії міокарда), амбулаторне моніторування артеріального тиску (АТ), рентгенологічне дослідження органів грудної порожнини. Можливості мультidetекторної комп'ютерної томографії, рентген-контрастних методик (зокрема коронаровентрикулографії, магнітно-резонансної томографії, електрофізіологічного дослідження).

5. Значення основних лабораторних тестів для діагностики та лікування серцево-судинної патології: загальних аналізів крові та сечі, маркерів функціонального стану печінки та нирок, глюкози та глікованого гемоглобіну, рівня загального білка, маркерів запалення, натрійуретичного пептиду, тропонінів, міжнародного нормалізованого відношення, добової протеїнурії тощо.
6. Мультидисциплінарний підхід до ведення хворого з кардіальною патологією: роль ЛЗП-СМ. Показання до консультації інших спеціалістів. Направлення пацієнта з патологією серцево-судинної системи на військово-лікарську комісію (ВЛК). Реабілітація та санаторно-курортне лікування пацієнта кардіологічного профілю у закладах охорони здоров'я Міністерства оборони України.
7. Обстеження поранених з підозрою на ушкодження серця та судин під час бойових дій та надзвичайних ситуацій, зокрема на етапах медичної евакуації.
8. Обстеження з метою прогнозування та виявлення вторинної патології серцево-судинної системи у поранених з бойовим ушкодженням, зокрема на етапі медичної евакуації.
9. Класифікація порушень серцевого ритму та провідності. Клінічні ознаки порушень серцевого ритму та провідності. Алгоритм обстеження та консультування пацієнта.
10. Медикаментозне лікування серцевих порушень ритму. Клінічна фармакологія основних груп лікарських засобів, що використовуються для лікування порушень серцевого ритму.
11. Синусова тахі/брадикардія. Причини. ЕКГ-критерії. Ведення пацієнта ЛЗП-СМ. Показання для додаткового обстеження, консультацій інших спеціалістів. Лікування.
12. Суправентрикулярна екстрасистолія. Причини. ЕКГ-критерії. Ведення пацієнта ЛЗП-СМ. Показання для додаткового обстеження, консультацій інших спеціалістів. Лікування.
13. Суправентрикулярна тахікардія. Причини. ЕКГ-критерії. Маршрут пацієнта. Показання для додаткового обстеження, консультацій інших спеціалістів. Лікування.
14. Фібриляція/тріпотіння передсердь. Причини. ЕКГ-критерії. Класифікація. Формулювання діагнозу. Маршрут пацієнта. Показання для додаткового обстеження, консультацій інших спеціалістів. Ускладнення фібриляції/тріпотіння передсердь. Заходи із відновлення ритму серця. Заходи із контролю частоти шлуночкових відповідей. Заходи із профілактики тромбоемболічних ускладнень: визначення показань для такої терапії, оптимальних препаратів. Клінічна фармакологія основних груп лікарських засобів, що використовуються для профілактики тромбоемболічних ускладнень. Визначення ризику кровотеч у пацієнтів з фібриляцією/тріпотінням передсердь. Дії ЛЗП-СМ при розвитку кровотечі на тлі використання препаратів для профілактики тромбоемболічних ускладнень.

Профілактика повторних епізодів фібриляції/ тріпотіння передсердь після відновлення синусового ритму. Немедикаментозні методи відновлення ритму. Поняття про катетерну абляцію при фібриляції/тріпотінні передсердь.

15. Шлуночкова екстрасистоія. ЕКГ-критерії. Класифікація. Маршрут пацієнта. Показання для додаткового обстеження, консультацій інших спеціалістів. Лікування.

16. ЕКГ-критерії порушень ритму, що потребують невідкладного лікування: шлуночкова тахікардія, фібриляція шлуночків. Маршрут пацієнта.

17. Синдроми передчасного збудження шлуночків. ЕКГ-критерії. Клініка. Показання для додаткового обстеження, консультацій інших спеціалістів. Немедикаментозні методи лікування. Спостереження ЛЗП-СМ.

18. Синдроми подовженого та вкороченого QT-інтервалу. ЕКГ-критерії. Ризики для прогнозу пацієнта. Показання для додаткового обстеження, консультацій інших спеціалістів. Спостереження ЛЗП-СМ.

19. Синдром слабкості синусового вузла. ЕКГ-критерії. Показання для додаткового обстеження, консультацій інших спеціалістів. Спостереження ЛЗП-СМ.

20. Атріовентрикулярні блокади. Причини. Класифікація. ЕКГ-критерії. Ведення ЛЗП-СМ. Показання для додаткового обстеження, консультацій інших спеціалістів. Маршрут пацієнта при високих ступенях АВ-блокади.

21. Синдром Морган'ї-Едемса-Стокса. Клініка. ЕКГ-критерії.

22. Спостереження ЛЗП-СМ хворого із імплантованими пристроями: штучними водіями ритму серця, кардіовертерами-дефібриляторами. ЕКГ на тлі встановленого штучного водія ритму. Показання для додаткового обстеження, консультацій інших спеціалістів.

23. ВЛК хворих із порушеннями ритму та провідності.

24. Артеріальна гіпертензія (АГ): визначення, класифікація, діагностика, стратифікація ризику. Поняття про резистентну та псевдорезистентну АГ, злоякісну АГ, АГ «білого халату» та масковану АГ: основні причини, тактика ведення пацієнта.

25. Принципи лікування первинної АГ. Поняття про серцево-судинний континуум.

26. Клінічна фармакологія препаратів, які використовують для лікування АГ.

27. Показання для консультації іншими спеціалістами, госпіталізації при підвищеному АТ. Спостереження ЛЗП-СМ.

28. Клінічні ознаки найбільш розповсюджених варіантів вторинної АГ при ураженні нирок та ниркових артерій, при ендокринній патології (первинний гіперальдостеронізм, феохромоцитома, порушення функції щитовидної залози, гіперпаратиреоз, синдром Кушинга). Лікувальна тактика. Маршрут пацієнта з вторинною АГ. Роль ЛЗП-СМ у веденні пацієнта з вторинною АГ.

29. Особливості перебігу АГ у військовослужбовців. Поняття про стрес-індуковану АГ. Спостереження за пацієнтом з АГ в умовах поліклініки та військової частини. ВЛК.
30. Хронічні форми ІХС. Додаткові чинники ризику розвитку ІХС у військовослужбовців. Класифікація, клінічна характеристика окремих форм. Алгоритм обстеження та консультування пацієнта. Інструментальні та лабораторні методи обстеження пацієнта для підтвердження діагнозу. Диференціальний діагноз. Формулювання діагнозу. Маршрут пацієнта з хронічними формами ІХС.
31. Медикаментозне лікування хронічних форм ІХС. Клінічна фармакологія основних груп лікарських засобів, що використовуються для лікування пацієнтів з хронічними формами ІХС.
32. Поняття про хірургічні методи лікування хронічних форм ІХС. Поняття по антитромбоцитарну/антитромботичну терапію після процедур з реваскуляризації міокарду. Заходи, спрямовані на зменшення ризику розвитку гострих серцево-судинних подій (профілактика).
33. Спостереження пацієнта з хронічними формами ІХС ЛЗП-СМ. ВЛК.
34. Гострі коронарні синдроми. Класифікація, клінічні критерії. Критерії діагностики гострого інфаркту міокарда, типи інфаркту міокарда. Маркери некрозу міокарда, ЕКГ-критерії, дані методів візуалізації як критерії інфаркту міокарда. Диференціальний діагноз. Формулювання діагнозу. Визначення ризику несприятливого прогнозу. Алгоритм дій ЛЗП-СМ у випадку гострого коронарного синдрому.
35. Поняття по антитромбоцитарну/антитромботичну терапію після гострого коронарного синдрому. Поняття про фібриноліз. Поняття про хірургічні методи лікування при гострому коронарному синдромі.
36. Ускладнення після інфаркту міокарда. Заходи, спрямовані на зменшення ризику повторних гострих серцево-судинних епізодів (вторинна профілактика). Спостереження пацієнта ЛЗП-СМ після виписки із стаціонару.
37. Реабілітація хворого після інфаркту міокарда. ВЛК.
38. Кардіоміопатії: визначення, класифікація, критерії діагностики, диференціальний діагноз. Маршрут пацієнта із гіпертрофічною, дилатаційною, рестриктивною кардіоміопатіями. Поняття про вторинні кардіоміопатії. Основні причини. Ведення ЛЗП-СМ. Кардіоміопатії у поранених під час проведення бойових дій та надзвичайних ситуацій, своєчасна діагностика та лікування.
39. Поняття про міокардит. Причини. Міокардит як наслідок бойової травми. Клінічні критерії діагностики підозрюваного випадку міокардиту та методи верифікації діагнозу. Диференціальний діагноз. Маршрут пацієнта з підозрюваним випадком міокардиту. Спостереження ЛЗП-СМ. ВЛК.
40. Поняття про інфекційний ендокардит. Причини. Чинники ризику розвитку серед військовослужбовців Збройних Сил України. Критерії підозрюваного випадку інфекційного ендокардиту та методи верифікації діагнозу. Диференціальний діагноз. Маршрут пацієнта з підозрюваним

випадком інфекційного ендокардиту. Спостереження лікарем загальної практики-сімейної медицини. Військово-лікарська експертиза. Основні чинники, асоційовані з рецидивом інфекційного ендокардиту. Антибіотикопрофілактика: визначення групи пацієнтів з найвищим ризиком виникнення інфекційного ендокардиту, загальні принципи антибіотикопрофілактики у пацієнтів з групи ризику.

41. Поняття про патологію перикарду: класифікація, діагностичні критерії перикардиту та випоту в перикардіальну порожнину, клінічна картина при різних формах патології перикарду. Диференціальний діагноз. Маршрут пацієнта із патологією перикарду. Спостереження ЛЗП-СМ. ВЛК.

42. Запальні захворювання серця у поранених в умовах проведення бойових дій, своєчасна діагностика, основні принципи лікування. Спостереження ЛЗП-СМ. ВЛК.

43. Поняття про пухлини серця. Маршрут пацієнта із підозрюваним випадком пухлини серця.

44. Ведення пацієнта із набутою вадю серця. Причини набутих вад серця. Поняття про поєднані та комбіновані вади серця. Проплапс стулки мітрального клапана. Клінічна картина та методи діагностики мітральних, аортальних набутих вад серця. Маршрут пацієнта. Ведення пацієнта з набутою вадю серця ЛЗП-СМ, показання до консультації кардіолога, кардіохірурга. Ведення пацієнта ЛЗП-СМ після оперативного втручання з приводу вади серця. ВЛК.

45. Хронічна серцева недостатність (ХСН). Клінічні критерії. Алгоритм обстеження та консультування пацієнта. Інструментальні та лабораторні методи обстеження пацієнта з ХСН. Диференціальний діагноз. Місце ХСН в діагнозі пацієнта кардіологічного профілю, класифікація серцевої недостатності. Маршрут пацієнта з декомпенсацією серцевої недостатності. Маршрут пацієнта, який направляється на ВЛК з приводу серцевої недостатності. Спостереження пацієнта з ХСН ЛЗП-СМ. Заходи, спрямовані на покращення прогнозу пацієнта з ХСН, зокрема зменшення ризику госпіталізацій з приводу серцевої недостатності (вторинна профілактика). Рекомендації стосовно способу життя.

46. Медикаментозне лікування ХСН. Клінічна фармакологія основних груп лікарських засобів, що використовуються для лікування пацієнтів з ХСН.

47. Поняття про немедикаментозні методи лікування серцевої недостатності: показання до імплантації пристроїв, хірургічних методів, трансплантації серця.

48. Гостра серцева недостатність. Клінічні критерії. Причини. Формулювання діагнозу, класифікація. Маршрут пацієнта з гострою серцевою недостатністю. Заходи, спрямовані на зменшення ризику повторних епізодів декомпенсації/ гострої серцевої недостатності (вторинна профілактика). Спостереження пацієнта ЛЗП-СМ після виписки із стаціонару.

49. Хронічне легеневе серце (легенево-серцева недостатність). Визначення, причини. Клінічні ознаки. Алгоритм обстеження та консультування пацієнта. Інструментальні та лабораторні методи обстеження пацієнта для

підтвердження діагнозу. Диференціальний діагноз. Формулювання діагнозу, класифікація. Маршрут пацієнта з хронічним легенеvim серцем. Медикаментозне лікування. Клінічна фармакологія основних груп лікарських засобів, що використовуються для лікування пацієнтів з хронічним легенеvim серцем. Показання до трансплантації кардіопульмонального комплексу. Спостереження пацієнта ЛЗП-СМ. ВЛК.

50. Гостре легенеve серце (гостра правошлуночкова недостатність). Клінічні критерії. Причини. Формулювання діагнозу, класифікація. Маршрут пацієнта з гострою правошлуночковою недостатністю. Заходи, спрямовані на зменшення ризику повторних епізодів гострої правошлуночкової недостатності (вторинна профілактика). Спостереження пацієнта ЛЗП-СМ після виписки із стаціонару.

ЗМ 6

1. Диференційна діагностика суглобового синдрому.
2. Біль у спині: ведення лікарем загальної практики
3. Побічні ефекти нестероїдних протизапальних препаратів та їх профілактика.
4. Практичні аспекти призначення глюкокортикоїдів і моніторинг побічних ефектів.
5. Клінічні прояви гострої ревматичної лихоманки, діагностика, маршрут пацієнта.
6. Первинна та вторинна профілактика гострої ревматичної лихоманки, організація профілактичних заходів у військовій частині.
7. Реактивні артрити: клінічні прояви та перебіг, діагностика, маршрут пацієнта.
8. Спонділоартрити: клінічні прояви, рання діагностика, маршрут пацієнта.
9. Клінічні прояви ревматоїдного артриту, рання діагностика, маршрут пацієнта.
10. Клінічні прояви та перебіг різних клінічних форм остеоартрозу.
11. Остеоартроз в практиці військового лікаря.
12. Остеопороз: методи діагностики, профілактика і лікування менопаузального і глюкокортикоїд-індукованого остеопорозу. Оцінка ризику переломів.
13. Лікування гострого подагричного артриту.
14. Довготривале лікування подагри. Навчання пацієнта.
15. Системний червоний вовчак: клініка, діагностика, маршрут пацієнта.
16. Системні васкуліти: визначення, класифікація, клініка, обстеження і маршрут пацієнта.

ЗМ 7.

1. Визначення та клінічне значення основних симптомів та синдромів ЗОТ (дисфагія, диспепсія, нудота, блювота, діарея, закріп, мелена, блювання кров'ю, жовтяниця, асцит).
2. Абдомінальний больовий синдром, типи болю, оцінка інтенсивності болю, локалізація, диференційна діагностика, хронічний біль в животі.
3. Відпрацювання типових алгоритмів ведення та маршрутів при зверненні пацієнта із ЗОТ до ЛЗП-СМ із визначенням відповідних кодів процесів за ІСРС-2 для України.
4. Особливості діагностики та лікування пацієнтів з ЗОТ на 1 рівні надання медичної допомоги під час бойових дій.
5. Регламентуючі документи з надання медичної допомоги пацієнтам з захворюваннями стравоходу.
6. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика і лікування функціональних стравохідних розладів. Маршрут пацієнта, ведення хворих в амбулаторно-поліклінічних умовах, ВЛЕ, диспансерний нагляд.
7. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика і лікування гастроезофагеальної рефлексної хвороби. Маршрут пацієнта, ведення хворих в амбулаторно-поліклінічних умовах, ВЛЕ, диспансерний нагляд.
8. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика і ведення пацієнтів з ахалазією кардії, грижою стравохідного отвору діафрагми, дивертикулом стравоходу. Маршрут пацієнта, ведення хворих в амбулаторно-поліклінічних умовах, ВЛЕ, диспансерний нагляд.
9. Регламентуючі документи з надання медичної допомоги пацієнтам з захворюваннями шлунку та дванадцятипалої кишки.
10. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика, ведення пацієнтів і лікування функціональної диспепсії. Маршрут пацієнта, ведення хворих в амбулаторно-поліклінічних умовах, ВЛЕ, диспансерний нагляд.
11. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика, ведення пацієнтів і лікування хронічних гастритів. Маршрут пацієнта, ведення хворих в амбулаторно-поліклінічних умовах, ВЛЕ, диспансерний нагляд.
12. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика і ведення пацієнтів з виразкою шлунка та ДПК. Маршрут пацієнта, ведення хворих в амбулаторно-поліклінічних умовах, ВЛЕ, диспансерний нагляд.
13. Роль інфекції *Helicobacter pylori* в розвитку захворювань шлунка та ДПК, покази та методи діагностики, лікування.
14. Регламентуючі документи з надання медичної допомоги пацієнтам з захворюваннями кишечника.
15. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика, ведення пацієнтів і лікування СПК.
16. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика, ведення пацієнтів і лікування хронічних запальних захворювань (хвороба Крона, НВК, коліти).
17. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика і ведення пацієнтів з дивертикульозом і дивертикулітом, синдромом дисбактеріозу.

18. Визначення, класифікація, етіологія, діагностика і ведення пацієнтів з ентеропатіями (целиакія, лактазна недостатність). Маршрут пацієнта, ведення хворих в амбулаторно-поліклінічних умовах, ВЛЄ, диспансерний нагляд.
19. Диференційна діагностика функціональних біліарних розладів, хронічного холециститу та холестерозу жовчного міхура.
20. Алгоритми ведення та маршрут пацієнтів із захворюваннями ЖВШ. Сучасні принципи лікування. Диспансерний нагляд. Військово-лікарська експертиза.
21. Особливості перебігу, діагностики та маршруту пацієнта з гіпербілірубінеміями.
22. Діагностика, диференційна діагностика та ведення пацієнтів з неалкогольним та алкогольним стеатозом.
23. Хронічні гепатити (алкогольні, вірусні, метаболічні та ін): клінічна картина, диференційна діагностика, маршрут пацієнта, принципи лікування.
24. Діагностика, ведення хворих на цироз печінки різної етіології, розвиток ускладнень та невідкладна допомога.
25. Сучасні принципи противірусного лікування, схеми терапії при ХВГ В, С, D, підтримуюча терапія. Первинна та вторинна профілактика на догоспітальному етапі. Диспансерний нагляд. Військово-лікарська експертиза.
26. Функціональні гіпербілірубінемії: етіологія, патогенез, клініка, діагностичні проби, ведення та маршрут пацієнта.
27. Диференційна діагностика жовтяниць на догоспітальному етапі.
28. Особливості розвитку, перебігу, діагностики, маршруту хворих з аутоімунним, медикаментозно-індукований, криптогенним, хронічним гепатитом, первинним біліарним цирозом печінки, хворобою Вільсона та гемохроматозами.
29. Цироз печінки: класифікація, клініка, діагностика, розвиток ускладнень, маршрут пацієнта.
30. Сучасні погляди на етіологію, патогенез, класифікацію, фактори ризику розвитку хронічних панкреатитів.
31. Клінічні прояви, варіанти перебігу, розвиток ускладнень при хронічних панкреатитах. Гостра атака хронічного панкреатиту.
32. Диференційна діагностика хронічних панкреатитів.
33. Медикаментозне лікування, дієтотерапія при хронічному панкреатиті.
34. Принципи діагностики та корекції зовнішньосекреторної недостатності та внутрішньосекреторної недостатності підшлункової залози. Синдром мальабсорбції та мальдигестії при хронічному панкреатиті.
35. Ведення пацієнтів із хронічним панкреатитом на первинному рівні надання медичної допомоги. Покази до направлення до гастроентеролога та госпіталізацію.
36. Ускладнення хронічних панкреатитів, діагностика, невідкладна допомога. Хірургічні методи лікування.
37. Доброякісні і злоякісні новоутворення органів травлення: класифікація, фактори ризику розвитку, симптоми, діагностика.

38. Класифікація, клінічні прояви, варіанти перебігу та первинна діагностика доброякісних та злоякісних новоутворень органів травлення.
39. Диференційна діагностика об'ємних абдомінальних утворень. Маршрут пацієнта.
40. Сучасні методи лікування новоутворень органів травлення.
41. Ведення пацієнтів після хірургічних втручань на органах травлення: особливості харчування, профілактика ускладнень, реабілітація.
42. Сучасні методи діагностики доброякісних і злоякісних новоутворень органів травлення та їх діагностична цінність. Порядок направлення пацієнта з об'ємним абдомінальним утворенням до спеціалістів на вищі рівні надання медичної допомоги.

15. Рекомендована література

I. Основна

1. Актуальні питання внутрішніх хвороб у практиці сімейного лікаря: навч.посіб. для лікарів-інтернів і лікарів – слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти/ Ю.В. Вороненко, О.Г. Шекера, Л.В. Хіміон та ін.; К., Вид-цвЗаславський О.Ю., 2016. – 600 с. Режим доступу: Навчальний портал УВМА (<https://mcdl.mil.gov.ua/>)
2. Бойчак М. П., Осьодло Г. В. Терапевтичні аспекти війни на сході України. Монографія. Київ: Видавництво Людмила, 2020. 320 с.
3. Вебер В.Р., Копина М.Н. Эндокринология. Учебник для вузов. 3-е изд., испр. и доп. Москва: ЮРАЙТ, 2016. 388 с.
4. Гайдукова С.М. Гематологія і трансфузіологія: Підручник для мед університетів та лікарів. - К.: Три крапки, 2001.
5. Гастроентерологія: підручник у 2-х томах/ За ред.. Харченко Н.В., Бабака О.Я. – 2-е вид., переробл., доповн. – Кіровоград: Поліум, 2016. – Т. 1. – 488 с.
6. Гастроентерологія: підручник у 2-х томах/ За ред.. Харченко Н.В., Бабака О.Я. – 2-е вид., переробл., доповн. – Кіровоград: Поліум, 2016. – Т. 2. – 432 с.
7. Дедов И.И., Мельниченко Г.А. Фадеев В.В. Эндокринология. Учебник. 3-е изд. перераб. и доп. Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2020. 916 с.
8. Екстренна медична допомога військовослужбовцям на догоспітальному етапі в умовах збройних конфліктів: Навчальний посібник. /Бадюк М.І., КовидаД.В., Микита О.О., Козачок В. Ю., Серeda І. К., Швець А. В.; за ред. Бадюка М.І. – К.: СПД Чалчинська Н.В., 2018. – 204 с.
9. Ендокринологія: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / [П.М. Боднар, Г.П. Михальчишин, Ю.І. Комісаренко та ін.]; за ред. проф. П.М. Боднара. Вид 4-те, оновл. та доповн. Вінниця: Нова Книга, 2017. 456 с.
10. Ендокринологія: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / [П.М. Боднар, Г.П. Михальчишин, Ю.І. Комісаренко та ін.]; за ред. Ю.І. Комісаренко,

- Г.П. Михальчишин. Вид 5-те, оновл. та доповн. Вінниця: Нова Книга, 2020. 536 с.
11. Еталони практичних навиків для лікарів загальної практики - сімейної медицини: навчально-методичний посібник / Під ред. академіка НАМНУ України, проф. Вороненка Ю.В., проф. Лисенка Г.І. - К. 2013. - 624с. Режим доступу:<https://mcdl.mil.gov.ua/>
 12. Іванов Д.Д., Корж О.М. Нефрологія в практиці сімейного лікаря: навч.-метод.посіб.— 3-тє вид., переробл. і доповн. / Д.Д. Іванов, О.М. Корж. — Донецьк, Вид-ць Заславський О.Ю., 2014. — 464с.
 13. Класифікації захворювань органів травлення: довідник / О.Я. Бабак, О.А. Голубовська, Н.Б. Губергріц та ін.; за ред. Н.В. Харченко. Кіровоград: Поліум, 2015. 55 с. Режим доступу:https://ukrgastro.com.ua/wp-content/uploads/2015/12/BCI-КЛАСИФІКАЦІЇ_укр-1.pdf
 14. Клінічна настанова “Цироз печінки та його ускладнення”. Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/akn_tsp.pdf
 15. Клінічна настанова «Гастроезофагальна рефлюксна хвороба»/Кн 2017-136 . — 38 с. Режим доступу:https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2017_akn_gerh.pdf
 16. Клінічна настанова, заснована на доказах “Поганий запах з рота” КН 2017-109, - 29 с. Режим доступу:https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/akn_pzr.pdf
 17. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в ревматології/ М.П. Красько, О.В. Крайдашенко, О.О. Кремзер, В.В. Красько. 2-ге вид., доопрац. та доп. — Запоріжжя, 2015. — 317 с. Режим доступу: http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/4773/1/KLINICHNA_FARMAKOLOGIYA_TA_FARMAKOTERAPIYA_V_REVMATOLOGIYI2.pdf
 18. Козачок М.М., Висотюк Л.О., Селюк М.М.. Клінічна пульмонологія. Посібник. Київ, 2005. 899 с.
 19. Курс лекцій з клінічної кардіології/ ред. В. Й. Целуйко. Київ, 2020. - 592 с.
 20. Наказ Міністра оборони України № 402 14.08 січня 2008 р. Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу та медичний огляд у Збройних Силах України. К.: Варта, 2008. — 448 с. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1109-08/print>.
 21. Настанова з кардіології/ під ред В. М. Коваленка. — К.: Моріон, 2009. — 1368 с.
 22. Нефрология. Ревматология / Под ред. Николаса А. Буна, Ники Р. Колледжа, Брайана Р. Уолкера, Джона А.А. Хантера ; пер. с англ. под ред. Н.А. Мухина. — М. : ООО «РидЭлсивер», 2010. — 240 с. — (Серия «Внутренние болезни по Дэвидсону» / подобщ. ред. Н.А. Мухина).
 23. Онкологія: підручник / Ю.В. Думанський, А.І. Шевченко, І.Й. Галайчук та ін. ; за ред. Г.В. Бондаря, А.І. Шевченка, І.Й. Галайчука. 2-е вид., переробл. та допов. К. : ВСВ «Медицина», 2019. 520 с. Режим доступу: http://elib.umsa.edu.ua/bitstream/umsa/2703/1/7_onkolog_pidruchnik.pdf

24. Організація надання невідкладної медичної допомоги у військових частинах (зкладах) збройних сил України : Методичні рекомендації /В.Б. Андронатій та співавт./ Київ, 2014, 144 с.
25. Остеоартроз.Клінічна настанова. 2017. – Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/akn_osteo.pdf
26. Осьодло Г.В. Військово-прикладні аспекти сучасної гастроентерології: навчальний посібник. – Вінниця: ТОВ «Консоль», 2015. – 388 с.
27. Осьодло Г.В. Практичні аспекти сучасної гастроентерології: навчальний посібник: серія військового лікаря. 2-е вид. перероб. і доп./ Г.В. Осьодло, М.М. Козачок, Т.В. Куц // За редакцією Г.В. Осьодло. – К: СПД Чалчинська Н.В., 2016. – 436 с.
28. Пиріг Л.А., Іванов Д.Д. Нефрологія:Національний підручник/ за ред. Л.А. Пиріг, Д.Д. Іванов. – Донецьк, Вид-ць Заславський О.Ю., 2014. – 292 с.
29. Практическая пульмонология: руководство для врачей / Под ред. В.В. Салухова, М.А. Харитонов. Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2017. 416 с.: ил.
30. Практичні навички в ревматології: навчальний посібник. / Під ред. чл. – кор. АМН України, проф. В.М. Коваленка, проф. Н.М. Шуби – К.: Моріон, 2008. – 255с.
31. Проблеми ревматичних захворювань у практиці сімейного лікаря. Ранній діагноз і лікування: навчальний посібник /Ждан В.М., Волченко Г.В., КітураЄ.М.та ін.– м. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2013. –250 с. – Режим доступу: https://www.umsa.edu.ua/storage/kf_sim_med/docs/seevg1LL4CNWN68mhvcFjWN2MuCnY4r2ZMfSatK8.pdf
32. Проект адаптованої настанови, заснованої на доказах“Якість ендоскопічних гастроінтестинальних втручань”. Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/akn_endos.pdf
33. Профілактичні заходи в практиці лікарів “загальної практики – сімейної медицини”. частина II: навчальний посібник для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти МОЗ України / В.І. Кривенко та ін. Запоріжжя: АА Тандем, 2017. 260 с. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/6832/1/%d0%9f%d1%80%d0%be%d1%84%d1%96%d0%bb%d0%b0%d0%ba%d1%82%d0%b8%d1%87%d0%bd%d1%96%2003062017.pdf>.
34. Пульмонология. Стандарты медицинской помощи. Критерии оценки качества. Фармакологический справочник / Сост. А.И. Муртазин. Москва:ГЭОТАР-Медиа, 2019. 352 с.
35. Пульмонология: национальное руководство / Под ред. А.Г. Чучалина. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2018. 960 с. (Серия “Национальные руководства”).
36. Ревматологія/під редакцією О.М.Біловола. Харків: Изд-во ХНМУ, 2018, 250с. – Режим доступу: http://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/22149/1/Посібник%20РЕВМАТОЛОГІЯ_2018.pdf

37. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування/За ред. В. М. Коваленка, М. І. Лутая, Ю. М. Сіренка, О. С. Сичова. – К.: Моріон, 2020. – 240 с.
38. Сімейна медицина: у 3 кн. : підручник. Кн. 2. Симптоми і синдроми у клініці внутрішніх хвороб / Л.С. Бабінець, О.М. Барна, С.В. Білецький та ін. ; за ред. О.М. Гиріної, Л.М. Пасієшвілі. — К. : ВСВ «Медицина», 2016. — 456 с.
39. Сімейна медицина: у 3 книгах. — Книга 1. Загальні питання сімейної медицини: підручник / О.М. Гиріна, Л.М. Пасієшвілі, Г.С. Попік, А.С. Свінцицький та ін.; під ред. — К.: ВСВ «Медицина», 2013. — 672 с.
40. Скворцов В.В., Тумаренко А.В. Актуальные вопросы клинической пульмонологии: учеб.-метод. пособие. Санкт-Петербург: СпецЛит, 2020. 95 с.
41. Уніфікований клінічний протокол первинної та вторинної (спеціалізованої), медичної допомоги «Залізодефіцитна анемія»: наказ Міністерства охорони здоров'я України № 709 від 02.11.2015. – 49 с. – Режим доступу:https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2015_709_ukpmd_zda.pdf
42. Уніфікований клінічний протокол первинної та вторинної (спеціалізованої), , (високоспеціалізованої) медичної допомоги. «Множинна мієлома»: наказ Міністерства охорони здоров'я України № 710 від 02.11.2015 -. 2015. – 50 с. – Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2015_710_ukpmd_mm.pdf
43. Уніфікований клінічний протокол первинної та вторинної (спеціалізованої),, (високоспеціалізованої) медичної допомоги. «Неходжкінські лімфоми і лімфома Ходжкіна»: наказ Міністерства охорони здоров'я України « 866 від 08 жовтня 2013 року - 119 с. Режим доступу:- https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2013_866_ukpmd_limfomy.pdf
44. Уніфікований клінічний протокол первинної та вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги. «Хронічний мієлоїдний лейкоз»: наказ Міністерства охорони здоров'я України № 439 від 12.05.2016. -2016.- 60 с. – Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2015_711_ukpmd_hml.pdf
45. Уніфікований клінічний протокол первинної та вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги. «Хронічний лімфоїдний лейкоз»: наказ Міністерства охорони здоров'я України № 439 від 12.05.2016 - 2016. - 65 с. – Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2016_439_ukpmd_hll.pdf
46. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги та медичної реабілітації “Ревматоїдний артрит” (Наказ МОЗ України від 11.04.2014 № 263) – Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2014_263_ukpmd_ra.pdf
47. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Запальні захворювання кишечника

(хвороба Крона, виразковий коліт)»/Наказ Міністерства охорони здоров'я України 11.02.2016 № 90. – 57 с. – Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2016_90_ukpmd_kron.pdf

48. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Диспепсія»/Наказ Міністерства охорони здоров'я України 19.07.2012 № 600. – 26 с. – Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/19_07_2012_ukpmd.pdf

49. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Гастроезофагальна рефлюксна хвороба»/Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 31 жовтня 2013 року № 943. – 32 с. – Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2013_943_ukpmd_gerx.pdf

50. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Пептична виразка шлунку та дванадцятипалої кишки у дорослих»/Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 03.09.2014 року № 613. – 30 с. – Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2014_613ukpmd_peptvyr.pdf

51. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Хронічний панкреатит»/Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 10.09.2014 року № 638. – 34 с. – Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2014_638_ukpmd_hp.pdf

52. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Алкогольний гепатит»/Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 6 листопада 2014 року № 826. – 33 с. – Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2014_826_ukpmd_ag.pdf

53. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Аутоімунний гепатит»/Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 6 листопада 2014 року № 826. – 40 с. – Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2014_826_ukpmd_aig.pdf

54. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Неалкогольний стеатогепатит» /Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 6 листопада 2014 року № 826. – 37 с. – Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2014_826_ukpmd_nstpt.pdf

55. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) «Хвороба Вільсона»/Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 26.07.2016 року № 769. – 43 с. – Режим доступу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2016_769_ukpmd_vils.pdf

56. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Вірусний гепатит С у дорослих». Наказ

МОЗ України від 18.07.2016 № 729 – 56с. – Режим доступу:https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2016_729_ukpmd_vgc.pdf

57. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Вірусний гепатит В у дорослих». Наказ МОЗ України від 21.06.2016 № 613 – 46 с. – Режим доступу:https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2016_613_ukpmd_vgb_dor.pdf

58. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Колоректальний рак». Наказ МОЗ України від 12.07.2016 № 703 – 73 с. – Режим доступу:https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2016_703_ukpmd_kolrak.pdf

59. Хімійон Л.В., Ященко О.Б., Данилюк С.В. Основи ревматології для лікарів загальної практики-сімейних лікарів. Методичні рекомендації. – К., 2015.- 180 с. – Режим доступу: Навчальний портал УВМА (<https://mcdl.mil.gov.ua/>)

60. Эндокринология. Национальное руководство. Краткое издание / Под ред. Академика РАН И.И. Дедова, академика РАМН Г.А. Мельниченко. Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2018. 832 с.

61. Эндокринология: учебник для студ. высших мед. учеб. заведений / [П.Н. Боднар, Г.П. Михальчишин, Ю.И. Комиссаренко и др.]; под ред. проф. П.Н. Боднара. Изд. 2, перераб. и дополн. Винница: Нова Книга, 2016. 496 с.

II. Додаткова

1. Актуальні питання алергології у практиці сімейного лікаря: навчальний посібник / Ю.В. Вороненко та ін. Київ: Заславський О.Ю., 2016. 324 с.

2. Актуальні питання медицини невідкладних станів у практиці сімейного лікаря: навчальний посібник / Ю.В. Вороненко та ін. Київ: Заславський О.Ю., 2016. – 124 с.

3. Актуальные вопросы эндокринологии в терапевтической практике: рук. для врачей / М. Н. Калинин и др. Тверь: Фактор и К, 2014. – 698 с.

4. Алгоритм оценки одышки в практике врача первичного звена. Практическое руководство для врачей / Под редакцией академика РАМН А.Г. Чучалина. Москва, 2012. – 68 с.

5. Аметов А.С. Сахарный диабет 2 типа. Проблемы и решения. 3-е изд., перераб. и доп.: Т. 1. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015. – 350 с.

6. Артеріальна гіпертензія. Клінічна настанова (МОЗ України). 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://dec.gov.ua/mtd/arterialna-gipertenziya/>

7. Атаман О.В. Патологічна фізіологія в запитаннях і відповідях. Навчальний посібник. Вид. 5-те, стереотипне. Вінниця: Нова Книга, 2015. 512 с.

8. Атаман О.В. Патофізіологія: в 2-х т. Т. 1. Загальна патологія: підручник для студ. вищ. мед. навч. закл. Вінниця: Нова Книга, 2012. 592 с.

9. Блэйкли С. Почечная недостаточность и заместительная терапия. "НГМА", 2013. - 169 с.
10. Бокарев И.Н. Гематология для практического врача Под редакцией Бокарева И.Н. – МИА (Медицинское информационное агентство), 2018. – 344 с.
11. Болезни крови в амбулаторной практике. Руководство. Под ред. И.Л. Давыдкина – М.: ГЭОТАР – Медиа, 2014. – 184с
12. Боровкова Н.Ю. Хроническая болезнь почек в клинической практике. "НГМА", 2015.- 68 с.
13. Верткин А.Л. Сахарный диабет. Руководство для практических врачей. Москва: Эксмо, 2015. 77 с.
14. Воєнно-польова терапія: підручник / Г. В. Осьодло [та ін.] ; ред. А. В. Верба ; Укр. військ.-мед. акад. МО України, Військ.-мед. департамент. - Київ : Чалчинська Н.В., 2017. - 620 с.
15. Волкова С.А. Основы клинической гематологии. Учебное пособие. "НГМА", 2013.- 400 с.
16. Галузеві стандарти та клінічні настанови з внутрішніх хвороб / Державний Експертний Центр МОЗ України [Електронний ресурс]. – Режим посилання https://dec.gov.ua/cat_mtd/galuzevi-standarti-ta-klinichni-nastanovi/.
17. Гацко Г.Г., Милевич Т.И. Инсулин и радиация. Минск: Беларуская наука, 2014. 124 с.
18. Гематология. Национальное руководство. Под ред О.А. Рукавицына. – М.: ГЭОТАР – Медиа, 2015. – 776с.
19. Гемофілія. Клінічна настанова заснована на доказах. -2016. – 108с. https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/kn_gemof.pdf
20. Глобальная стратегия лечения и профилактики бронхиальной астмы (пересмотр 2011 г.) / Под ред. А.С. Белевского. – Москва: Российское респираторное общество, 2012. 108 с.
21. Головач І.Ю Кардіоваскулярна безпека як важливий критерій вибору нестероїдних протизапальних препаратів // Міжнародний неврологічний журнал. 2017. – 6 (92). – С. 68-74
file:///C:/Users/Майстерня.укр/Downloads/Mnzh_2017_6_10.pdf
22. Гунько І. П. Ускладнення на фоні лікування метотрексатом (погляд на проблему) // Вісник морфології. – 2016. – №1. – Т.22.– С. 182-186.–Режим доступу:file:///C:/Users/Майстерня.укр/Downloads/Vismorf_2016_22_1_48.pdf
23. Дегтярева И. И. Клиническая гастроэнтерология. – Москва: «Медицинское информационное агентство», 2004. – 850 с.
24. Детская эндокринология. Атлас / Под ред. И.И. Дедова, В.А. Петерковой. Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2016. – 240 с.
25. Дисліпідемії: діагностика, профілактика та лікування. Методичні рекомендації Українського товариства з атеросклерозу, Асоціації кардіологів України. Київ, 2017. – 44 с.
26. Діагностика болю в спині в практиці лікаря загальної практики - сімейної медицини/Ткаченко Л.А., Ярмола Т.І., Пустовойт Г.Л., М'янькова

- Л.А., Мохначов О.В. // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник української медичної стоматологічної академії.–2015. – Т. 15. – Випуск 3 (51). – С.110-114. –Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/diagnostika-bolyu-v-spini-v-praktitsi-likarya-zagalnoyi-praktiki-simeynoyi-meditcini/viewer>
27. Діагностика та лікування спондилоартропатій у практиці сімейного лікаря Л.В. Хімїон, О.Б. Яценко, Т.О. Ситюк, С.В. Данилюк // Семейная медицина. – 2017. – №6 (74). – С. 6-12 – Режим доступу:file:///C:/Users/Майстерня.укр/Downloads/simmed_2017_6_3%20(1).pdf
28. Дієтологія : підручник / Н.В. Харченко, Г.А. Анохіна, О.Я. Бабак та ін.; за ред. : Н.В. Харченко, Г.А. Анохіної. К.: МЕРИДІАН, 2012. – 527 с.
29. Дранник Г. Н. Клиническая иммунология и аллергология: пособие для студентов, врачей-интернов, иммунологов, аллергологов, врачей лечебного профиля всех специальностей. 4-е издание, доп. Киев., 2010. – 552 с.
30. Европейские рекомендации по ведению пациентов с гипертрофической кардиомиопатией: ключевые положения //«Здоров'я України». Тематичний номер «Кардіологія, Ревматологія, Кардіохірургія». - 2015. - № 1 (38). – С. 52-53, 56-57.[Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: <https://health-ua.com/article/5094-evropejskie-rekomendacii-po-vedeniyu-patcientov-s-gipertroficheskoj-kardio>
31. Екстрена (швидка) медична допомога: підручник / І.С. Зозуля, та ін.; за ред. І.С Зозулі. 3-є вид., переробл. і допов. Київ.: ВСВ “Медицина”, 2017. 778 с.
32. Екстренна медична допомога військовослужбовцям на догоспітальному етапі в умовах збройних конфліктів: Навчальний посібник. /Бадюк М.І., Ковида Д.В., Микита О.О., Козачок В. Ю., Середа І. К., Швець А. В.; за ред. Бадюка М.І. – К.: СПД Чалчинська Н.В., 2018. – 204 с.
33. Ермоленко В.М., Николаев А.Ю. Острая почечная недостаточность. Руководство. – М.: ГЭОТАР – Медиа, 2010. – 240с.
34. Європейське товариство кардіологів. Актуальні аспекти ведення пацієнтів з аортальними вадами серця. – 2007. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: <http://ukrcardio.org/yevropejske-tovarystvo-kardiologiv-aktualni-aspekty-vedennya-patsiyentiv-z-aortalnymy-vadamy-sertsya/>.
35. Иванов Д.Д. Лекции по нефрологии. Диабетическая болезнь почек. Гипертензивная нефропатия. Хроническая почечная недостаточность. – Донецк: Издатель Заславский А.Ю., 2010. – 200 с.
36. Ионизирующая радиация и инсулинорезистентность: монография / Н.А. Зуева, А.Н. Коваленко, А.С. Ефимов, Н.Д. Тронько. Киев: Здоровье, 2004. 200с.
37. Иванов Д.Д., Корж М.О. Нефрология в практике семейного врача. – К.: Аврора плюс, 2006. – 272 с.
38. Інфекційний ендокардит. Рекомендації з профілактики, діагностики та лікування інфекційного ендокардиту / Коваленко В.М., Несукай О.Г., Книшов

- Г.В., Ватутін М.Т., Воронков Л.Г., Ілляш М.Г., Рябенко Д.В., Целуйко В.Й., Козлюк А.С. // Український ревматологічний журнал – 2015 - №62 (4) — Режим доступу: <https://www.rheumatology.kiev.ua/article/8342/infekcijnij-endokardit-rekomendacii-z-profilaktiki-diagnostiki-ta-likuvannya-infekcijnogo-endokarditu>
39. Клинические рекомендации по диагностике и лечению остеопороза – Режим доступу: <https://mzur.ru/upload/Остеопороз.pdf>
40. Клінічний протокол надання медичної допомоги хворим на інфекційний ендокардит нативних та штучних клапанів серця. - [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу <http://www.webcardio.org/klinichnyj-protokol-nadannya-medychnoji-dopomoghy-khvorym-na-infektsijnyj-endokardyt-natyvnykh-ta-shtuchnykh-klapaniv-sertsya.aspx>
41. Клінічні практичні настанови KDIGO 2012 щодо визначення та контролю хронічної хвороби нирок // Іванов Д.Д., Пиріг Л.А., Іванова М.Д. Газета «Новостимедицины и фармации» 14 (465) 2013
42. Клінічні рекомендації з діагностики та лікування гострої серцевої недостатності: оновлення 2014 року. Спільні рекомендації Асоціації кардіологів, Асоціації з невідкладної кардіології та Асоціації анестезіологів-реаніматологів України/ А. М. Пархоменко та співавт./ Український кардіологічний журнал. – 2014. - №2. – С.5-37.
43. Колесник М.О., Сайдакова Н.О. Спеціалізована медична допомога дорослим хворим нефрологічного профілю в Україні за 2004 рік // Український журнал нефрології та діалізу. — 2005. — № 2. — С. 26-32.
44. Мамаев Н.Н. Гематология. Руководство для врачей. – СпецЛит., 2019. – 639 с.
45. Медичні стандарти “Ендоскопічні гастроінтестинальні втручання” 2017 – Режим доступу: <http://endoscopy.com.ua/assets/files/standarts.pdf>
46. Молекулярні механізми сахарного діабета и его осложнений / Н.Д. Тронько, Л.В. Соколова, В.В. Пушкарев и др. Киев: Издательский дом “Медкнига”, 2018. – 260 с.
47. Мороз Г.З., Седченко І.В., Магас Я.М. Клінічні прояви суглобового синдрому у хворих на реактивний артрит на сучасному етапі // Проблеми військової охорони здоров'я. Збірник наукових праць УВМА.- 2018. – Вип. 50. – С. 103-107.
48. Мороз Г.З., Ткачук І.М., Галімска А.С., Єпішев Ю.П. Коморбідна патологія у військовослужбовців, хворих на подагру // Військова медицина України. – 2019. –Т.19. – №4. С.63 – 67. – Режим доступу: <file:///C:/Users/Майстерня.укр/Downloads/31-Article%20Text-70-1-10-20200701.pdf>
49. Мохорт Т.В., Забаровская З.В., Шепелькевич А.П. Клиническая эндокринология: учебн. пособие. Минск: Вишняя школа, 2013. 415 с.
50. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 02.07.2014 № 455 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при гострому коронарному синдромі з

- елевацією сегмента ST»[Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://dec.gov.ua/mtd/gostryj-koronarnyj-syndrom-z-elevacziyeyu-segmenta-st/>
51. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 03.03.2016 № 164 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при гострому коронарному синдромі без елевації сегмента ST» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://dec.gov.ua/mtd/gostryj-koronarnyj-syndrom-bez-elevacziyi-segmenta-st/>
52. Наказ Міністра оборони України № 466 від 01.08.2011 р. «Про затвердження змін до Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України». [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1033-11>.
53. Наказ Міністра оборони України від 04.11.2016 № 591 “Про затвердження Інструкції про організацію санаторно-курортного лікування, медичної та медико-психологічної реабілітації у Збройних Силах України”, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 28.11.2016 за № 1538/29668 (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1538-16/print>
54. Наказ Міністра оборони України від 09.12.2015 № 703 “Про затвердження переліків медичних показань та протипоказань до санаторного лікування і медичної реабілітації в санаторно-курортних закладах Збройних Сил України”, зареєстрований в Міністерстві Юстиції України 31.12.2015 за № 1681/28126 [Електронний ресурс]. – Режим посилання <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1681-15/print>
55. Наказ МОЗ України № 1269 від 05.06.2019 «Екстренна медична допомога: догоспітальний етап» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-05062019--1269-pro-zatverdzhennja-ta-vprovadzhenja-mediko-tehnologichnih-dokumentiv-zi-standartizacii-ekstrenoi-medichnoi-dopomogi>
56. Наказ МОЗ України № 647 від 30.07.2010р. Про затвердження медичних протоколів надання медичної допомоги зі спеціальності "Гематологія"
57. Наказ МОЗ України від 12.2009 N 1051 (із змінами, внесеними згідно з Наказами МОЗ) «Про надання медичної допомоги хворим гастроентерологічного профілю. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1051282-09#Text>
58. Наказ Начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України від 04.11.2017 № 391 “Про затвердження Інструкції з диспансеризації військовослужбовців Збройних Сил України на мирний час”.
59. Наказ Начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України від 11.02.2019 № 60 “Про затвердження Настанови з медичного забезпечення Збройних Сил України на особливий період”.
60. Невідкладна медична допомога у загальній лікарській практиці / За ред. Зозулі І.С., Матюхи Л.Ф. Київ, 2015. 490 с.
61. Невідкладна медична допомога у загальній лікарській практиці / За ред. Зозулі І.С., Матюхи Л.Ф. Київ, 2015. 490 с.

62. Неочевидні питання імунобіологічної терапії при ревматичних хворобах./ В.М. Коваленко, Н.А. Гріцова, Л.В. Мороз, А.Е. Дорофєєв. - Режим доступу:<https://health-ua.com/article/45570-neochevidn-pitannya-munobologhchno-terap-prirevmaticnih-hvorobah>
63. Нефрология. Национальноеруководство. Под ред. Н.А. Мухина. – М.: ГЭОТАР – Медиа, 2014. – 608с.
64. Николаев А.Ю. Лечениепочечнойнедостаточности: Руководство для врачей. "МИА", 2011. – 696 с.
65. Нирки. Флагман нефрології. Почки. Флагман нефрологи. Kidneys. Theleadershipofnephrology : спеціалізований рецензований науково-практичний журнал / Нац. мед. акад. післядипл. освіти ім. П.Л. Шупика ; гол. ред. Іванов Д.Д. ; редкол.: Дядик О.О., Корж О.М. [та ін.]. – К.: ИздательскийДом "Заславский", 2012-. – ISSN 2307-1257 Т. 8, № 4. – 2019. – 88 с.
66. Нирки. Флагман нефрології. Почки. Флагман нефрологи. Kidneys. Theleadershipofnephrology : спеціалізований рецензований науково-практичний журнал / Нац. мед. акад. післядипл. освіти ім. П.Л. Шупика ; гол. ред. Іванов Д.Д. ; редкол.: Дядик О.О., Корж О.М. [та ін.]. – К.: ИздательскийДом "Заславский", 2012. – ISSN 2307-1257 Т. 8, № 3. – 2019. – 96 с.
67. Нирки. Флагман нефрології. Почки. Флагман нефрологи. Kidneys. Theleadershipofnephrology : спеціалізований рецензований науково-практичний журнал / Нац. мед. акад. післядипл. освіти ім. П.Л. Шупика ; гол. ред. Іванов Д.Д.; редкол.: Дядик О.О., Корж О.М. [та ін.]. – К.: ИздательскийДом "Заславский", 2012. – ISSN 2307-1257 Т. 8, № 2. – 2019. – 90 с.
68. Орос М.М., Гирявец М.В.Проблема болю у спині в практицісімейноголікаря. Сучасніпідходи у лікуванні// Новости медицины и фармации. – 2019 №13 (706).Режим доступу:<http://www.mif-ua.com/archive/article/48507>
69. Передерий В.Г., Ткач С.М. Основывнутреннеймедицины. Т.2. - Нова книга, 2009. – 976 с.
70. Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2018 № 910 “Про затвердження Воєнно-медичної доктрини України” [Електронний ресурс]. – Режим посилання <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/910-2018-п/print>.
71. Почечная недостаточность и заместительная терапия: компетентное лечение критических состояний / Под ред. С. Блэйкли; пер. с англ. А.В. Бегачева, Е.А. Стецюка. – М.: Видар, 2013. – 157 с.
72. Практичні навички з загального та спеціального догляду за хірургічними хворими / О. В. Лігоненко, І.О. Чорна,А.Б. Зубаха [та ін.]. – Полтава, 2016. – 327 с.
73. Про затвердження Інструкції з диспансеризації військовослужбовців Збройних Сил України на мирний час: наказ Начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України від 04.11.2017 № 391.

74. Про затвердження Інструкції про організацію санаторно-курортного лікування, медичної та медико-психологічної реабілітації у Збройних Силах України: наказ Міністерства оборони України від 04.11.2016 № 591. Дата оновлення 17.07.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1538-16/print>.
75. Про затвердження Керівництва з медичного забезпечення Збройних Сил України: наказ Начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України від 26.12.2013 № 317.
76. Про затвердження Настанови з медичного забезпечення Збройних Сил України на особливий період: наказ Начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України від 11.02.2019 № 60.
77. Про затвердження переліків медичних показань та протипоказань до санаторного лікування і медичної реабілітації в санаторно-курортних закладах Збройних Сил України: наказ Міністерства оборони України від 09.12.2015 № 703. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1681-15/print>.
78. Программы скрининга: краткое руководство. Повышение эффективности, максимальное увеличение пользы и минимизация вреда. Всемирная организация здравоохранения, 2020. URL: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/330828/9789289054812-rus.pdf>
79. Профілактичні заходи в практиці лікарів “загальної практики – сімейної медицини”. частина II: навчальний посібник для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти МОЗ України / В.І. Кривенко та ін. Запоріжжя: АА ТанDEM, 2017. 260 с. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/6832/1/%d0%9f%d1%80%d0%be%d1%84%d1%96%d0%bb%d0%b0%d0%ba%d1%82%d0%b8%d1%87%d0%bd%d1%96%2003062017.pdf>.
80. Проведення медичної і медико-психологічної реабілітації та санаторно-курортного лікування військовослужбовців ЗСУ, а також санаторно-курортного лікування членів сімей військовослужбовців та ветеранів військової служби, ветеранів війни та інших категорій громадян (S-7.2.8.) / Єдиний перелік (каталог) спроможностей Міністерства оборони України, Збройних Сил України та інших складових Сил Оборони [Медичне забезпечення]: затв. Міністром оборони України 09.12.2019. С. 475-477.
81. Організація та проведення військово-лікарської експертизи у ЗСУ (S-7.2.9.) / Єдиний перелік (каталог) спроможностей Міністерства оборони України, Збройних Сил України та інших складових Сил Оборони [Медичне забезпечення]: затв. Міністром оборони України 09.12.2019. С. 477-478.
82. Надання медичної допомоги пораненим, травмованим, ураженим та хворим військовослужбовцям, а також тимчасового їх утримання до евакуації на наступні рівні медичного забезпечення (етапи медичної евакуації) (Роль 1 – S-7.2.5.) / Єдиний перелік (каталог) спроможностей Міністерства оборони України, Збройних Сил України та інших складових Сил Оборони [Медичне забезпечення]: затв. Міністром оборони України 09.12.2019. С. 470-472.
83. Надання першої лікарської допомоги пораненим, травмованим, ураженим та хворим військовослужбовцям, а також тимчасового їх утримання

до евакуації на наступні рівні медичного забезпечення (етапи медичної евакуації) (Роль 1 – S-7.2.6.) / Єдиний перелік (каталог) спроможностей Міністерства оборони України, Збройних Сил України та інших складових Сил Оборони [Медичне забезпечення]: затв. Міністром оборони України 09.12.2019. С. 472-474.

84. Надання першої лікарської, а за окремим напрямками – кваліфікованої медичної допомоги в амбулаторних умовах, а також організація та надання встановлених видів медичної допомоги особовому складу ЗСУ у визначеній зоні відповідальності (Роль 2 – S-7.2.3.) / Єдиний перелік (каталог) спроможностей Міністерства оборони України, Збройних Сил України та інших складових Сил Оборони [Медичне забезпечення]: затв. Міністром оборони України 09.12.2019. С. 466-468.

85. Планування, організація та проведення заходів медичного забезпечення військовослужбовців у мирний час та особливий період (S-7.1.3.) / Єдиний перелік (каталог) спроможностей Міністерства оборони України, Збройних Сил України та інших складових Сил Оборони [Медичне забезпечення]: затв. Міністром оборони України 09.12.2019. С. 461-462.

86. Рекомендації Асоціації кардіологів України з діагностики та лікування клапанних вад серця // Український кардіологічний журнал. - 2013. - № 1. - С. 15-32. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ukzh_2013_1_3.pdf

87. Рекомендації Європейського товариства кардіологів з діагностики та лікування мітральних вад. – 2007. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.mif-ua.com/archive/article/461>.

88. Рекомендації Європейського товариства кардіологів та Європейського товариства гіпертензії з лікування артеріальної гіпертензії 2018 р. /Артеріальна гіпертензія. 2018. Т5 (61) С. 58-172 (58-144)

89. Рекомендації з диференційної діагностики артеріальних гіпертензій / Українська асоціація кардіологів, Всеукраїнське об'єднання «Проти гіпертензії», Українська асоціація ендокринних хірургів, Асоціація нефрологів України // Інформаційно-освітній матеріал для спеціалістів галузі охорони здоров'я. К., 2014. URL:

<http://strazhesko.org.ua/upload/2014/11/12/rekomendaciyi-z-diferenciynoyi-diagnostiki-arterialnih-gipertenziy.pdf>

90. Рябов С.И. Нефрология: Руководство для врачей в 2 т. Том 1. "СпецЛит", 2013. – 767 с.

91. Рябов С.И. Нефрология: Руководство для врачей в 2 т. Том 2 "СпецЛит", 2013. – 232 с.

92. Сахарный диабет. Иммуитет. Цитокины: монография / К.П. Зак, Н.Д. Тронько, В.В. Попова, А.К. Бутенко. Киев: Книга-плюс, 2015, 488 с.

93. Свінцицький А.С., Гусева С.А. Діагностика і лікування захворювань системи крові. Ч.1. Київ, "Медкнига", 2011 – 148 с.

94. Свінцицький А.С., Гусева С.А. Діагностика і лікування захворювань системи крові. Ч 2. Київ, "Медкнига", 2011 – 192 с.

95. Свінцицький А.С., Мойсеєнко В.О. Діагностика і лікування хвороб

нирок: навчально-методичний посібник. К., "Медкнига", 2014. – 404с.

96. Сергієнко В.О., Сергієнко О.О. Діабетична кардіоваскулярна автономна нейропатія. Львів: Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2016. 268 с.

97. Серцева недостатність та коморбідні стани Рекомендації асоціації кардіологів України. 2017. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://strazhesko.org.ua/upload/ch_rekomendaciyi_dlya-sayta.pdf

98. Сиволап В. Д., Кисельов С. М., Лашкул Д. А. Основні принципи доказової медицини: навчальний посібник. Запоріжжя: ЗДМУ, 2020. 208 с. URL:

http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/10909/3/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D0%B7%20%D0%BC%D0%B5%D0%B4%20PhD_%D0%B7%D0%B0%D1%82%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%B4.pdf.

99. Сидорова Н. М. Вторинна патологія серцево-судинної системи у військовослужбовців з бойовою травмою – сучасний погляд на проблему// Військова медицина України. 2018. №1. С. 43-53.

100. Сидорова Н. М., Галушка А. М., Воронко А. А., Казмірчук А. П., Третяк Д. Д., Спаська Г. О., І. В. Хоменко, Науменко М. В. Сучасні воєнні конфлікти та вторинна патологія серцево-судинної системи: статистика, можливості прогнозування та попередження// Сучасні аспекти військової медицини. 2019. Вип. 26. Ч. 2. С. 70-79.

101. Сидорова Н. М., Галушка А. М., Хоменко І. П., Савицький В. Л., Льовкін І. М. Удосконалення та впровадження системи профілактики серцево-судинних захворювань у військовослужбовців на засадах доказової медицини : орг.-мет. вказівки, Київ 2017, 32 с.

102. Системні васкуліти в практиці лікаря загальної практики – сімейної медицини: навчальний посібник для використання студентів старших курсів медичних закладів, лікарів-інтернів за спец. “Внутрішніх хвороби”, “Загальна практика - сімейна медицина” / В. І. Кривенко, О. П. Федорова, С. П. Пахомова [та ін.]. – Запоріжжя : [ЗДМУ], 2018. – 93 с. <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/8300/1/Системні%20васкуліти.pdf>

103. Скворцов В.В., Тумаренко А.В. Клиническая эндокринология. Краткий курс. Санкт-Петербург: СпецЛит., 2015. 103.

104. Скринінг у первинній допомозі: клінічна настанова, заснована на доказах. ДЕЦ МОЗ України, НМАПО ім. П.Л. Шупика, ВГО «Українська асоціація сімейної медицини», 2018. 464 с. URL: https://dec.gov.ua/wp-content/uploads/images/dodatki/KN/2018_09_21_KN_scrinning.pdf.

105. Смирнов А.В. Острое повреждение почек. "МИА", 2015. – 488 с.

106. Стан здоров'я народу України. Нові загрози та виклики (посібник), Київ 2020. 198 с.

107. Стандарт НАТО АJP-4.10. Спільна доктрина з медичного забезпечення (Редакція В, версія 1, травень 2015).

108. Ткач С.М., Дорофєєв А.Е., Харченко Н.В., Степанов Ю.М., Скрипник І.М., Матюха Л.Ф., Швець О.В.. Клінічні рекомендації Української Гастроентерологічної Асоціації по веденню хворих на синдром подразненої кишки. Затверджено Українською Гастроентерологічною Асоціацією 03.10.2019 р. Українською Асоціацією Сімейної медицини 06.06.2019 р. Київ, 2019. 14 с.
109. Указ Президента України від 06.06.2016 № 240/2016 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року “Про Стратегічний оборонний бюлетень України” [Електронний ресурс]. – Режим посилання <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/240/2016/print>.
110. Уніфікований галузевий клінічний протокол медичної допомоги (першої лікарської, кваліфікованої, спеціалізованої та невідкладної) «Артеріальна гіпертензія» / Міністерство Оборони України. К.: УВМА, 2014. 96 с.
111. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги (УКПМД) «Стабільна ішемічна хвороба серця» (наказ Міністерства охорони здоров'я України №152 від 02.03.2016 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://dec.gov.ua/mtd/stabilna-ishemichna-hvoroba-serczya/>
112. Фадєєнко Г.В., Гриднєв А.Е. Гастроэзофагеальная рефлюксная болезнь: пищеводные, внепищеводные проявления и коморбидность/под ред. А.Н. Беловола. – К., 2014. – 376 с.
113. Функціональні розлади шлунково-кишкового тракту (Римські критерії IV – вибрані питання) / Т.Д. Звягінцева, І.М. Скрипник, С.М. Ткач, Н.В. Харченко. К., 2017. 56 с.
114. Харченко Н.В., Скрипник І.М., Степанов Ю.М. [та ін.]. Рекомендації Української Гастроентерологічної Асоціації лікарям первинної ланки охорони здоров'я з ведення НПЗП-індукованих гастропатій, засновані на міжнародних «Керівних рекомендаціях з ведення пацієнтів з гастропатією, викликану нестероїдними протизапальними препаратами (міжнародний консенсус «ICON-G»)). Затверджено правлінням Української Гастроентерологічної Асоціації 03 жовтня 2019 р. Київ, 2019. 23 с.
115. Хвороба Віллебранда. Клінічна настанова заснована на доказах. 2016. – 77 с. https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/kn_vill.pdf
116. Чоп'як В. В., Потьомкіна Г. О., Гаврилюк А. М. Лекції з клінічної імунології для практичних лікарів. Львів, 2010. Част. 1. 226 с.
117. Чучалин А. Г., Абросимов В. Н. Кашель. Издание второе, переработанное и дополненное. Москва: “Эхо”, 2012. 128 с.
118. Швець Н.І., Бенца Т.М., Пастухова О.А. Сучасні методи обстеження, техніка лікарських маніпуляцій та їх оцінка в клініці внутрішньої медицини: навч. посібник. – Київ-Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2014. – 400 с.
119. Шіфріс І.М. Резерви та шляхи удосконалення медичної допомоги хворим на інфекції сечової системи в амбулаторно-поліклінічних умовах // Український журнал нефрології та діалізу. — 2007. — № 4. — С. 45-55.

120. Шургая М. Подагра: нові рекомендації Європейської антиревматичної ліги //Український медичний часопис. – 2019. – Режим доступу: <https://www.umj.com.ua/article/161128/podagra-rekomendatsiyi-yevropejskoyi-antirevmatichnoyi-ligi-2018-roku>
121. Щербак С.Г. Кдиническая интерпретация лабораторних исследований для практикующего врача. "БИНОМ", 2015. – 464 с.
122. Юнацький остеохондроз хребта, юнацький кіфоз (хвороба Шейермана-Мау). – Режим доступу: <http://ortoped.pl.ua/scheuermanns-disease/>
123. 2014 ESC Guidelines on diagnosis and management of hypertrophic cardiomyopathy // European Heart Journal. – 2014. – P. 1-17. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://vnmed3.kharkiv.ua/wp-content/uploads/2014/09/gcmp.pdf>
124. 2014 ESC/EACTS Guidelines on myocardial revascularization TheTaskForce on Myocardial Revascularization of the European Society of Cardiology (ESC) and the European Association for Cardio-Thoracic Surgery (EACTS) // European Heart Journal: doi:10.1093/eurheartj/ehu278
125. 2015 ESC Guidelines for the diagnosis and management of pericardial diseases // European Heart Journal – 2015. – [Електроннийресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.escardio.org/Guidelines-&Education/Clinical-Practice-Guidelines/Pericardial-Diseases-Guidelines-on-the-Diagnosis-and-Management-of>
126. 2015 ESC Guidelines for the managemen to fpatients with ventricular arrhythmias and the prevention of suddencardiac death The Task Force for the Management of Patients with Ventricular Arrhythmias and the Prevention of Sudden Cardiac Deathof the European Society of Cardiology (ESC) //European Heart Journal: doi:10.1093/eurheartj/ehv316
127. 2015 ESC Guidelines for the management of infective endocarditis // European Heart Journal – 2015. - [Електроннийресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.escardio.org/Guidelines-&Education/Clinical-Practice-Guidelines/Infective-Endocarditis-Guidelines-on-Prevention-Diagnosis-and-Treatment-of>
128. 2017 ESC Guidelines for the management of acute myocardial infarction in patients presenting with ST-segment elevation/ B. Ibanezet al. EurHeart J. 2018. Vol. 39. No 2. P. 119–177
129. 2018 ESC/ESH Guidelines for the management of arterial hypertension: The Task Force for the management of arterial hypertension of the European Society of Cardiology (ESC) and the European Society of Hypertension (ESH)/ B Williams at al. Eur Heart J, Volume 39, Issue 33, 01 September 2018, Pages 3003–3006. DOI: <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehy573>
130. 2019 ESC Guidelines for the diagnosis and managemen to chroniccoronary syndromes: TheTaskForceforthediagnosis and management of chronic coronary syndromes of the European Society of Cardiology (ESC)/ J. Knuuti et al., ESC ScientificDocumentGroup,, EuropeanHeartJournal, Volume 41, Issue 3,

- 14 January 2020, Pages 407–477, [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehz425>
131. 2019 ESC Guidelines for the management of patients with supraventricular tachycardia The Task Force for the management of patients with supraventricular tachycardia of the European Society of Cardiology (ESC): Developed in collaboration with the Association for European Paediatric and Congenital Cardiology (AEPC). *European Heart Journal*, Vol. 41, Issue 5, 2020, P. 655–720, [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehz467>
132. 2020 ESC Guidelines for the diagnosis and management of atrial fibrillation developed in collaboration with the European Association of Cardio-Thoracic Surgery (EACTS): The Task Force for the diagnosis and management of atrial fibrillation of the European Society of Cardiology (ESC) Developed with the special contribution of the European Heart Rhythm Association (EHRA) of the ESC, *European Heart Journal*, , ehaa612, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehaa612>
133. 2020 ESC Guidelines for the management of acute coronary syndromes in patients presenting without persistent ST-segment elevation: The Task Force for the management of acute coronary syndromes in patients presenting without persistent ST-segment elevation of the European Society of Cardiology (ESC), *European Heart Journal*, 2020, ehaa575, [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehaa575>
134. 2020 International Society of Hypertension Global Hypertension Practice Guidelines/ Hypertension. 2020:75:1334-1357
135. Basic & Clinical Endocrinology. Seventh edition. Edited by Francis S. Greenspan, David G. Gardner. McGraw-Hill Companies, USA, 2004. 976 p.
136. Bird V.G. Urinary tract obstruction: ureteral stents-weighing up the risks and benefits / V.G. Bird, P. Dahm // *Nat. Rev. Urol.* — 2011. — Vol. 9, № 1. — P. 13-14.
137. Campbell's urology/Eds. P.C. Walsh, A.B. Retik, E.D. Vaughan, A.J. Wein. — 7th ed. — Philadelphia: W.B. Saunders, 1998. — Vol. 2. — 1233p.
138. Del Giudice A. Acute renal failure in the elderly: epidemiology and clinical features / A. Del Giudice, F. Aucella // *J. Nephrol.* — 2012. — Vol. 25, suppl. 19. — P. S48-57.
139. Metlay J.P., Waterer G.W., Long A.C., et al. Diagnosis and Treatment of Adults with Community-acquired Pneumonia An Official Clinical Practice Guideline of the American Thoracic Society and Infectious Diseases Society of America on behalf of the American Thoracic Society and Infectious Diseases Society of America. *American Journal of Respiratory and Critical Care Medicine*. 2019. Vol. 200. Iss. 7. P. 45-67.
140. Resistant Hypertension: Detection, Evaluation, and Management: A Scientific Statement From the American Heart Association / Robert M. Carey et al. *Hypertension*. 2018. Volume. 72. P. e53–e90. Doi: <https://doi.org/10.1161/HYP.0000000000000084>

III. Інтернет-ресурси. Настанови DUODECIM, рекомендовані МОЗ України для використання в сфері надання медичної допомоги первинної ланки (для доступу необхідна реєстрація на сайті)

1. Настанова DUODECIM 2014 Міокардит (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3000>
2. Настанова DUODECIM 2014 Перикардит (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3000>
3. Настанова DUODECIM 2014 Профілактика бактеріального ендокардиту (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3000>
4. Настанова DUODECIM 2014 Гіпертрофічна кардіоміопатія (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3001>
5. Настанова DUODECIM 2014 Дилатаційна кардіоміопатія (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3000>
6. Настанова DUODECIM 2014 Інфекційний ендокардит (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3000>
7. Настанова DUODECIM 2014 Спортивне серце (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3810>
8. Настанова DUODECIM 2016 Ішемічна хвороба серця (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/2992>
9. Настанова DUODECIM 2016 Гостра серцева недостатність та набряк легень (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/2997>
10. Настанова DUODECIM 2016 Гострий коронарний синдром та інфаркт міокарда (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/2991>
11. Настанова DUODECIM 2016 Хронічна серцева недостатність (для первинної ланки медичної допомоги) <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/2996>
12. Настанова DUODECIM 2017 Синкопе: етіологія та обстеження (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00055&format=pdf>
13. Настанова DUODECIM 2017 Амбулаторне моніторування ЕКГ (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00051&format=pdf>

14. Настанова DUODECIM 2017 Аналіз ЕКГ у дорослих (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00048&format=pdf>
15. Настанова DUODECIM 2017 Антитромботичні лікарські засоби в первинній медичній допомозі (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm01108&format=pdf>
16. Настанова DUODECIM 2017 Блокади ніжок пучка Гіса(для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/2975>
17. Настанова DUODECIM 2017 Брадикардії (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/2983>
18. Настанова DUODECIM 2017 Гестаційна артеріальна гіпертензія. Преєклампсія(для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00559&format=pdf>
19. Настанова DUODECIM 2017 Гіпервентиляція (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00114&format=pdf>
20. Настанова DUODECIM 2017 Гіпертензія, обстеження та стартове лікування (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00069&format=pdf>
21. Настанова DUODECIM 2017 Диференційна діагностика тахікардій із широкими комплексами QRS (для первинної ланки медичної допомоги)[Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/2987>
22. Настанова DUODECIM 2017 Діагностична коронарографія(для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00082&format=pdf>
23. Настанова DUODECIM 2017 Доплерографія як діагностичний метод (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00102&format=pdf>
24. Настанова DUODECIM 2017 ЕКГ-оцінка гіпертрофії шлуночків (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00049&format=pdf>
25. Настанова DUODECIM 2017 Електрична кардіоверсія(для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3718>
26. Настанова DUODECIM 2017 Ехокардіографія як метод діагностики амбулаторних пацієнтів (для первинної ланки медичної допомоги)

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00054&format=pdf>
27. Настанова DUODECIM 2017 Задишка (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00113&format=pdf>
28. Настанова DUODECIM 2017 Заміна клапанів серця: спостереження за пацієнтом (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00097&format=pdf>
29. Настанова DUODECIM 2017 Імплантований кардіовертер-дефібрилятор (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3740>
30. Настанова DUODECIM 2017 Кардіостимулятори та моніторування їхньої роботи (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3002>
31. Настанова DUODECIM 2017 Контроль частоти серцевих скорочень при постійній формі фібриляції передсердь (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3890>
32. Настанова DUODECIM 2017 Лікування гострої фібриляції передсердь (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3710>
33. Настанова DUODECIM 2017 Лікування тріпотіння передсердь (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3733>
34. Настанова DUODECIM 2017 Набряки ніг (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00099&format=pdf>
35. Настанова DUODECIM 2017 Найбільш поширені типи клапанних хвороб серця у дорослих і пов'язані з ними шуми (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00087&format=pdf>
36. Настанова DUODECIM 2017 Первинний гіперальдостеронізм (синдром Кона) (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00508&format=pdf>
37. Настанова DUODECIM 2017 Підвищений кров'яний тиск у легенях: легенева артеріальна гіпертензія та хронічна тромбоемболічна легенева гіпертензія (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00098&format=pdf>
38. Настанова DUODECIM 2017 Підходи до лікування фібриляції передсердь: контроль частоти серцевих скорочень чи контроль ритму? (для первинної

- ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3889>
39. Настанова DUODECIM 2017 Показання до застосування антикоагулянтної терапії при фібриляції передсердь (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3887>
40. Настанова DUODECIM 2017 Проби з дозованим фізичним навантаженням (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00985&format=pdf>
41. Настанова DUODECIM 2017 Профілактика фібриляції передсердь (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3711>
42. Настанова DUODECIM 2017 Пульсоксиметрія (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00346&format=pdf>
43. Настанова DUODECIM 2017 Симптоми аритмії та обстеження пацієнта з аритмією (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/2979>
44. Настанова DUODECIM 2017 Синдром подовженого інтервалу QT (LQTS) (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3690>
45. Настанова DUODECIM 2017 Синдром слабкості синусового вузла (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/2984>
46. Настанова DUODECIM 2017 Синусова тахікардія (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/2980>
47. Настанова DUODECIM 2017 Суправентрикулярна екстрасистолія (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/2981>
48. Настанова DUODECIM 2017 Тромбоемболія легеневої артерії (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00085&format=pdf>
49. Настанова DUODECIM 2017 Функціональні шуми у дорослих (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00961&format=pdf>
50. Настанова DUODECIM 2017 Хронічний кашель у дорослих (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00115&format=pdf>

51. Настанова DUODECIM 2017 Шлуночкова екстрасистолія (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/2985>
52. Настанова DUODECIM 2017 Шлуночкова тахікардія (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/2986>
53. Настанова DUODECIM 2018 Вторинна гіпертензія (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00075&format=pdf>
54. Настанова DUODECIM 2018 Медикаментозне лікування артеріальної гіпертензії (для первинної ланки медичної допомоги) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00072&format=pdf>

IV. Інтернет ресурси. Empendium

1. Аортальні вади серця [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://empendium.com/ua/chapter/B27.II.2.8>.
2. Вади тристулкового клапана серця [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://empendium.com/ua/chapter/B27.II.2.10>.
3. Гострі коронарні синдроми [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://empendium.com/ua/chapter/B27.II.2.5.2>.
4. Інфекційний ендокардит [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://empendium.com/ua/chapter/B27.II.2.13>.
5. Ішемічна хвороба серця [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://empendium.com/ua/chapter/B27.II.2.5>.
6. Кардіогенний шок [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://empendium.com/ua/chapter/B27.II.2.2.2>.
7. Кардіоміопатії [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://empendium.com/ua/chapter/B27.II.2.16>.
8. Комбіновані вади серця [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://empendium.com/ua/chapter/B27.II.2.11>.
9. Міокардит [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://empendium.com/ua/chapter/B27.II.2.15>.
10. Мітральні вади серця [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://empendium.com/ua/chapter/B27.II.2.9>.
11. Перикардит [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://empendium.com/ua/chapter/B27.II.2.17>.
12. Порушення серцевого ритму [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://empendium.com/ua/chapter/B27.II.2.6>.
13. Порушення серцевої провідності [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://empendium.com/ua/chapter/B27.II.2.7>.
14. Раптова зупинка кровообігу [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://empendium.com/ua/chapter/B27.II.2.1>.
15. Тампонада серця [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://empendium.com/ua/chapter/B27.II.2.18>.

16. Хронічна серцева недостатність
<https://empendium.com/ua/chapter/B27.II.2.19.1>.

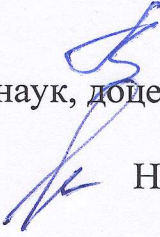
V. Інформаційні ресурси

1. Сйт МОЗ <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>
2. Американська академія сімейних лікарів <https://www.aafp.org>
3. Державний Експертний центр України <https://dec.gov.ua>
4. Веб-ресурс «Єдиний медичний простір» <http://inmeds.com.ua/>
5. Всесвітня Асоціація сімейних лікарів (Європа)
<https://www.woncaeurope.org>
6. База даних Національної медичної бібліотеки США. .
<https://www.nlm.nih.gov/>.
7. Global Initiative for Chronic Obstructive Lung Disease (GOLD). Global strategy for diagnosis, management, and prevention of chronic obstructive pulmonary disease. NHLBI/WHO workshop report. Last updated Dec 2011. URL: www.goldcopd.org.
8. Global Initiative for Chronic Obstructive Lung Disease. Global strategy for the diagnosis, management, and prevention of chronic obstructive pulmonary disease-2020 report. November 2019. URL: www.goldcopd.org.
9. Guideline Global Initiative for Asthma. Global Strategy for Asthma Management and Prevention, 2019. Global Initiative for Asthma (GINA). 2019. URL: <http://www.ginasthma.org>
10. База даних “Здоров’я для всіх. Україна”: Офіційний сайт Центру медичної статистики МОЗ України. URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=203>.
11. База клінічних рекомендацій Національного інституту здоров’я і якості медичної допомоги Великобританії. URL: <https://www.nice.org.uk/>.
12. Галузеві стандарти та клінічні настанови з ендокринних хвороб / Державний Експертний Центр Міністерства охорони здоров’я України. URL: https://dec.gov.ua/cat_mtd/galuzevi-standarti-ta-klinichni-nastanovi/.
13. Державна служба статистики України: офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
14. Европейская база данных “Здоровье для всех”. Копенгаген: ЕРБ ВОЗ. URL: <http://www.euro.who.inf>.
15. Електронна версія двох друкованих видань ACP Journal Club и Evidence-Based, містить детальні реферати і повнотекстові варіанти систематичних оглядів з високою якістю методології. URL: <https://www.bestevidence.com/>.
16. Електронний ресурс, який забезпечує вільний доступ до медичних статей, клінічних рекомендацій через 6 місяців після їх публікації. URL: <https://www.acpjournals.org/journal/aim>.
17. Електронний ресурс, який забезпечує вільний доступ до медичних статей, клінічних рекомендацій через 6 місяців після їх публікації. URL: <https://www.acpjournals.org/journal/aim>.
18. Електронний ресурс, який містить структуровані реферати високоякісних досліджень, коментарі спеціалістів з обговоренням перспектив

- практичного використання отриманих результатів. URL: <https://www.acpjournals.org/loi/ajc>.
19. Кокранівська бібліотека. URL: <https://www.cochranelibrary.com/>.
 20. Медичний науково-практичний журнал “Проблеми ендокринної патології”. URL: <https://www.jper.endocrinology.org.ua>.
 21. Международный журнал медицинской практики. URL: <https://www.mediasphera.ru/journals/mjmp/mjmp-mn.htm>.
 22. Міжнародна асоціація “ЗДОРОВ’Я СУСПІЛЬСТВА”: <http://healthy-society.com.ua/>.
 23. Міжнародне Кокранівське співробітництво. URL: <https://www.cochrane.org/>.
 24. Найбільш цитоване і впливове періодичне видання із загальної медицині у світі. URL: <https://www.nejm.org/>.
 25. Науково-практичний журнал ДУ “Інститут ендокринології та обміну речовин ім. В.П. Комісаренка НАМН УКРАЇНИ” “Ендокринологія”. URL: <http://iem.net.ua/for-specialists/magazine/>.
 26. Научно-практический журнал “Пульмонология”. URL: www.pulmonology.ru.
 27. Научно-практический медицинский журнал “Сахарный диабет”. URL: <https://moidiabet.ru/news/oficialnii-sait-jurnala-saharnii-diabet>.
 28. Научно-практический рецензируемый журнал “Проблемы эндокринологии”. URL: <https://endojournals.ru/index.php/probl>.
 29. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/> –
 30. Основні причини смертності від неінфекційних захворювань: інформ. бюл. ВОЗ. <http://www.who.int/>.
 31. Офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров’я України;
 32. Система, що забезпечує безкоштовний доступ більше ніж до 7 000 журналів з медицини. URL: <https://www.who.int/hinari/ru/>.
 33. Українська Асоціація сімейної медицини. URL: www.ufm.org.ua.
 34. Український медичний часопис. URL: <https://www.umj.com.ua/>.
 35. Український пульмонологічний журнал. URL: www.ifp.kiev.ua/doc/journals/upj.htm.
 36. Центр громадського здоров’я МОЗ України: <https://phc.org.ua/>.
 37. Центр контролю та профілактики захворювань: www.cdc.gov.
 38. www.nephrology.kiev.ua

Провідні лектори:

Професор кафедри ВЗП-СМ, доктор медичних наук, професор



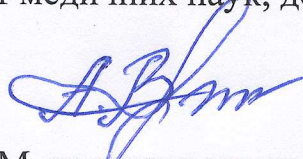
Галина МОРОЗ

Професор кафедри ВЗП-СМ, доктор медичних наук, доцент



Наталія СИДОРОВА

Начальник кафедри ВЗП-СМ, кандидат медичних наук, доцент



Андрій ВОРОНКО

Заступник начальника кафедри ВЗП-СМ, кандидат медичних наук, доцент



Тарас КУЦ

Доцент кафедри ВЗП-СМ, кандидат медичних наук



Олександр ТКАЛЕНКО

Старший викладач кафедри ВЗП-СМ



Оксана ШЕМЧУК

Викладач кафедри ВЗП-СМ



Сергій Шевчук